

Projekt

z dnia 12 lipca 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ WĄSOSZA**

z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz.40 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 ze zm.), **Rada Miejska Wąsosza uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wąsosza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WAŚSOSZ NA LATA 2023-2030

Autorzy opracowania:

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 opracowany został przez zespół specjalistów Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju, w składzie:

- Magdalena Osińska,
- Małgorzata Damińska,
- Iwona Jastrzębska,
- Iwona Nowacka,
- Irma Kuznetsova – kierownik projektu.

Zespół autorski wspierali pracownicy Urzędu Miejskiego w Wąsoszu oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

GMINA Wąsosz

Urząd Miejski Wąsosza
Plac Wolności 17
56-210 Wąsosz

tel.: +48 65 5437850
e-mail: urząd@wasosz.eu

**WIELKOPOLSKA AKADEMIA
NAUKI I ROZWOJU**
oraz
**KRAJOWY INSTYTUT JAKOŚCI JOANNA
MICHĄŁOWSKA**

 **Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju**

ul. Grochowska 35
60-277 Poznań

tel.: 61 6 221 221
e-mail: info@wanir.edu.pl

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	5
2.	DELIMITACJA OBSZARU REWITALIZACJI	7
3.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	12
3.1.	Wprowadzenie	12
3.2.	Struktura przestrzenno-funkcjonalna	12
3.3.	Przyczyny degradacji obszaru	28
3.3.1.	<i>Sfera społeczna</i>	28
3.3.2.	<i>Sfera gospodarcza</i>	37
3.3.3.	<i>Sfera środowiskowa</i>	41
3.3.4.	<i>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</i>	48
3.3.5.	<i>Sfera techniczna</i>	56
3.4.	Lokalne potencjały obszaru	61
3.5.	Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	66
4.	OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI	68
5.	CELE REWITALIZACJI I ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	70
6.	OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJU, WOJEWÓDZTWA I GMINY	72
7.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	88
7.1.	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	89
7.2.	Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	105
8.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH ..	111
8.1.	Kompleksowość programu	111
8.2.	Koncentracja programu.....	111
8.3.	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	112
8.3.1.	<i>Komplementarność problemowa</i>	113
8.3.2.	<i>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna</i>	114
8.3.3.	<i>Komplementarność międzykresowa</i>	114

8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	116
8.3.5. Komplementarność przestrzenna.....	117
9. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	118
10. WDRAŻANIE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	120
10.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	120
10.2. Koszty zarządzania.....	122
10.3. Ramowy harmonogram realizacji programu	122
11. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PROCESIE REWITALIZACJI	124
12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	128
12.1. Monitoring programu	128
12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych	128
12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu	129
13. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 R. O OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINY I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO.....	130
14. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWALE DOT. KOMITETU REWITALIZACJI	131
15. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	132
16. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	133
16.1. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	133
16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	133
17. ZAŁĄCZNIKI.....	134
Załącznik 1: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	134
Załącznik 2: Tabela ewaluacyjna	135
Załącznik 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	137
Spis tabel.....	138
Spis rysunków.....	139

1. Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, **rewitalizacja** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Definicja ta odwołuje się do najważniejszych zasad skutecznej rewitalizacji. Przede wszystkim jest to proces wieloletni, kompleksowy, zakładający włączenie społeczne, partnerstwo i wielopoziomowe zarządzanie oraz adresowany jest tylko do obszarów znajdujących się w głębokim kryzysie. Kluczową płaszczyzną wyboru działań rewitalizacyjnych jest sfera społeczna, która następnie musi być przedmiotem koordynacji działań w tym, i w innych obszarach: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym.

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne w Gminie Wąsosz nie były prowadzone w sposób kompleksowy i spójny. Często dotyczyły one różnych części Gminy, co nie pozwalało na skoncentrowanie się na obszarze, który wymagał największego wsparcia, a także rozwiązywały problemy tylko w jednej płaszczyźnie skupiając się na „rewitalizacji technicznej” lub „rewitalizacji społecznej”, dlatego nie można było ich uznać za rewitalizację w pełnym tego słowa znaczeniu.

W 2016 roku Gmina Wąsosz rozpoczęła pracę nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Niestety prace zostały zakończone na etapie wyznaczenie obszarów rewitalizacji, których łączna powierzchnia wynosiła wówczas 49,59 ha i obejmowała:

- Działkę ew. nr 353 w miejscowości Czeladź Wielka, na której zlokalizowane są obiekty sakralne,
- Tereny kopalni żwiru i piasku w miejscowości Czeladź Wielka,
- Teren z zabudową kościelną w miejscowości Sułów Wielki,
- Działkę ew. nr 132/4 w miejscowości Wrząca Śląska,
- Południową część miejscowości Wąsosz nazwane „Starym Miastem”.

Po wyznaczeniu obszarów rewitalizacji w Gminie Wąsosz w 2016 roku prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji nie były dalej kontynuowane.

Podejście to zmieniło się w 2022 roku, w którym zdecydowano się na przeprowadzenie diagnozy, na podstawie której zidentyfikowano obszar charakteryzujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, a z uwagi na jego istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, podjęto się przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

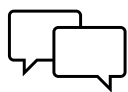
Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Stanowi on narzędzie umożliwiające prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji wyznaczonym uchwałą Nr XLV/332/22 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 27 września 2022 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wąsosz. Jednocześnie pełni funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego), wdrażanej po raz pierwszy w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w odniesieniu do przewidzianych w niej działań finansowych ze środków polityki spójności.

By móc niniejszy program traktować jako narzędzie praktyczne i zrozumiałe, konieczne jest wyjaśnienie kluczowych pojęć z zakresu rewitalizacji, które będą pojawiać się na każdym etapie dokumentu:

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI – to w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej oraz podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

KOMITET REWITALIZACJI – stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

OBSZAR REWITALIZACJI – to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji zawiera szczegółowy opis procedury, która prowadzi do uchwalenia w gminie Gminnego Programu Rewitalizacji.

2. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Podstawę prawną dla wyznaczonego w Gminie Wąsosz obszaru rewitalizacji stanowi Uchwała nr XLV/332/22 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 27 września 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wąsosz.

Zgodnie z metodyką prac przyjętą na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego, w pierwszej kolejności dokonano podziału Gminy Wąsosz na niepodzielne jednostki analityczne. W części wiejskiej granice jednostek analitycznych wyznaczono na podstawie istniejących obrębów ewidencyjnych.

Granice sołectw i miejscowości przyporządkowano do określonych jednostek analitycznych, zachowując ich spójność pod względem powierzchniowymi i populacyjnym. Tym samym obręby:

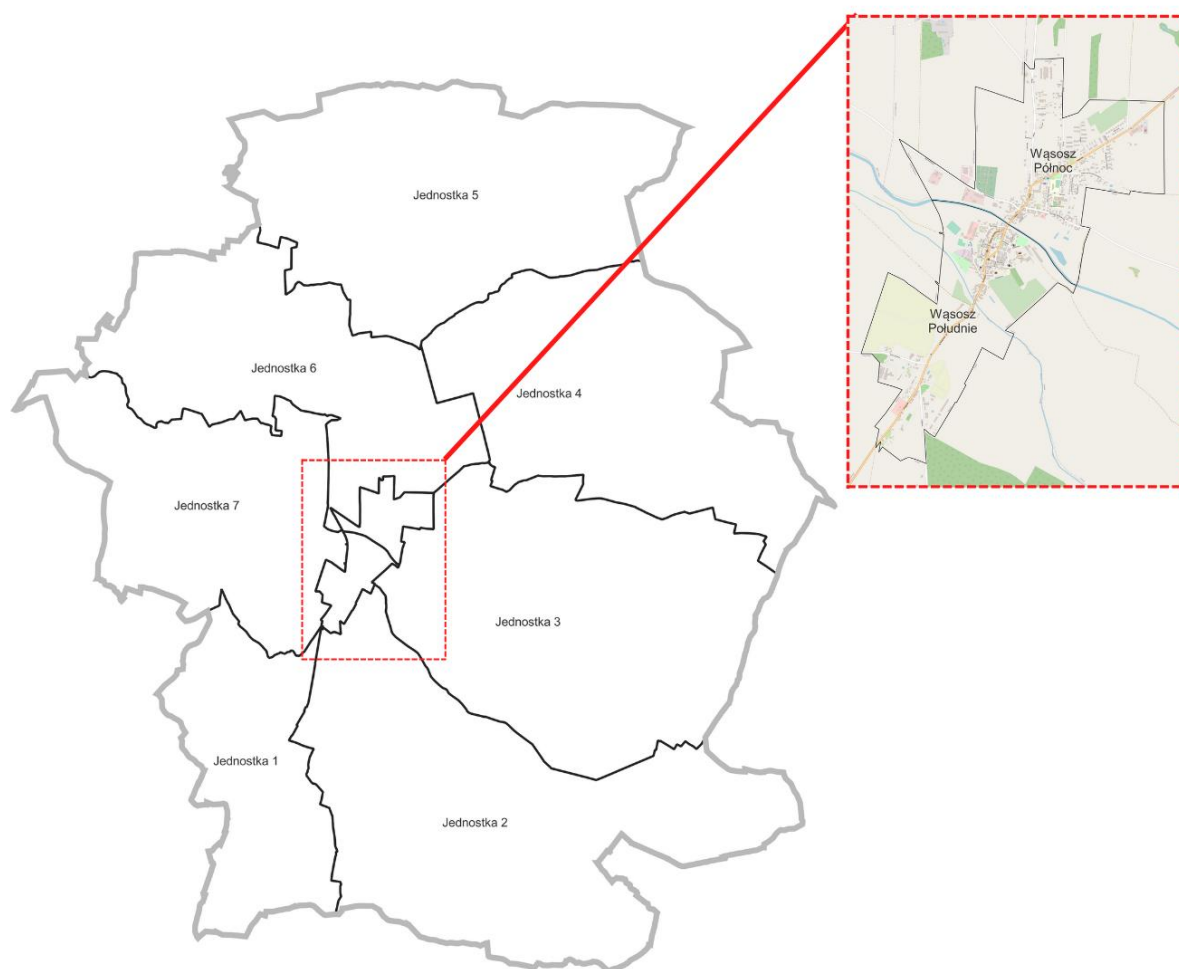
- Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska utworzyły **Jednostkę 1**,
- Bartków, Kamień Górski, Lubiel, Płoski, Ostrawa, Wrząca Wielka utworzyły **Jednostkę 2**,
- Ługi i Pobiel utworzyły **Jednostkę 3**,
- Kąkolno, Świniary, Wodniki i Wiklina utworzyły **Jednostkę 4**,
- Czarnoborsko, Dochowa, Ruda Mała, Ruda Wielka, Ruda Mała, Sułów Wielki, Wiewierz, Zbaków Dolny i Zbaków Górny utworzyły **Jednostkę 5**,
- Bełcz Górny, Cieszkowice, Gola Wąsoska, Górka Wąsoska i Lechitów utworzyły **Jednostkę 6**,
- Baranowice, Bełcz Mały, Czeladź Wielka i Kowalowo utworzyły **Jednostkę 7**.

Na terenie obrębu Wąsosz wyznaczono natomiast 2 jednostki analityczne, których granice stanowi rzeka Orla:

- **Wąsosz Północ** obejmujący ulice: Powstańców Styczniowych, 700-lecia, Al. Niepodległości, Boczna, Chrobrego, Łąkowa, Polna, Zacisze, Franka, Wierzbowa, Słoneczna, Kalinowa, Azaliowa, Jaśminowa, Makowa, Chabrowa, Rumiankowa, Mieszka I, Henryka Sienkiewicza, Rzemieślnicza, 1 Maja, Nowa, Rawicka, Bartkowiaka;
- **Wąsosz Południe** obejmujący ulice: Kilińskiego, Junaków, Korczaka, Kościelna, Krótka, Krzywa, Narutowicza, Poczтовая, Kilińskiego, Parafialna, Plac Kościelny, Zamkowa, Ogródkowa, Przemysłowa, Kolejowa, Plac Wolności, Adama Mickiewicza, św. Jana Pawła II.

Na skutek powyższego podziału uzyskano 9 jednostek analitycznych.

Rysunek 1 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Wąsosz.

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

W kolejnym kroku zebrano i obliczono dla tych jednostek wskaźniki opisujące sferę: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Na ich podstawie wyznaczono wskaźniki syntetyczne, które posłużyły do określenia natężenia zjawisk kryzysowych dla każdej ze sfer.

W poniższej tabeli przedstawiono analizę sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla każdej jednostki analitycznej w Gminie Wąsosz.

Tabela 1. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego – zestawienie zbiorcze

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
Wąsosz Południe	-0,320	0,828	1,168	-0,892	-0,730
Jednostka 1	-0,256	-0,455	0,130	0,981	-0,935
Jednostka 2	-0,169	-0,241	0,461	-0,364	0,490
Jednostka 6	-0,013	-0,262	0,230	-0,517	-0,001
Jednostka 5	0,044	-0,573	-1,333	0,978	-0,465
Jednostka 7	0,136	-0,275	-0,046	0,253	-0,632
Jednostka 3	0,165	-0,499	0,099	0,085	0,576
Jednostka 4	0,184	-0,709	-1,631	0,145	0,251
Wąsosz Północ	0,228	2,187	0,923	-0,669	1,447

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąsosz.

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogły zostać jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny w sferze społecznej był niższy niż 0 oraz dla których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk w przynajmniej jednej z pozostałych sfer.

Poniżej przedstawiono jednostki analityczne, które spełniały kryteria wraz z wartością wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej. Były to jednostki: **Wąsosz Południe, Jednostka 1, Jednostka 2, Jednostka 6.**

Tabela 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Wąsosz tj. jednostki dla których wskaźnik syntetyczny przyjęt w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej	Udział wśród całkowitej ludności gminy	Powierzchnia jednostki analitycznej	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Wąsosz Południe	-0,320	2	1 135	15,9%	1,59	0,8%
Jednostka 1	-0,256	2	504	7,0%	14,94	7,6%
Jednostka 2	-0,169	2	841	11,7%	38,24	19,4%
Jednostka 6	-0,013	3	567	7,9%	23,39	11,9%

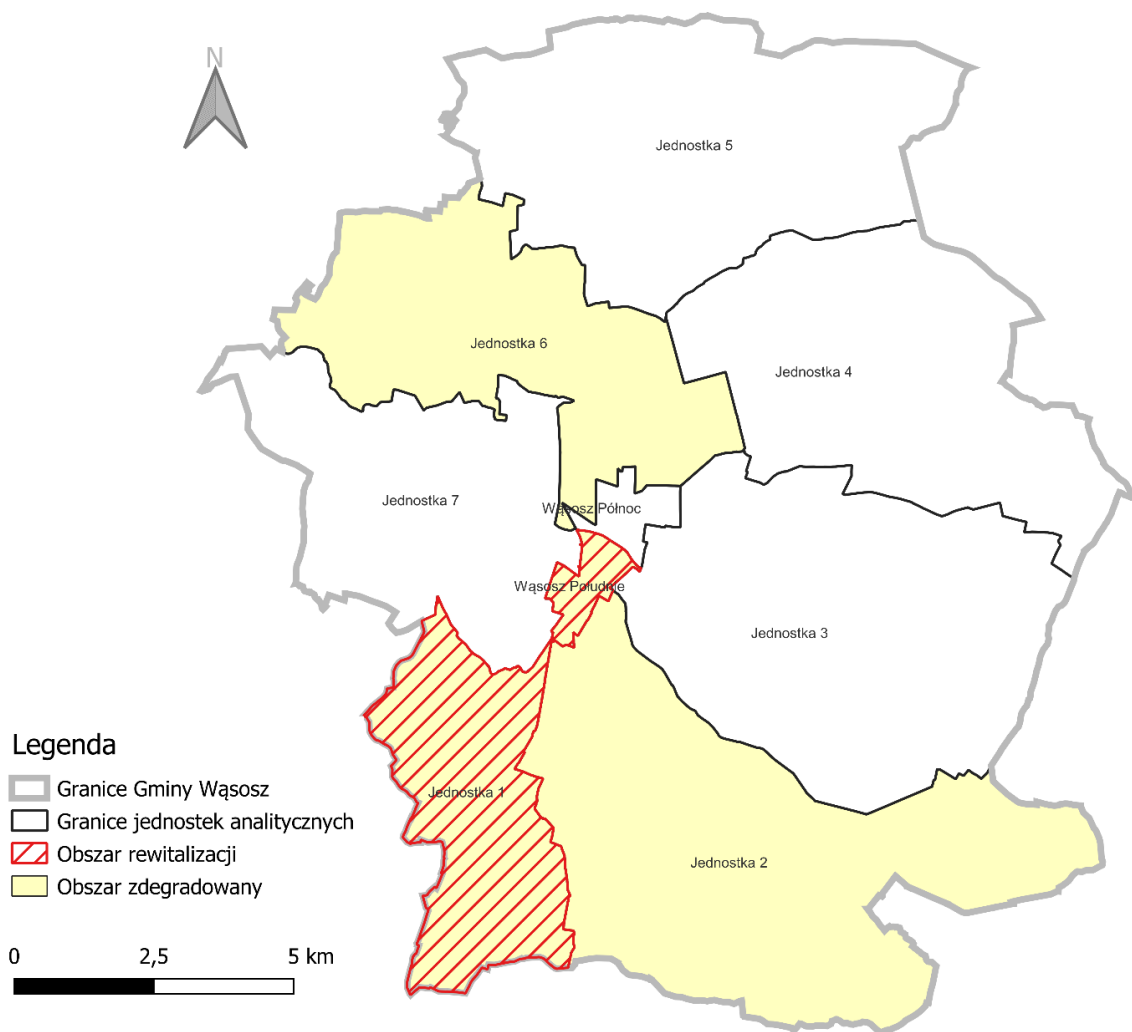
Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąsosz.

W konsekwencji dało to podstawę do zakwalifikowania ich do obszaru zdegradowanego o powierzchni 39,7% całej Gminy oraz 42,6% ludności. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W związku z przekroczeniem dopuszczalnej liczby ludności i powierzchni obszaru niemożliwe było objęcie procesem rewitalizacji całego obszaru zdegradowanego. Dlatego należało podjąć działania na rzecz wyznaczenia obszaru

o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, zmagającego się z problemami w pozostałych sferach oraz będącego kluczowym dla rozwoju lokalnego.

Z tego względu jako obszar rewitalizacji w Gminie Wąsosz wyznaczono jednostki analityczne **Wąsosz Południe** oraz **Jednostka 1**, które charakteryzują się najwyższym natężeniem zjawisk w sferze społecznej, a także nagromadzeniem negatywnych zjawisk w innych sferach.

Rysunek 2 Obszar rewitalizacji w Gminie Wąsosz.

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Wąsosz Południe stanowi część miasta Wąsosz. Powierzchnia terenu wynosi 1,59 km², co łącznie zajmuje 0,8% powierzchni całej Gminy. Jednostkę zamieszkuje 1 135 osób, które stanowią 15,9% ludności Gminy. Na terenie jednostki zlokalizowany jest między innymi Zamek Książęcy w Wąsoszu, Kościół Rzymskokatolicki pw. Niepokalanego Serca NMP, Urząd Miejski Wąsosza, Stadion miejski Wąsoszu im. Józefa Stefaniaka, Orlik, Ochotnicza Straż Pożarna, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Rynek Miasta Wąsosza, Przedszkole Samorządowe oraz inne usługi służące lokalnej społeczności.

Jednostka 1 zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części Gminy. Graniczy między innymi z jednostką Wąsosz Południe. Składa się z obrębów ewidencyjnych: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska. Powierzchnia jednostki zajmuje 14,94 km², co stanowi 7,6% powierzchni Gminy, a zamieszkują ją 504 osoby, czyli 7,0% całkowitej liczby mieszkańców Gminy.

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymogi formalne określone w ustawie o rewitalizacji: jego powierzchnia stanowi 8,4% (16,52 km²) powierzchni całej Gminy i jest zamieszkiwany przez 22,9% (1 639 osób) ludności całej Gminy.

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Wprowadzenie

Diagnoza szczegółowa opracowana w niniejszym rozdziale dotyczy **wyznaczonego obszaru rewitalizacji składającego się z dwóch podobszarów:**

- **Podobszar 1: Wąsosz Południe**, który obejmuje ulice: Kilińskiego, Junaków, Korczaka, Kościelna, Krótka, Krzywa, Narutowicza, Poczтовая, Kilińskiego, Parafialna, Plac Kościelny, Zamkowa, Ogródkowa, Przemysłowa, Kolejowa, Plac Wolności, Adama Mickiewicza, św. Jana Pawła II;
- **Podobszar 2: Jednostka 1**, obejmująca obręb Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska.

Celem diagnozy szczegółowej **jest zbadanie występujących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji wraz ze wskazaniem ich przyczyny**, a także lokalnych potencjałów, które ułatwią rozwiązanie istniejących problemów.

Problemy, trendy i tendencje opisane za pomocą danych ilościowych, uszczegółowione zostały analizą jakościową, w której wykorzystano szeroko rozumiane metody diagnostyczne (w tym wywiady, dyskusje, rozmowy, warsztaty) zapewniając tym samym **włączenie interesariuszy rewitalizacji** już na etapie diagnozowania.

3.2. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizacji, który wyznaczono na terenie Gminy Wąsosz obejmuje między innymi południową część miasta, której północną granicę stanowi rzeka Orla (podobszar 1) oraz obręb: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska (podobszar 2).

Na podobszarze 1 znajdującym się w otoczeniu rzek Orla i Barycz dominuje funkcja administracyjno-usługowa oraz mieszkaniowa. Przez centralną część wskazanego terenu przebiega droga krajowa nr 36, która prowadzi wzdłuż centrum miasta. Obszar charakteryzuje się czytelnym średniowiecznym układem zabudowy, a na terenie Rynku zachowała się historyczna południowa oraz zachodnia pierzeja, w skład której wchodzi kamieniczki pochodzące niekiedy z XVII wieku. Niestety dysharmonii przestrzennej sprzyja zabudowa w pierzei północnej i wschodniej Rynku, którą tworzą budynki powstałe w późniejszym okresie. Do obiektów zabytkowych zaliczamy także między innymi Zamek Książęcy w Wąsoszu oraz Kościół Rzymskokatolicki pw. Niepokalanego Serca NMP. Poniższa tabela przedstawia spis zabytków znajdujących się w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków, które zlokalizowane są na podobszarze rewitalizacji 1.

Tabela 3. Zabytki wpisane do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony zabytków zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Lp.	Obiekt	Adres	Nr	Rodzaj obiektu	Rejestr zabytków	Data rejestru
1.	Historyczny układ urbanistyczny			obszar	A/1016	08.27.2007
2.	Układ urbanistyczny miasta			obszar		
3.	Kościół par. św. Józefa Oblubieńca NMP		8	kościół	A/1104/1374	08.13.1965
a.	Plebania		8	plebania		
4.	Zespół d. zboru:			zespół		
a.	Kościół pom. Niepokalanego Serca NMP	Pl. Kościelny	4	kościół	A/1115/1374	08.13.1965
b.	Diakonat, ob. dom miesz.	Pl. Kościelny	1	plebania		
c.	Pastorówka, ob. dom mieszkalny	Pl. Kościelny	3	plebania		
d.	D. szkoła ewangelicka	Pl. Kościelny	5	szkoła		
e.	Cmentarz katolicki., d. ewangelicki	Pl. Kościelny	3	cmentarz		
5.	Zespół zamkowy folwarczny:			zespół zamkowo-folwarczny		
a.	Zamek	ul. Zamkowa	1	zamek	A/3741/967	11.13.1961
b.	Park zamkowy	ul. Zamkowa		park		
c.	Dom mieszkalny	ul. Zamkowa	3	budynek mieszkalny		
d.	Gorzelnia	ul. Zamkowa	3	przemysłowy		
e.	Stajnia, ob. bukaciarnia	ul. Zamkowa	3	budynek gospodarczy		

f.	Obora	ul. Zamkowa	3	budynek gospodarczy		
g.	Budynek gospodarczy	ul. Zamkowa	3	budynek gospodarczy		
h.	Chlewnia, ob. warchlakarnia	ul. Zamkowa	3	budynek gospodarczy		
i.	Stodoła	ul. Zamkowa	3	budynek gospodarczy		
6.	Zespół dworca PKP:	ul. Kolejowa		zespół		
a.	Budynek dworca	ul. Kolejowa	44	dworzec		
b.	Parowozownia, ob. budynek gospodarczy	ul. Kolejowa		przemysłowy		
c.	Budynek gospodarczy, ob. garaż	ul. Kolejowa		budynek gospodarczy		
d.	Budynek szaletu	ul. Kolejowa		inny		
e.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	31	budynek mieszkalny		
f.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	33	budynek mieszkalny		
g.	Wodociągowa wieża ciśnień	Stacja PKP		przemysłowy	A/3742/1416	07.3.1993
7.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	15	budynek mieszkalny		
8.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	17	budynek mieszkalny		
9.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	19	budynek mieszkalny		
10.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	21	budynek mieszkalny		
11.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	23	budynek mieszkalny		
12.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	25	budynek mieszkalny		

13.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	27	budynek mieszkalny		
14.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	28	budynek mieszkalny		
15.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	31	budynek mieszkalny		
16.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	33	budynek mieszkalny		
17.	Dom mieszkalny	ul. św. Jana Pawła II	35	budynek mieszkalny		
18.	Dom mieszkalny	ul. Junaków	1	budynek mieszkalny		
19.	Dom mieszkalny	ul. Kilińskiego	1	budynek mieszkalny		
20.	Dom mieszkalny	ul. Kilińskiego	3	budynek mieszkalny		
21.	Dom mieszkalny	ul. Kilińskiego	4	budynek mieszkalny		
22.	Dom mieszkalny	ul. Kilińskiego	5	budynek mieszkalny		
23.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	3	budynek mieszkalny		
24.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	7	budynek mieszkalny		
25.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	9	budynek mieszkalny		
26.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	18	budynek mieszkalny		
27.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	20	budynek mieszkalny		
28.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	24	budynek mieszkalny		
29.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	25	budynek mieszkalny		
30.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	26	budynek mieszkalny		
31.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	28	budynek mieszkalny		

32.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	32	budynek mieszkalny		
33.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	34	budynek mieszkalny		
34.	Dom mieszkalny	ul. Kolejowa	36	budynek mieszkalny		
35.	Zapora przeciwpancerna	ul. Kolejowa, dz. 669		inny		
36.	Dom mieszkalny	ul. Korczaka	2	budynek mieszkalny		
37.	Dom mieszkalny	ul. Korczaka	4	budynek mieszkalny		
38.	Dom mieszkalny	ul. Korczaka	5	budynek mieszkalny		
39.	Budynek Ośrodka Szkolno-Wychowawczego	ul. Korczaka	6	publiczny		
40.	Dom mieszkalny	ul. Korczaka	7	budynek mieszkalny		
41.	Gazownia, ob. WROZAMET	ul. Korczaka	9	przemysłowy		
a.	Hala fabryczna, d. hala sportowa	ul. Korczaka	10	przemysłowy		
42.	Dom mieszkalny, ob. przedszkole	Pl. Kościelny	2	budynek mieszkalny		
43.	Dom mieszkalny	Pl. Kościelny	2	budynek mieszkalny		
44.	Dom mieszkalny	Pl. Kościelny	3	budynek mieszkalny		
45.	Dom mieszkalny	Pl. Kościelny	4	budynek mieszkalny		
a.	Oficyna nr 2	Pl. Kościelny	4	budynek mieszkalny		
46.	Dom mieszkalny	Pl. Kościelny	5	budynek mieszkalny		
47.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	1	budynek mieszkalny		
48.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	3	budynek mieszkalny		

49.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	5	budynek mieszkalny		
50.	Willa, ob. ośrodek zdrowia	ul. Krzywa	7	budynek mieszkalny	A/1045	02.19.2008
51.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	15	budynek mieszkalny		
52.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	17	budynek mieszkalny		
53.	Dom mieszkalny	ul. Krzywa	19	budynek mieszkalny		
54.	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza	1	budynek mieszkalny		
55.	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza	3	budynek mieszkalny		
56.	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza	5	budynek mieszkalny		
57.	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza	22	budynek mieszkalny		
58.	Dom mieszkalny	ul. Narutowicza	1	budynek mieszkalny		
59.	Dom mieszkalny	ul. Narutowicza	4	budynek mieszkalny		
60.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	1	budynek mieszkalny		
61.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	4	budynek mieszkalny		
62.	Dom mieszkalny i młyn gospodarczy	ul. Parafialna	6	młyn		
63.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	7	budynek mieszkalny		
64.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	8	budynek mieszkalny		
65.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	9	budynek mieszkalny		
a.	Budynek gospodarczy	ul. Parafialna	9	budynek gospodarczy		
66.	Dom mieszkalny	ul. Parafialna	10	budynek mieszkalny		

67.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	3	budynek mieszkalny		
68.	Poczta	ul. Pocztowa	5	publiczny		
69.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	9	budynek mieszkalny		
70.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	11	budynek mieszkalny		
71.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	12	budynek mieszkalny		
72.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	15	budynek mieszkalny		
73.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	20	budynek mieszkalny		
74.	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa	22	budynek mieszkalny		
75.	Mleczarnia	ul. Przemysłowa		przemysłowy		
76.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	6	budynek mieszkalny		
77.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	7	budynek mieszkalny		
78.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	8	budynek mieszkalny		
79.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	10	budynek mieszkalny		
80.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	11	budynek mieszkalny		
81.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	12	budynek mieszkalny		
82.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	15/16	budynek mieszkalny		
83.	Budynek Urzędu Miasta i Gminy , d. Gospoda <i>Pod Białym Koniem</i>	pl. Wolności	17	publiczny		
84.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	19	budynek mieszkalny		

85.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	19b	budynek mieszkalny		
86.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	20	budynek mieszkalny		
87.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	21	budynek mieszkalny		
88.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	22	budynek mieszkalny		
89.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	23	budynek mieszkalny		
90.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	24	budynek mieszkalny		
91.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	25	budynek mieszkalny		
92.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	26	budynek mieszkalny		
93.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	28	budynek mieszkalny		
94.	Dom mieszkalny	pl. Wolności	29	budynek mieszkalny		
95.	Gorzelnia			przemysłowy		
96.	Most drogowy	nad rzeką Barycz		most		
97.	Most kolejowy	nad rzeką Barycz		most		
98.	Zespół folwarczny Cegielnia:			zespół folwarczny		
a.	Oficyna dworska			budynek mieszkalny		
b.	Dom mieszkalny			budynek mieszkalny		
c.	Dom mieszkalny (czworak)			budynek mieszkalny		
d.	Dom mieszkalny (czworak)			budynek mieszkalny		
e.	Stajnia			budynek gospodarczy		

f.	Magazyn pasz			magazyn		
g.	Chlewnia macior			budynek gospodarczy		
h.	D. obora, ob. chlewnia			budynek gospodarczy		
i.	Tuczarnia			budynek gospodarczy		
j.	Stodoła, ob. chlewnia			budynek gospodarczy		
k.	Chlewnia			budynek gospodarczy		

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków

Obszar charakteryzuje się widlicowym układem przestrzennym, wśród którego dominującą formą zabudowy jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Budynki skoncentrowane są wzdłuż głównej drogi, która rozwidła się i okala centrum miasta. Ponadto na wskazanym obszarze zlokalizowane są instytucje publiczne, które obsługują mieszkańców Gminy, takie jak:

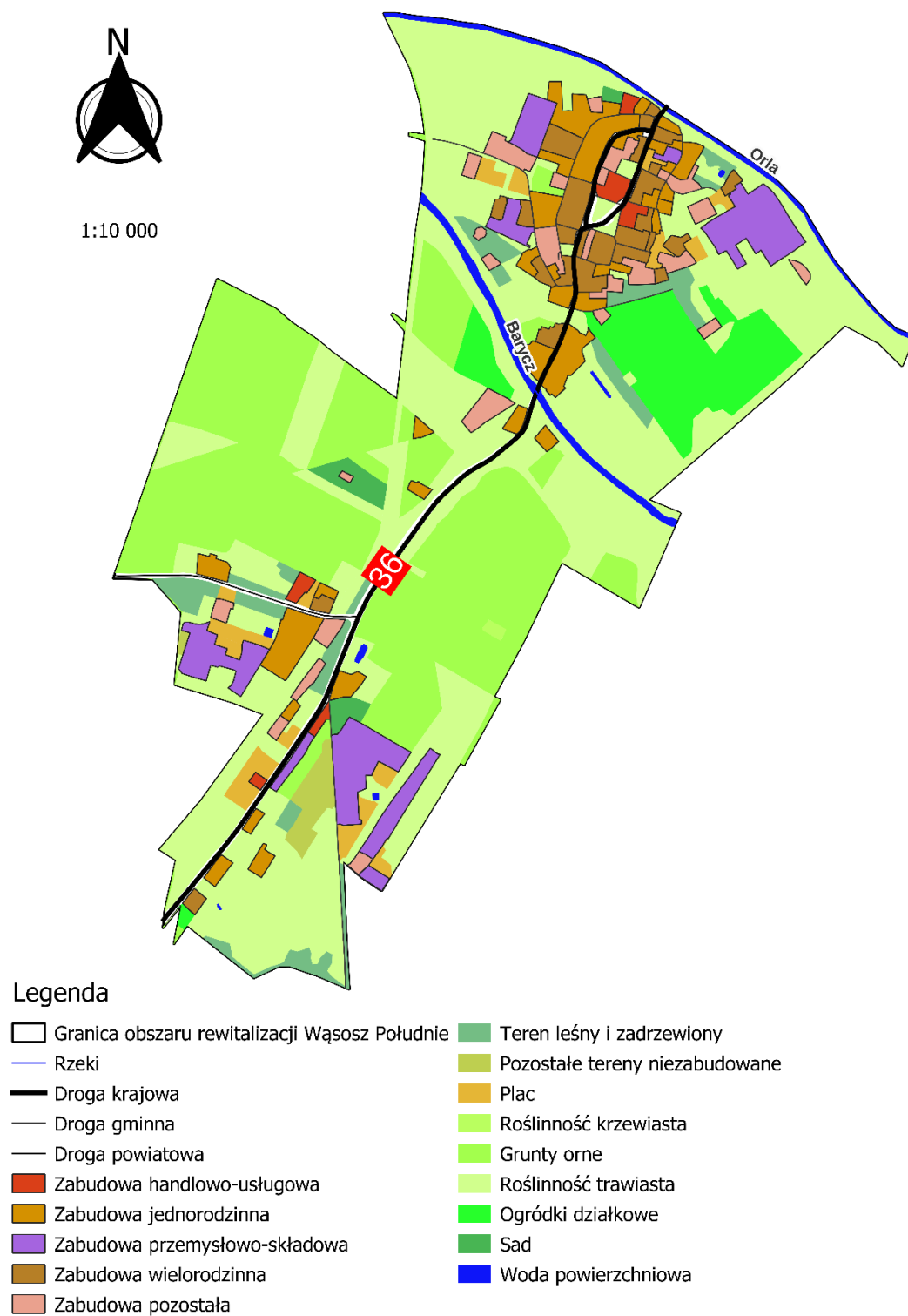
- Urząd Miejski Wąsosza,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- Przedszkole Samorządowe im. Marii Konopnickiej w Wąsoszu,
- Biblioteka Publiczna w Wąsoszu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Ochotnicza Straż Pożarna,

Do elementów infrastruktury sportowej zaliczamy między innymi Stadion miejski w Wąsoszu im. Józefa Stefaniaka oraz Orlik położony przy ul. Korczaka w Wąsoszu. Na wskazanym obszarze zlokalizowana jest także rozproszona zabudowa handlowo-usługowa, którą tworzą pojedyncze, niewielkie przedsiębiorstwa.

Zdecydowaną większość terenu zlokalizowaną na podobszarze rewitalizacji 1 położonym na południe od rzeki Barycz w mieście Wąsosz zajmują uprawy na gruntach ornych. Przeważające pokrycie terenu stanowią także obszary pokryte roślinnością trawiastą, tereny te zlokalizowane są głównie w otoczeniu zabudowy, która skupia się głównie wzdłuż drogi krajowej nr 36 oraz drogi gminnej położonej w zachodniej części obszaru. Przeważającą formą zabudowy na wskazanym obszarze stanowią budynki mieszkalne jednorodzinne. Dużą powierzchnię zabudowy zajmują także tereny przemysłowo-składowe.

Należy zwrócić uwagę, iż obszar rewitalizacji w całości położony jest na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Baryczy. Teren został objęty ochroną ze względu na występowanie licznych i zróżnicowanych gatunków flory i fauny, zwłaszcza ptaków.

Rysunek 3 Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

Podobszar rewitalizacji 2 tworzą obręby ewidencyjne: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska. Obszar zajmuje powierzchnię 14,94km².

Główną funkcją podobszaru rewitalizacji jest produkcja rolna. Teren w większości pokryty jest uprawami na gruntach ornym oraz terenami leśnymi występującymi przede wszystkim w północnej części obszaru. Na terenie zlokalizowana jest także luźna zabudowa mieszkaniowa z przewagą zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W północnej części obszaru rewitalizacji w kierunku północ-południe przebiega droga krajowa nr 36. Należy jednak zwrócić uwagę, iż w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad prowadzi prace projektowe w zakresie drogi krajowej w przebiegu przez teren Gminy Wąsosz, to jest:

- Rozbudowa drogi krajowej nr 36 Piskorzyna – Wąsosz,
- Rozbudowa drogi krajowej nr 36 Wąsosz – Załęczce.

Dla wskazanych inwestycji zgodnie z założeniami harmonogramu przewiduje się w IV kwartale 2023 roku uzyskanie decyzji ZRID.

Miejscowość Chocieborowice zlokalizowana w zachodniej części Gminy, znajduje się w bliskim położeniu dużego kompleksu leśnego. Charakteryzuje się zwartą, gniazdową zabudową z przewagą parterowych domów jednorodzinnych. W centrum znajduje się zespół dworsko-pałacowy, który został wpisany do rejestru zabytków.

Przy drodze gminnej zlokalizowanej w zachodniej części podobszaru rozciąga się miejscowość Drozdowice Małe, na terenie której przeważają budynki parterowe. Podobnie sytuacja przestrzenna kształtuje się w Drozdowicach Wielkich, które położone są z dala od głównych szlaków komunikacyjnych.

W południowo-zachodniej części terenu położona jest Wrząca Śląska, w której znajduje się dwór wraz z towarzyszącą mu zabudową folwarczną. Na terenie miejscowości zlokalizowane są głównie niskie budynki mieszkaniowe z dwuspadowymi dachami.

Tabela poniżej przedstawia spis zabytków znajdujących się w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków, które zostały zlokalizowane są na omawianym podobszarze rewitalizacji.

Tabela 4. Zabytki wpisane do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony zabytków zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1)

L.P.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Rodzaj Obiektu	Rejestr Zabytków	Data Rejestru
1.	Chocieborowice	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
2.	Chocieborowice	Zespół dworsko-folwarczny:			zespół dworsko-folwarczny		
a.	Chocieborowice	Dwór			dwór	A/3734/1459	09.22.1993

b.	Chocieborowice	Oficina dworska		31	budynek mieszkalny	A/3734/1459	09.22.1993
c.	Chocieborowice	Park podworski (relikt)			park	A/3734/1459	09.22.1993
d.	Chocieborowice	Oficina folwarczna		47	budynek mieszkalny		
e.	Chocieborowice	D. obora, ob. owczarnia			budynek gospodarczy		
f.	Chocieborowice	D. spichlerz, ob. owczarnia i magazyn			budynek gospodarczy		
g.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy	obok oficyny		budynek gospodarczy		
h.	Chocieborowice	Stodoła			budynek gospodarczy		
i.	Chocieborowice	Gorzelnia, ob. rzeźnia			przemysłowy		
3.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		12	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		12	budynek gospodarczy		
b.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		12	budynek gospodarczy		
4.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		13	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		13	budynek gospodarczy		
5.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		16	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		16	budynek gospodarczy		
6.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		17	budynek mieszkalny		
7.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		18	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		18	budynek gospodarczy		
8.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		19	budynek mieszkalny		

a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		19	budynek gospodarczy		
9.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		24	budynek gospodarczy		
10.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		32	budynek mieszkalny		
11.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		37	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		37	budynek gospodarczy		
12.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		38	budynek mieszkalny		
13.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		40	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		40	budynek gospodarczy		
14.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		42	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		42	budynek gospodarczy		
b.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		42	budynek gospodarczy		
15.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		43	budynek mieszkalny		
a.	Chocieborowice	Budynek gospodarczy		43	budynek gospodarczy		
16.	Chocieborowice	Dom mieszkalny		57	budynek mieszkalny		
17.	Chocieborowice	Stacja trafo			transformator		
18.	Chocieborowice	Ogrodzenie metalowe			ogrodzenie		
19.	Drozdowice Małe	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
20.	Drozdowice Małe	Dom mieszkalny		10	budynek mieszkalny		
21.	Drozdowice Wielkie	Historyczny układ			obszar		

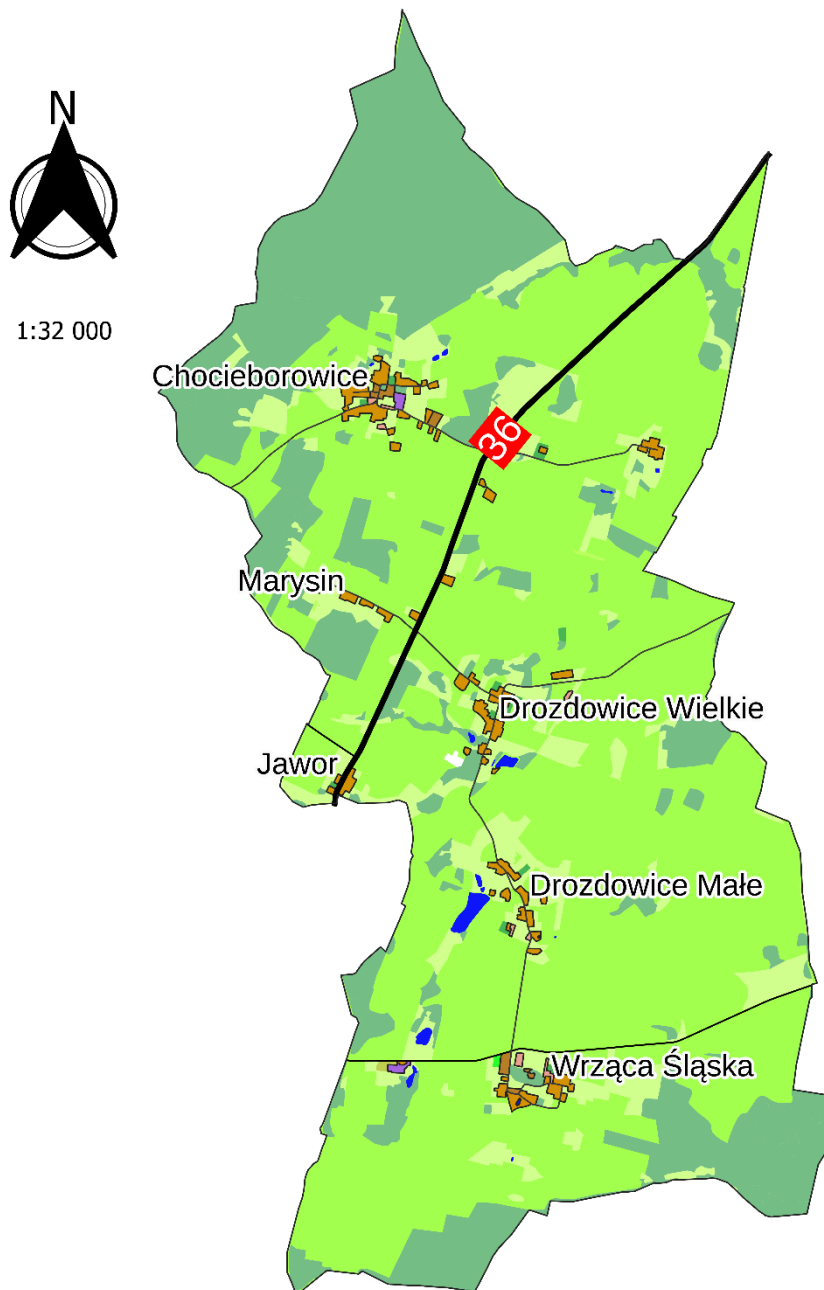
		ruralistyczny wsi					
22.	Drozdowice Wielkie	D. szkoła			szkoła		
23.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		1	budynek mieszkalny		
a.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy		1	budynek gospodarczy		
24.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		2	budynek mieszkalny		
a.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy		2	budynek gospodarczy		
25.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		8	budynek mieszkalny		
26.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		9	budynek mieszkalny		
a.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy		9	budynek gospodarczy		
27.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		16	budynek mieszkalny		
a.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy		16	budynek gospodarczy		
28.	Drozdowice Wielkie	Dom mieszkalny		20	budynek mieszkalny		
a.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy		20	budynek gospodarczy		
29.	Drozdowice Wielkie	Zespół d. dworca:	dz. 81/3		zespół		
a.	Drozdowice Wielkie	Dworzec, ob. dom mieszkalny			dworzec		
b.	Drozdowice Wielkie	Budynek gospodarczy			budynek gospodarczy		
30.	Wrząca Śląska	Historyczny układ ruralistyczny wsi			obszar		
31.	Wrząca Śląska	Zespół dworsko-folwarczny:			zespół dworsko-folwarczny		

a.	Wrząca Śląska	Układ przestrzenny zespołu			zespół dworsko-folwarczny		
b.	Wrząca Śląska	Dwór		18 f	dwór	A/3745/1458	09.21.1993
c.	Wrząca Śląska	Park krajobrazowy (relikt)			park	A/3745/1458	09.21.1993
d.	Wrząca Śląska	Dom mieszkalny	po drugiej stronie drogi do Drozdowic		budynek mieszkalny		
e.	Wrząca Śląska	Dom mieszkalny (sześciorek)		5	budynek mieszkalny		
f.	Wrząca Śląska	Stajnia, ob. chlewnia			budynek gospodarczy		
g.	Wrząca Śląska	Obora, ob. chlewnia	przy stajni		budynek gospodarczy		
h.	Wrząca Śląska	Spichlerz, garaż i wieża ciśnień			budynek gospodarczy	A/3746/1427	06.28.1993
i.	Wrząca Śląska	Spichlerz			budynek gospodarczy		
j.	Wrząca Śląska	Stodoła			budynek gospodarczy		

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków

Podobszar rewitalizacji 2 w całości położony jest na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Baryczy, który został objęty ochroną ze względu na występowanie licznych i zróżnicowanych gatunków roślin i zwierząt.

Rysunek 4 Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji 2 (Jednostka 1)

1:32 000

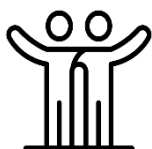
Legenda

Granica obszaru rewitaliacji Jednostka 1	Teren leśny i zadrzewiony
Droga krajowa	Pozostałe tereny niezabudowane
Droga powiatowa	Roślinność krzewiasta
Droga gminna	Grunty orne
Zabudowa jednorodzinna	Roślinność trawiasta
Zabudowa pozostała	Ogródki działkowe
Zabudowa przemysłowo-składowa	Sad
Zabudowa wielorodzinna	Woda powierzchniowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k.

3.3. Przyczyny degradacji obszaru

3.3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna to najważniejszy element służący wyznaczaniu obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji, kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Tabela poniżej przedstawia porównanie wybranych wskaźników dotyczących sfery społecznej pomiędzy obszarem rewitalizacji a średnią dla Gminy.

Tabela 5 Wskaźniki sfery społecznej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

Wskaźnik		Podobszar 1 (Wąsosz Południe)	Podobszar 2 (Jednostka 1)	Średnia dla Gminy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	6,52	5,75	4,91
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	10,29	9,57	8,04
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	58,10%	55,20%	54,00%
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	6,00%	5,30%	4,00%
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	24,30%	27,60%	25,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	1,20%	1,00%	1,00%

	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	35,90%	26,30%	29,00%
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	3,40%	3,80%	2,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	2,60%	5,30%	7,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	0,00%	5,30%	2,00%
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej	2222,92	1779,51	1900,08
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	7442,36	6708,48	4410,64
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na gospodarstwo domowe	220,55	203,68	131,14
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej	2165,92	1779,51	1841,45
	PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	9,69	21,83
Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców		0,09	0,4	0,25

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców	0,60%	0,40%	0,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	17,90%	10,50%	19,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców	1,30%	1,60%	1,00%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	38,50%	42,10%	36,00%
KAPITAŁ LUDZKI/SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	20,00%	21,40%	19,00%
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	26,29	30,69	32,35
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	16,70%	18,50%	20,00%
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	3,90%	4,00%	4,00%
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	3,70%	4,00%	4,00%
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	101,30%	92,60%	97,00%

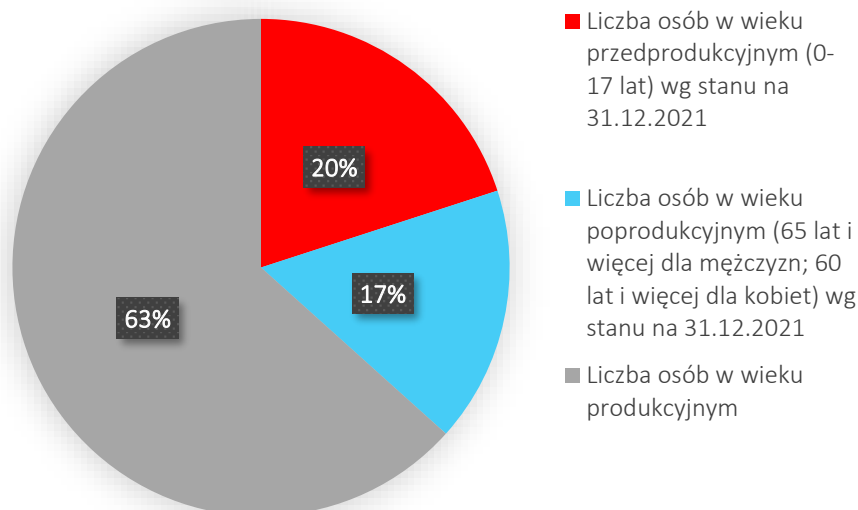
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,26	0,4	0,17
	Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	0	0,2	0,05

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Podobszar rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Wyznaczony podobszar rewitalizacji, charakteryzuje się nagromadzeniem negatywnych zjawisk sfery społecznej. Analiza wskaźnikowa wykonana na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała szczególnie problemy na podobszarze rewitalizacji 1 w zakresie **bezrobocia, ubóstwa oraz występowania wysokiego odsetka osób ze szczególnymi potrzebami**.

Podobszar rewitalizacji 1 zamieszkuje 1 135 osób, które stanowią 15,9% ludności całej Gminy. Dominującą grupą społeczną są osoby w wieku produkcyjnych. Ponadto zauważalny jest wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, w wyniku czego wzrosło zapotrzebowanie na opiekę geriatryczną oraz służby zdrowia.

Rysunek 5 Struktura ludności w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Źródło: opracowanie własne

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wąsoszu na stan 31 grudnia 2021 roku wskazany podobszar rewitalizacji zamieszkiwały 74 osoby bezrobotne, z czego ponad połowę (58%) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, które pozostawały bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. Wśród osób bezrobotnych 18 z nich posiadało wykształcenie podstawowe.

Na podobszarze rewitalizacji 1 zauważalny jest wysoki udział liczby osób bezrobotnych na 100 mieszkańców (6,52). Wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych (43 osoby) wpływa niekorzystnie na perspektywę podjęcia pracy przez takie osoby. Sprzyja to wzrostowi osób pobierających świadczenia materialne, a także zwiększa ubóstwo, poczucie wykluczenia społecznego oraz wzrasta ogólne poczucie nieporadności życiowej. Wysoki udział osób bezrobotnych posiadających wykształcenie podstawowe w ogólnej liczbie osób bezrobotnych świadczy o braku posiadania odpowiednich kwalifikacji przez mieszkańców. Dużym problemem jest również brak chęci do podjęcia jakiegokolwiek pracy bądź pozyskiwanie nieopodatkowanych źródeł dochodów. Negatywnym aspektem są także niewielkie możliwości podjęcia pracy na terenie Gminy.

Na podobszarze rewitalizacji 1 można zauważyć także wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców (3,4%). Zjawisko ubóstwa oznacza brak możliwości dostarczenia środków materialnych służących do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Według przeprowadzonych wywiadów pogłębionych problem ubóstwa jest zauważalny. Problem ten przejawia się między innymi poprzez zdecydowanie wyższą kwotę wypłacanych zasiłków przez Ośrodek Pomocy Społecznej na mieszkańca na podobszarze rewitalizacji w stosunku do pozostałej części Gminy i dotyczy przede wszystkim osoby ze szczególnymi potrzebami oraz osoby bezrobotne.

Uczestnicy warsztatu wskazują także na duży problem związany z alkoholizmem. Wpływa to między innymi na obniżenie samooceny wśród mieszkańców, a także negatywnie oddziałuje na rynek pracy oraz zwiększa odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Problem alkoholizmu widoczny jest także w przestrzeni publicznej. Szczególnie w okolicach Rynku oraz przy moście kolejowym nad Baryczą, gdzie gromadzą się osoby nietrzeźwe, spożywające alkohol. Są to osoby w różnym przedziale wiekowym, włączając w to młodzież.

Przekłada się to na występowanie aktów wandalizmu występujących na obszarze rewitalizacji. Czyny te w dużej mierze mogą być także spowodowane brakiem wystarczającej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Akty wandalizmu są również często wynikiem poczucia bezkarności oraz brakiem dostatecznego nadzoru miejsc publicznych. Osoby dopuszczające się takich zniszczeń, nie mają poczucia przynależności oraz nie identyfikują się z miejscem zamieszkania, w wyniku czego traktują przestrzeń publiczną jako własność niczyją, a nie własność wspólną.

Negatywne wartości wskaźników świadczące o nagromadzeniu osób ze szczególnymi potrzebami także wystąpiły w analizowanym obszarze rewitalizacji. Szczególną uwagę należy zwrócić na odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców. Dla jednostki Wąsosz Południe wskaźnik ten wynosi 0,6% i jest najwyższy biorąc pod uwagę średnią dla Gminy Wąsosz, która wynosiła 0,4%. Osoby ze szczególnymi potrzebami często nie angażują się w życie społeczne, posiadają wrażenie, że są wyobcowane i nie przynależą do danej społeczności. Na podobszarze rewitalizacji 1 funkcjonuje natomiast Dolnośląskie Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością

Intelektualną „Iskierka”, które zajmuje się udzielaniem pomocy oraz wsparciem między innymi finansowym dla dzieci i młodzieży w sytuacjach kryzysowych i trudnych. Stowarzyszenie umożliwia także korzystanie z dóbr kultury, takich jak teatr, opera, kino czy filharmonia. Należy pamiętać, iż wysoki udział osób ze szczególnymi potrzebami powoduje wzrost zapotrzebowania na usługi opieki zdrowotnej, w szczególności opieki specjalistycznej (np. rehabilitacji) czy też opieki wytchnieniowej dla rodzin osób niepełnosprawnych, a także usług związanych z integracją społeczną.

Analizując kapitał ludzki występujący w podobszarze 1 można zaobserwować negatywne zjawisko wynikające z niewielkiego udziału dzieci w wieku 0-3 (3,88% mieszkańców wskazanego podobszaru), a także 3-6 lat (8,33% mieszkańców wskazanego podobszaru). Mieszkańcy obszaru objętym rewitalizacją wskazują na duży problem związany ze starzejącym się społeczeństwem. Należy zatem uwzględnić zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem oferty przeznaczonej dla seniorów.

W podobszarze 1 zjawisko aktywności społecznej, biorąc pod uwagę liczbę występujących w danej jednostce fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców, wypadła pozytywnie i osiągnęła jeden z najwyższych wskaźników (0,26). Na wskazanym terenie funkcjonują między innymi Stowarzyszenie „Orla” Wąsosz oraz Ochotnicza Straż Pożarna. Uczestnicy warsztatów wskazują jednak na potrzebę zwiększenia integracji wśród mieszkańców, poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, które byłby ciekawym rozwiązaniem na zwiększenie spójności społecznej.

Podobszar rewitalizacji 2 (Jednostka 1 – obręb: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska)

W podobszarze rewitalizacji 2 analiza wskaźnikowa wykazała szczególne natężenie problemów w zakresie **bezrobocia, ubóstwa, przestępczości** oraz **występowania wysokiego odsetka osób ze szczególnymi potrzebami**.

Zjawisko ubóstwa, porównując dane ze średnią w Gminie, najbardziej widoczne jest w podobszarze 2 gdzie zanotowano wysokie wartości takich wskaźników jak:

- udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców (wskaźnik standaryzacji wynoszący -1,705),
- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, dotkniętych problemem alkoholizmu, w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej (wskaźnik standaryzacji wynoszący -2,041),
- kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wskaźnik standaryzacji wynoszący -1,340).

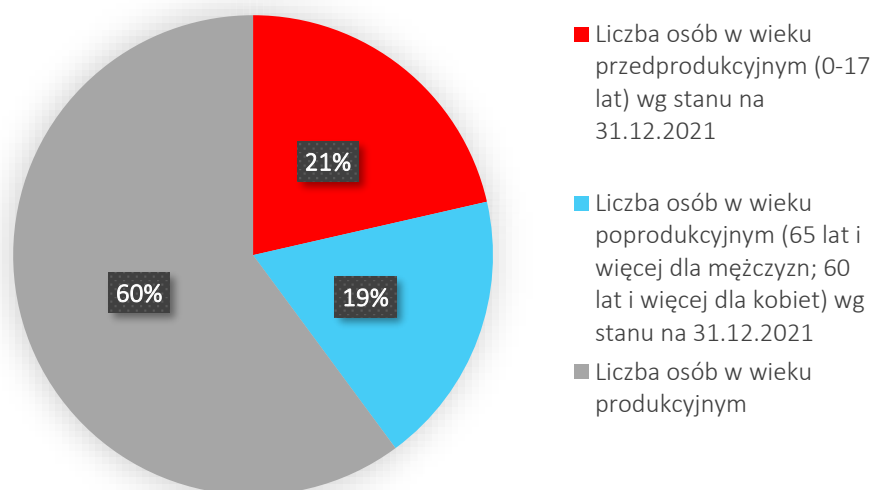
Przeprowadzona analiza wskazała występowanie na podobszarze rewitalizacji, wysokiego wskaźnika przestępczości. Na podobszarze rewitalizacji 2 po przeprowadzeniu standaryzacji wskaźnik dotyczący liczby stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców wyniósł -2,429.

Najczęstszymi wykroczeniami na analizowanym obszarze były szeroko rozumiane akty wandalizmu, przejawiające się przede wszystkim niszczeniem przestrzeni publicznej w postaci graffiti. Występowanie tego typu zjawisk może być spowodowane między innymi brakiem poczucia przynależności. Należy zaznaczyć, że wszelkiego rodzaju przejawy wandalizmu i agresji w miejscach publicznych, wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców podobszarów rewitalizacji. Popełnianym aktom wandalizmu niewątpliwie sprzyja także brak alternatywnych miejsc i form spędzania czasu wolnego, w których mieszkańcy mogliby spędzać czas wolny.

Wśród negatywnych zjawisk społecznych występujących na podobszarze rewitalizacji można wskazać także stosunkowo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie mieszkańców. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na wysokie potrzeby związane z zapotrzebowaniem na specjalistyczne usługi medyczne, a także usługi opiekuńcze i dotyczące opieki wytchnieniowej dla rodzin osób ze szczególnymi potrzebami.

Kapitał społeczny opiera się na wzajemnych relacjach w społeczeństwie. W kontekście samorządu nie sposób mówić o kapitale społecznym w oderwaniu od kwestii tendencji demograficznych, zmian w poszczególnych grupach ekonomicznych oraz zastępowalności pokoleń na rynku pracy.

Analizując udział poszczególnych grup wiekowych na obszarach objętych rewitalizacją, można zauważyć, że zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku produkcyjnym (51%), dalej osoby w wieku poprodukcyjnym (28%), najmniejszy odsetek stanowią natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym (21%). Z uwagi na widoczne stopniowe starzenie się społeczeństwa, sytuację demograficzną na podobszarze rewitalizacji można ocenić jako niekorzystną. Alarmujący jest również systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Konsekwencją czego będzie w przyszłości brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz spodziewany spadek dochodów Gminy z tytułu udziału w PIT, jak również zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy konieczność przeprowadzenia przez Gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do Gminy ludzi w wieku produkcyjnym w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

Rysunek 6 Struktura ludności w podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1)

Źródło: opracowanie własne

W miejscowości Chocieborowice funkcjonuje Stowarzyszenie „Wioska Cudów”, które działa na rzecz odnowy wsi. Celem stowarzyszenia jest realizacja zadań w zakresie działalności oświatowej, edukacyjnej, szkoleniowej, kulturalnej, rekreacyjno-sportowej i innej oraz wspieranie działań mających na celu dbanie o tożsamość oraz dobry wizerunek miejscowości Chocieborowice. Ważne jest pielęgnowanie lokalnych tradycji i obyczajów, zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w różnych przedsięwzięciach zmierzających do wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego oraz poprawy jakości życia mieszkańców, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wszystkich grup społecznych, oraz współpraca ze sołectwem miejscowości Chocieborowice.

W Chocieborowicach znajduje się także Stowarzyszenie Piękny Wąsosz, którego zadaniem jest między innymi:

- powstawanie nowych miejsc pracy,
- poprawa jakości i dostępności opieki medycznej,
- poprawa jakości systemu oświaty,
- promowanie edukacji i podnoszenie kwalifikacji zawodowych obywateli,
- poprawa i ochrona jakości życia i pracy obywateli,
- ochrona środowiska naturalnego i podnoszenie świadomości obywateli na temat potrzeby ochrony środowiska,
- promocja postaw proekologicznych, w tym przy pomocy środków masowego przekazu.

Główne problemy w **sferze społecznej** występujące na podobszarze 1 (Wąsosz Południe):

- wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego,
- wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej,
- ubóstwo i związane z nim wykluczenie społeczne,
- duży udział mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami w odniesieniu do niedostosowanej do ich potrzeb infrastruktury,
- niski poziom integracji wśród mieszkańców,
- brak poczucia przynależności wśród mieszkańców,
- problemy związane z nadużywaniem alkoholu,
- akty wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej.

Główne problemy w **sferze społecznej** występujące na podobszarze 2 (Jednostka 1):

- wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego,
- wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej,
- akty wandalizmu i niszczenia przestrzeni publicznej, przede wszystkim w postaci graffiti,
- wysoki odsetek liczby osób ze szczególnymi potrzebami,
- starzenie się społeczeństwa i odpływ mieszkańców.

3.3.2. Sfera gospodarcza

Problemy w sferze gospodarczej związane są szczególnie z niskim stopniem przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, z tego względu pod uwagę wzięto wskaźniki:

- ❖ liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców,
- ❖ liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- ❖ liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 mieszkańców,
- ❖ liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 6 Wskaźniki sfery gospodarczej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA				
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym
Podobszar 1 (Wąsosz Południe)	1,23	1,95	0,00	0,00
Podobszar 2 (Jednostka 1)	0,20	0,33	0,00	0,00
Średnia dla Gminy	0,42	0,68	0,03	0,05

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Podobszar rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

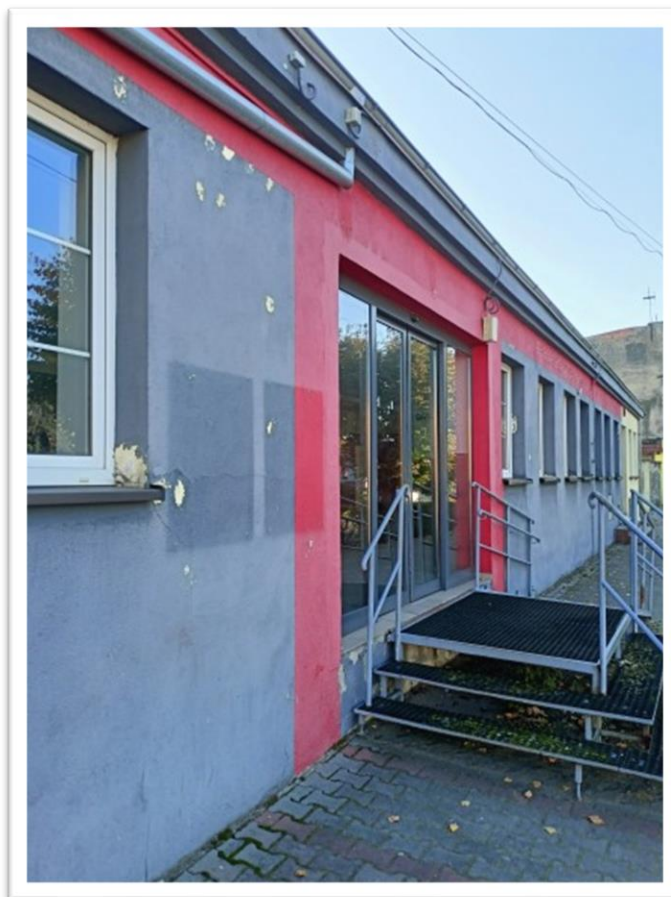
W podobszarze rewitalizacji 1 można zaobserwować negatywne zjawiska w zakresie sfery gospodarczej. W 2021 roku zmiany dotyczące powstawania nowych przedsiębiorstw były niewielkie, ledwo zauważalne.

Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na podobszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniósł 1,23, natomiast przeliczając na 100 osób w wieku produkcyjnym – było to 1,95. Oba wskaźniki były zdecydowanie wyższe niż średnia dla Gminy Wąsosz, która wynosiła odpowiednio: 0,42 oraz 0,68.

Pomimo występowania licznych działalności gospodarczych w analizowanym podobszarze rewitalizacji, można zaobserwować słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Lokale często są

puste, przez co z upływem czasu niszczeją i nie są atrakcyjne dla potencjalnych nowych najemców lub nabywców, szczególnie w okolicy Rynku.

Rysunek 7 Przykład opuszczonego lokalu użytkowanego przy ul. Plac Wolności 5 (podobszar rewitalizacji 1 – Wąsosz Południe)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Przyczyną niskiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej może być między innymi niedostosowanie oferty usługowej do lokalnej klienteli co skutkuje brakiem opłacalności biznesu i decyzją o zamknięciu punktu.

Istotny wpływ na zmniejszanie się nowych liczby lokali handlowych i usługowych w centrum miasta mogą mieć również obiekty usługowo-handlowe oraz zakłady przemysłowe zlokalizowanych w sąsiednich, większych miejscowościach, np. w Rawiczu. Podmioty te w dużym stopniu zaspakajają część potrzeb mieszkańców.

Na wskazanym obszarze, według uczestników warsztatów, brakuje lokali gastronomicznych. Ich rozwój mógłby pozytywnie wpłynąć na zwiększenie liczby potencjalnych turystów, a także zwiększyłby atrakcyjność terenów dla mieszkańców. Na rozwój turystyki weekendowej pozytywnie wpłynęłoby także powstanie bazy noclegowej, której aktualnie na podobszarze rewitalizacji 1 nie ma.

Przeprowadzony wywiad pogłębiony wskazał także duży problem z niewystarczającą ilością uzbrojonych terenów inwestycyjnych, a także niedostateczną jakością i ilością mediów

niezbędnych do prowadzenia działalności. Na warsztatach zwrócono uwagę na brak odpowiedniej ilości przyłączy prądu, a także brak alternatywnego dostawcy, co powoduje utrudnienia dla potencjalnych inwestorów.

Podobszar rewitalizacji 2 (Jednostka 1 – obręby: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska)

Negatywne zjawiska gospodarcze można zaobserwować także w podobszarze rewitalizacji 2. Na terenie tym zauważalny jest niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców (0,20), a także w przeliczeniu na osoby w wieku produkcyjnym (0,33). Ponadto w 2021 roku na podobszarze rewitalizacji 2 nie powstały nowe podmioty gospodarcze. Przyczynia się to do braku rozwoju gospodarczego analizowanej jednostki, a także nie generuje nowych miejsc pracy, co zniechęca młodych ludzi do zamieszkania na wskazanych terenach.

Dominującą funkcją działalności na podobszarze rewitalizacji 2 jest rolnictwo, a większość terenów pokrytych jest gruntami ornymi. Wielu młodych mieszkańców opuszcza wskazany podobszar rewitalizacji na korzyść większych aglomeracji miejskich, mając nadzieję na lepszą perspektywę zawodową oraz edukacyjną. W wyniku czego można zaobserwować stopniowy upadek gospodarstw rolnych. Na wskazanym terenie zlokalizowane są także niewielkie lokale usługowe, których przeważającą większość stanowią sklepy spożywcze. Wśród prowadzonych na analizowanym podobszarze podmiotów gospodarczych można wyróżnić także między innymi usługi drogowe.

Według uczestników warsztatu dużym problemem w sferze gospodarczej na podobszarze rewitalizacji 2 jest brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych, a także niedostateczna jakość i ilość mediów niezbędnych do prowadzenia działalności. W wyniku czego duże, zewnętrzne przedsiębiorstwa nie widzą wystarczającego potencjału inwestycyjnego na wskazanych terenach.

Główne problemy w **sferze gospodarczej** występujące na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe):

- niska aktywność lokalnych przedsiębiorstw w centrum miasta,
- duża liczba opuszczonych lokali w okolicy Rynku,
- brak różnorodności oferowanych usług,
- większa konkurencyjność przedsiębiorstw i różnorodność oferowanych usług zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji,
- niewystarczające wsparcie i brak promocji dla małych przedsiębiorców ze strony Gminy,
- niewystarczająca ilość dostarczanych mediów umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej, w szczególności energii elektrycznej.

Główne problemy w **sferze gospodarczej** występujące na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1):

- niska aktywność lokalnych przedsiębiorstw,
- brak uzbrojenia terenów inwestycyjnych,
- niedostateczna jakość oraz ilość mediów,
- większa konkurencyjność przedsiębiorstw i różnorodność oferowanych usług zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji,
- niewystarczające wsparcie i brak promocji dla małych przedsiębiorców ze strony Gminy,
- zanikająca działalność rolnicza.

3.3.3. Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dotyczyła także szczegółowej analizy obszarów zdegradowanych w sferze środowiskowej. Przeprowadzona analiza nie wykazała większych problemów w obszarze środowiska, jednak wzięto w niej tylko pod uwagę występowanie materiałów zawierających azbest, przeanalizowano:

- Liczbę budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Liczbę budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi na 100 mieszkańców,
- Powierzchnię materiałów zawierających azbest na 100 budynków,
- Powierzchnię materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców.

Tabela 7 Wskaźniki sfery środowiskowej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

POKRYCIE AZBESTEM				
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi na 100 mieszkańców	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 budynków	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców
Podobszar 1 (Wąsosz Południe)	7,8%	3,08	480,61	189,70
Podobszar 2 (Jednostka 1)	11,2%	7,54	957,82	644,25
Średnia dla Gminy	10,0%	6,99	1498,94	1113,32

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Podobszar rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Przez podobszar rewitalizacji przepływają: rzeka Orla oraz rzeka Barycz. Według Monitoringu Osadów Dennych Rzek i Jezior w 2021 roku rzeka Barycz, która stanowi ujście do Odry, w ocenie końcowej osiągnęła klasę II co świadczy, że osady zanieczyszczone są w niewielkim stopniu.

Na obszarze rewitalizacji nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej jakości powietrza. Natomiast zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, Gmina Wąsosz znajduje się w strefie dolnośląskiej (kod strefy: PL0205).

Jakość powietrza w Gminie Wąsosz została przeanalizowana na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim – raport wojewódzki za rok 2021”.

W zakresie ochrony zdrowia ludzi, w ocenie jakości powietrza uwzględniane są następujące substancje:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- dwutlenek azotu (NO₂),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C₆H₆),
- ozon (O₃),
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2,5},
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Jako podstawę oceny uwzględnia się poziomy substancji określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych i alarmowe. Dla wszystkich substancji podlegających ocenie określa się klasy:

- w klasyfikacji podstawowej:
 - A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub docelowych,
 - C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe,
- w klasyfikacji dodatkowej:
 - A1 – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} – dla fazy II tj. 20 µg/m³,
 - C1 – przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM_{2,5} – dla fazy II tj. 20 µg/m³,

- o D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- o D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Tabela 8 Stan powietrza atmosferycznego w strefie dolnośląskiej w 2021 roku

OCHRONA ZDROWIA LUDZI											
SO2	NO2	C6H6	CO	O3	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
A	A	A	A	A	C	A	C	A	A	C	C1

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2021”

Jak wynika z tabeli, według kryterium ochrony zdrowia, w tej strefie nie stwierdzono przekroczeń dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, ołowiu, kadmu oraz niklu. Występowały natomiast przekroczenia poziomów dopuszczalnych w zakresie pyłu zawieszonego PM2,5, PM10, benzo(a)pirenu, a także arsenu.

Emisja pyłów oraz szkodliwych gazów spowodowana jest przede wszystkim nieefektywnym ogrzewaniem budynków słabymi jakościowo paliwami, co może być spowodowane niską świadomością ekologiczną mieszkańców obszaru rewitalizacji. Duży wpływ odgrywają także przestarzałe systemy grzewcze oraz nieodpowiednia izolacja budynków, co przyczynia się do utraty energii w procesie ogrzewania.

Potencjalna poprawa jakości powietrza może nastąpić na skutek wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, które w trakcie opracowania niniejszego dokumentu są znikome. Wynika to przede wszystkim z czynników ekonomicznych.

Kolejnym problemem pogarszającym jakość środowiska na obszarze rewitalizacji jest mała powierzchnia terenów zielonych. Na Rynku miejskim dominuje zwarta zabudowa, pokryta w większości betonem i asfaltem, która dodatkowo podwyższa temperaturę w powietrzu poprzez szybsze nagrzewanie się powierzchni sztucznych i ograniczenie przewietrzania się obszaru powodując zjawisko miejskiej wyspy ciepła.

Według danych zamieszczonych na Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa na podobszarze rewitalizacji zlokalizowane jest dzikie wysypisko, które znajduje się w północno-zachodnim rejonie podobszaru, przy moście kolejowym nad rzeką Barycz. Zaśmiecanie terenów wspólnych może wiązać się z niską świadomością ekologiczną mieszkańców, a także z brakiem poczucia przynależności i odpowiedzialności za mienie wspólne.

Rysunek 8 Niezagospodarowane odpady zalegające na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe) przy moście kolejowym nad rzeką Barycz.

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

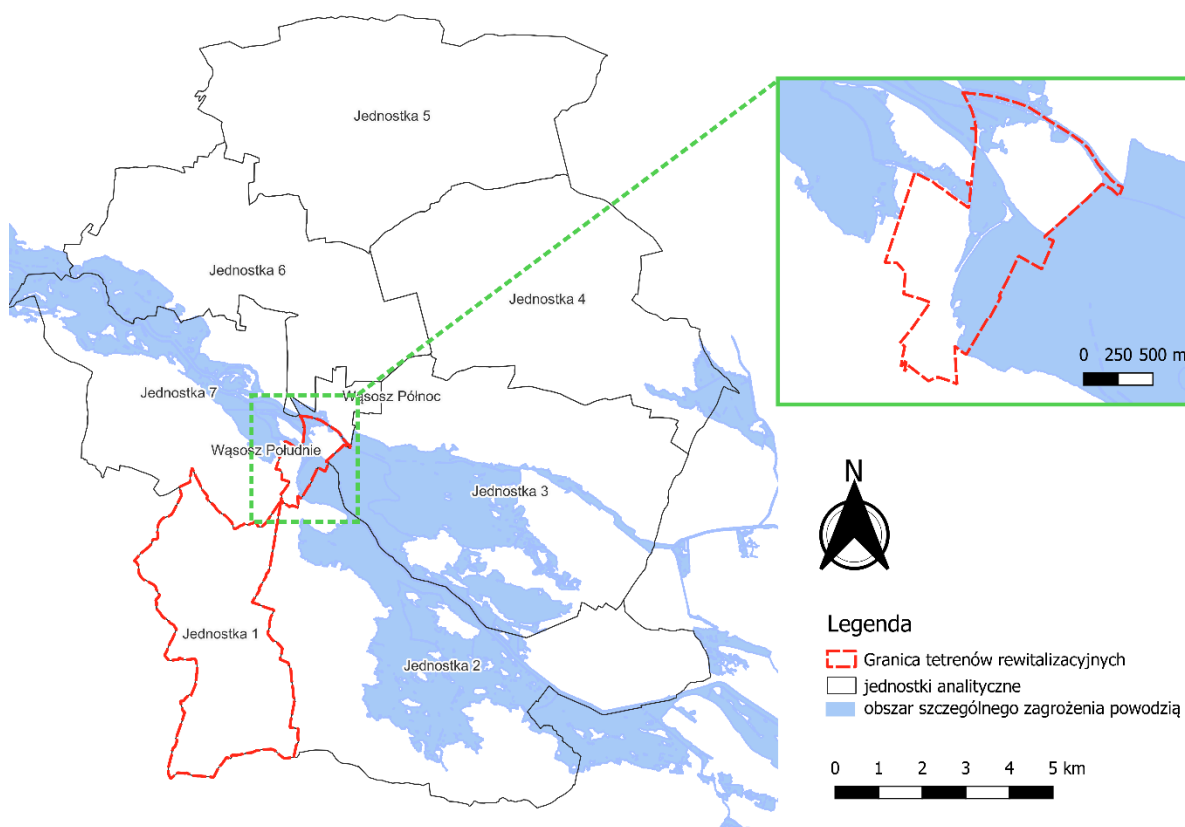
Ważną kwestią środowiskową jest także występowanie na podobszarze rewitalizacji 1 obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Na terenach tych prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% bądź wysokie i wynosi 10%.

Wyznaczony podobszar rewitalizacji nie tylko znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, ale w jego granicach przebiegają także odcinki wałów przeciwpowodziowych, są to:

- wał prawy rzeki Barycz, który zaczyna się przy ujściu rzeki Orla w km 35+950 i kończy przy ujściu rzeki Sąsiecznica w km 56+100;
- wał lewy rzeki Barycz (km rzeki 35+950-41+460 a km wału 1+909+7+419);
- przegroda do linowa, to jest wał poprzeczny rzeki Barycz (wał prawy km 0+000-0+460);
- wał lewy rzeki Orla w km 1+501-2+068;
- wał lewy rzeki Orla w km 2+180-2+784;
- wał prawy rzeki Orla w km 1+471-2+060;
- wał prawy rzeki Orla w km 2+183-2+867.

Ponadto międzywał rzek, niezależnie od wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego stref $Q_{1\%}$ i $Q_{10\%}$, Same w sobie stanowią obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu w art. 16 pkt 34) lit. C) Prawa wodnego.

Rysunek 9 Obszar szczególnego zagrożenia powodzią.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW Wody Polskie.

Podobszar rewitalizacji 2 (Jednostka 1 – obręby: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska)

Na podobszarze rewitalizacji 2 zlokalizowane są liczne budynki mieszkalne, które pokryte są płytami azbestowo-cementowymi. W 2021 roku na podobszarze 2 znajdowało się 38 takich budynków, co stanowiło 11,2% wszystkich budynków na terenie Gminy. Na obszarze rewitalizacji najwięcej obiektów tego typu zlokalizowanych jest w miejscowości Wrząca Śląska (15 obiektów). Łączna powierzchnia materiałów zawierających azbest na podobszarze 2 wynosiła 3 247m².

Negatywne oddziaływanie azbestu jest związane z występowaniem w materiale licznych pyłów i włókien, które przedostają się do układu oddechowego wraz z wdychanym powietrzem. Stopień ich szkodliwości uzależniony jest od cech aerodynamicznych poszczególnych cząstek oraz stopnia stężenia w otaczającym środowisku. Dlatego, aby wyeliminować wszelkie zagrożenie związane z tym surowcem konieczne jest jego całkowite usunięcie do końca 2032 roku.

Rysunek 10 Przykłady budynków pokrytych azbestem na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Podczas przeprowadzonej wizji lokalnej zidentyfikowano także problem w sferze środowiskowej charakteryzujący się występowaniem miejsc, gdzie zalegają obszary komunalne. Przyczyną tego zjawiska według uczestników warsztatów jest niewystarczająca ilość kontenerów na odpady, co powoduje utrudnienia w zabraniu odpadów. Problem ten negatywnie oddziałuje także na estetykę przestrzeni. Problem zanieczyszczenia obszarów rewitalizacji może wiązać się także z niską świadomością ekologiczną wśród mieszkańców wskazanych terenów.

Główne problemy w sferze środowiskowej występujące na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe):

- zły stan powietrza atmosferycznego,
- niska emisja pogarszająca jakość powietrza atmosferycznego,
- zbyt mała powierzchnia terenów zielonych w stosunku do powierzchni sztucznej powodująca zjawisko miejskiej wyspy ciepła,
- niski poziom świadomości ekologicznej wśród mieszkańców,
- nagromadzenie odpadów komunalnych w miejscach niewyznaczonych,
- niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- zanieczyszczenie powietrza przez nieefektywne i stare systemy grzewcze,
- nagromadzenie odpadów komunalnych w miejscach niewyznaczonych,
- położenie w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

Główne problemy w sferze środowiskowej występujące na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1):

- duża liczba budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi,
- niska świadomość ekologiczna,
- niedostateczne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- zanieczyszczenie powietrza przez nieefektywne i stare systemy grzewcze.

3.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna na obszarze rewitalizacji poddana była analizie wskaźnikowej w ujęciu:

- dostępności terenów zieleni,
- dostępności obiektów infrastruktury sportowej,
- dostępności placów zabaw,
- udziału powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 9 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

Wskaźnik		Podobszar 1 (Wąsosz Południe)	Podobszar 2 (Jednostka 1)	Średnia dla Gminy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	0,13	0,71	0,26
ŁĄD PRZESTRZENNY	Udział powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w 2015 r. i później w ogólnej powierzchni	0,0%	0,0%	0,001%
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	0,44	0,79	0,62
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	0,09	0,79	0,5

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Podobszar rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Według przeprowadzonej analizy wskaźnikowej można zaobserwować na podobszarze rewitalizacji 1 niedostateczną ilość obszarów zielonych, ogólnodostępnych placów zabaw oraz obiektów infrastruktury sportowej. Brak wystarczających zielonych miejsc ogólnodostępnych, w tym także parków, negatywnie wpływa na nastrój oraz ogólne samopoczucie mieszkańców.

Ponadto teren ten charakteryzuje się brakiem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Analizowany obszar skupia jednak ważne przestrzenie z punktu widzenia integracji społecznej oraz zaspokajania potrzeb sportowo-rekreacyjnych.

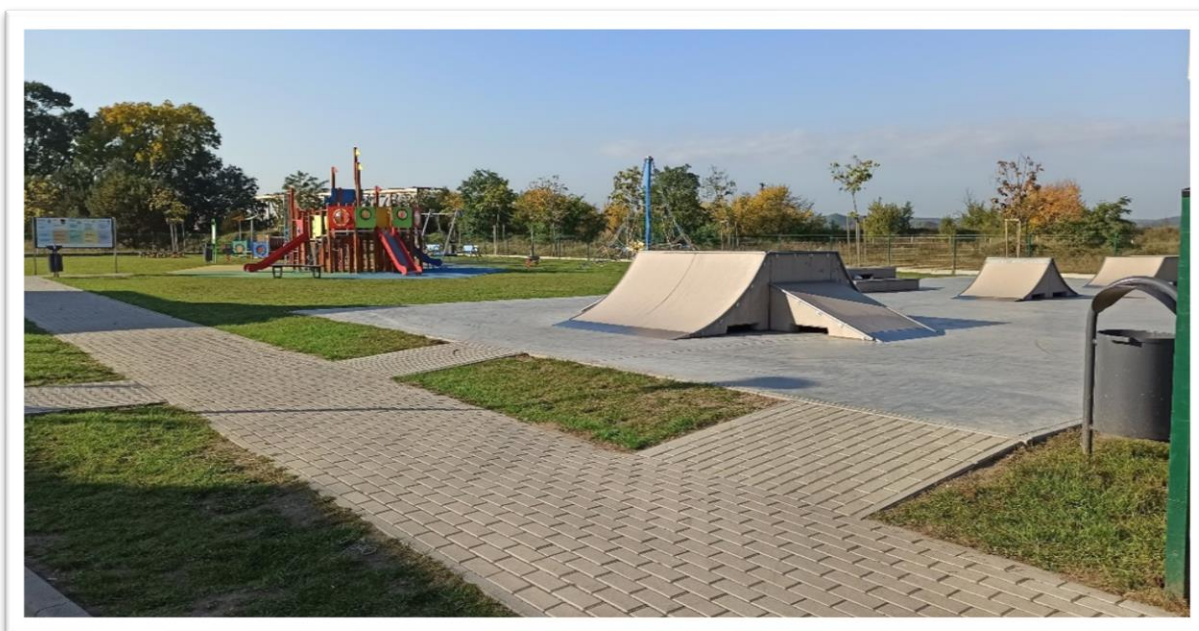
Miasto Wąsosz posiada czytelny średniowieczny układ urbanistyczny, który został wpisany do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków. Na podobszarze rewitalizacji 1 najważniejszą przestrzenią jest **Rynek Miasta Wąsosza**. Zachowała się na nim historyczna pierzeja południowa oraz zachodnia. Natomiast dwie pozostałe pierzeje zostały dobudowane w późniejszym okresie i wyróżniają się swoją architekturą. Przestrzeń ta pełni funkcje mieszkaniowe, gospodarcze i usługowe oraz stanowi centrum Gminy. Na terenie Rynku zlokalizowany jest także **Urząd Miejski Wąsosza**. Centrum Rynku stanowi wydzielony plac zieleni, na terenie którego znajduje się pomnik, przy którym odbywają się wszelkie uroczystości państwowe i gminne. Problemem jest natomiast zły stan techniczny budynków spowodowany licznymi ubytkami na elewacji, niską efektywnością energetyczną i niedostosowaniem do osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto w obszarze Rynku można zaobserwować spadek kondycji lokalnych przedsiębiorców. Na skutek likwidacji przedsiębiorstw, które nie utrzymały się ze względu na niedopasowaną klientelę, lokale usługowe w centrum miast często przez długi czas stoją nieużytkowane co wpływa na nieatrakcyjność terenu.

Ponadto w podobszarze rewitalizacji 1 w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków znajdują się również:

- Kościół par. św. Józefa Oblubieńca NMP – budowla w stylu neogotyckim powstała pod koniec XIX wieku, położony przy ul. Zamkowej.
- Kościół pom. Niepokalanego serca NMP – wzniesiony w 1581 roku oraz odbudowany w 1767 roku po pożarze. Jest to obiekt murowany z cegły zlokalizowany przy Placu Kościelnym.
- Zamek książęcy – położony na północny wschód od Rynku, wybudowany z XIV wieku. Obiekt wielokrotnie był przebudowywany, a do rejestru zabytków został wpisany w 1961 roku.
- Wodociągowa wieża ciśnień – powstała w 1993 roku, zlokalizowana na terenie stacji kolejowej. Obecnie z obiektu pozostały jedynie mury ceglane oraz część rury wodociągowej.
- Willa – obiekt położony przy ul. Krzywej 11, wybudowany w 1896 roku jako budynek mieszkalny. Obecnie na terenie obiektu funkcjonuje Biblioteka Publiczna oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

Według stanu na 2021 rok na podobszarze rewitalizacji 1 zlokalizowanych było 5 obiektów infrastruktury sportowej, w tym ogólnodostępny **plac zabaw** oraz plac zabaw zlokalizowany przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. Ponadto na podobszarze rewitalizacji zlokalizowany jest niewielki **skatepark**, który zachęca młodzież do aktywnego trybu życia. Funkcje sportowe pełnią: teren sportowy „Orlik 2012” w skład, którego wchodzi boiska do gry w piłkę nożną, koszykówkę i tenisa oraz **Stadion miejski w Wąsoszu im. Józefa Stefaniaka**. Obiekty i tereny sportowe są w dobrym stanie technicznym, jednak mieszkańcy zwracają uwagę na ich niewystarczającą ilość oraz brak spójności komunikacyjnej obiektów sportowych względem siebie. Należy zwrócić uwagę, że dzięki ćwiczeniom fizycznym na świeżym powietrzu zwiększa się nie tylko sprawność fizyczna, lecz także wzrasta skupienie i determinacja oraz poprawia się samopoczucie użytkowników.

Rysunek 11 Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Na podobszarze rewitalizacji 1 znajduje się również nieczynna linia kolejowa wraz z nieużytkowanymi już obiektami pokolejowymi. Do obiektów takich należy zaliczyć nieczynną stację kolejową, most na Baryczy, który niegdyś pełnił rolę mostu kolejowego oraz wiadukt kolejowy na rzece Orla. W 1996 roku zawieszono przewozy, kursujące w Wąsoszu, a tym samym mosty zostały wyłączone z użytku. Powoduje to ich stopniowe niszczenie. Dodatkowo przestrzeń wokół mostu na Baryczy jest obiektem spotkań młodzieży, co naraża ich na liczne wypadki i uszkodzenia, ze względu na zły stan techniczny budowli.

Rysunek 12 Most nad rzeką Barycz (Wąsosz Południe).

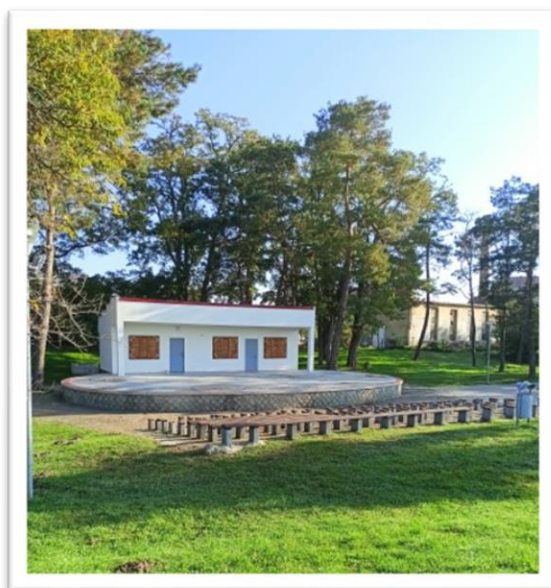

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Ponadto w podobszarze rewitalizacji zlokalizowane są jeszcze trzy użytkowane mosty drogowe. Dwa z nich znajdują się na drodze krajowej nr 36 i umożliwiają dojazd do północnej części podobszaru rewitalizacji zarówno przez rzekę Orla jak też przez rzekę Barycz. Trzeci most drogowy zlokalizowany jest nad rzeką Orla w zachodniej części obszaru rewitalizacji.

Ważnym elementem w przestrzeni wymagającym rewitalizacji jest także **Amfiteatr**, który położony jest w północno-zachodniej części podobszaru 1. Obiekt od wielu lat pełni rolę miejsca spotkań lokalnej społeczności. To właśnie w jego otoczeniu mieszkańcy gromadzą się na wydarzenia kulturalne, które zapewniają integrację wśród mieszkańców. Amfiteatr wraz z otoczeniem wymaga jednak działań naprawczych, które przyczynią się do zwiększenia zainteresowania obszarem wśród okolicznych mieszkańców.

Rysunek 13 Amfiteatr w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

W analizowanym podobszarze rewitalizacji zlokalizowana na rzece Barycz jest także **przystań kajakowa**, gdzie uczestnicy spływów mają możliwość rozpoczęcia trasy kajakowej.

Dużym problemem przestrzennym w jednostce analitycznej Wąsosz Południe jest także brak ścieżek pieszo-rowerowych. Liczne walory przyrodnicze oraz ciekawe elementy infrastruktury budowlanej sprzyjają powstaniu na podobszarze rewitalizacji 1 ciekawych połączeń komunikacyjnych, oraz rozwoju turystyki weekendowej, a zwłaszcza turystyki rowerowej.

Podobszar rewitalizacji 2 (Jednostka 1 – obręby: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska)

Według Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w 2021 roku na podobszarze rewitalizacji 2 zlokalizowane były dwa zabytkowe Dworki wraz z przylegającymi terenami:

- **Dwór w Chocieborowicach** wraz z przylegającą **oficyną dworską i parkiem podworskim**. Budynek dworu został wzniesiony w 1776 roku, natomiast park, będącym obecnie reliktem, powstał na przełomie XVIII - XIX wieku, zaś okres powstania oficyny szacowany jest na koniec XVIII wieku.
- **Dwór w miejscowości Wrząca Śląska** wraz z przylegającym **parkiem krajobrazowym** oraz budynkami gospodarczymi (**spichlerz, garaż i wieża ciśnień**). Nad głównym wejściem do dworu znajduje się balkon z kamienną balustradą, który podparty jest czterema kolumnami. Przed budynkiem znajduje się relikw fontanny. Obiekt pomimo swojej całej okazałości jest aktualnie nieużytkowany, w wyniku czego budynek odznacza się niską estetyką. Dodatkowo mieszkańcy terenów przyległych zaśmiecają obszar wokół dworku, poprzez wywożenie odpadów wielkogabarytowych na teren posesji.

Rysunek 14 Dwór w miejscowości Wrząca Śląska (podobszar rewitalizacji).

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Na podobszarze rewitalizacji 2, zlokalizowany jest **staw** w miejscowości Drozdowice Małe, który niegdyś był miejscem często odwiedzanym przez wędkarzy. Staw jest zaniedbany, a jego brzegi porośnięte są gęstą roślinnością, w wyniku czego dostęp do wody jest utrudniony. Ze względu na brak systematycznie przeprowadzanych działań oczyszczania staw wymaga działań naprawczych. Teren wokół niego porośnięty jest gęstymi krzewami co uniemożliwia dojście do zlewni. Ponadto w zbiorniku zalega osad, który znacznie zmniejsza atrakcyjność stawu.

Rysunek 15 Staw w miejscowości Drozdowice Małe (podobszar rewitalizacji 2).

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Na wskazanym podobszarze rewitalizacji nie ma miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo brak wystarczających miejsc spotkań i integracji na podobszarze rewitalizacji sprawia, że obszar jest nieatrakcyjny dla mieszkańców, w szczególności dla rodzin z dziećmi.

Główne problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występujące na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe):

- niedostateczna liczba miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych, wypoczynkowych,
- zły stan części obiektów,
- brak powiązania istniejących przestrzeni i obiektów publicznych spójnymi szlakami pieszymi lub rowerowymi,
- niska estetyka przestrzeni publicznych,
- duża liczba obiektów nieużytkowanych, stanowiących wysoką wartość historyczną i kulturową miasta,
- niewystarczające zagospodarowanie obiektów pełniących funkcję kulturową.

Główne problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występujące na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1):

- niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna,
- zły stan części obiektów zabytkowych,
- niedostateczna liczba miejsc o funkcjach integracyjnych, rekreacyjnych, wypoczynkowych,
- niska estetyka przestrzeni publicznych,
- część terenów zielonych jest niedostępna i niebezpieczna dla mieszkańców.

3.3.5. Sfera techniczna

Sfera techniczna jest ściśle powiązana z problemami przedstawionymi w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Sfera ta została przeanalizowana pod względem stanu technicznego elementów w przestrzeni publicznej, pod uwagę zostały wzięte takie wskaźniki jak:

- Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków,
- Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców,
- Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych,
- Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców.

Tabela 10 Wskaźniki sfery technicznej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji

STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				
	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych	Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców
Podobszar 1 (Wąsosz Południe)	2,9%	1,15	36,7%	0,26
Podobszar 2 (Jednostka 1)	1,5%	0,99	71,4%	0,79
Średnia dla Gminy	1,0%	0,90	18,0%	0,55

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Wąsosz.

Podobszar rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)

Analizując liczbę budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków, można zauważyć, że w podobszarze rewitalizacji 1, sytuacja ta była najgorsza biorąc pod uwagę wszystkie jednostki analityczne w Gminie.

Na podobszarze 1 znajduje się 30 obiektów komunalnych, z czego według stanu na 2021 rok, 11 z nich jest w stanie wymagającym remontu. Przeliczając liczbę obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców, wskaźnik dla podobszaru rewitalizacji wynosi 0,26, przy czym dla całej Gminy jest to 0,55.

W podobszarze rewitalizacji znajdują się miejsca istotne pod względem rozwoju lokalnego. Zalicza się do nich między innymi Rynek Miejski w Wąsoszu, budynki użyteczności publicznej jak Urząd Miejski Wąsosza, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Ochotnicza Straż Pożarna, Przedszkole Samorządowe, Ośrodek Pomocy Społecznej. Wskazanie najistotniejszych obiektów wraz z ich przeznaczeniem i aktualnym stanem znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 11. Charakterystyka obiektów publicznych w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).

Miejsce/obiekt publiczny	Funkcje, jakie obecnie pełni miejsce/obiekt	Stan techniczny, występujące problemy, potrzeby inwestycyjne
Rynek Miejski w Wąsoszu	miejsce spotkań, imprez okolicznościowych, wraz z funkcją usługową	zamierające funkcje usługowe, zły stan techniczny budynków, zwiększająca się liczba lokali nieużytkowych
Urząd Miejski	usługi publiczne	stan dobry
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	usługi oświatowe	stan dobry
Ochotnicza Straż Pożarna	organizacja pozarządowa	zły stan techniczny
Przedszkole Samorządowe	usługi oświatowe	stan dobry
Stadion Miejski w Wąsoszu im. Józefa Stefaniaka	miejsce spotkań, imprez okolicznościowych, wydarzeń kulturowych	stan dobry
Ośrodek Pomocy Społecznej	usługi publiczne	zły stan techniczny
Amfiteatr	miejsce spotkań, imprez okolicznościowych, wydarzeń kulturowych	zły stan techniczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Wąsoszu.

Głównym miejscem spotkań wśród mieszkańców podobszaru 1 jest Rynek Miejski, który stopniowo traci swoją funkcję usługową. Wiąże się to z zamykaniem działalności gospodarczych, a co za tym idzie ze zwiększeniem liczby lokali nieużytkowych. W wyniku czego infrastruktura budowlana wokół placu ulega stopniowemu niszczeniu i degradacji. Duży wpływ na utratę funkcji mają także występujące problemy społeczne, które często odbiegają od przyjętych norm społecznych i zakłócają spokój okolicznych mieszkańców, przede wszystkim dotyczy to kwestii spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Charakterystycznym elementem są kamienice znajdujące się w obrębie Rynku Miejskiego, z których zdecydowana większość stanowi własność prywatną. Budynki wymagają jednak przeprowadzenia remontów, między innymi ze względu na zły stan elewacji, stolarki okiennej czy pokryć dachowych. Podobna sytuacja dotyczy także wielu obiektów mieszkaniowych znajdujących się w podobszarze rewitalizacji.

Złym stanem technicznym wyróżnia się także budynek Ochotniczej Straży Pożarnej. Obiekt wymaga przeprowadzenia działań naprawczych, które pozytywnie wpłyną nie tylko na estetykę przestrzenną obszaru, ale także zwiększą poziom świadczonych usług.

Ze względu na występowanie na podobszarze rewitalizacji 1, licznych budynków użyteczności publicznej należy zwrócić szczególną uwagę na ich dostępność. Występujące bariery architektoniczne, zmniejszają udział mieszkańców w życiu społecznym i ich poczucie przynależności. Należy zwrócić szczególną uwagę na brak wind oraz podjazdów. Kluczowym problemem są także strome schody, wąskie wejścia i korytarze. Elementy te powodują, wzrost poczucia niesamodzielności wśród osób z utrudnionymi możliwościami poruszania się.

Ważnym elementem w strukturze podobszaru 1 jest także zachowany budynek po Starej Stacji Kolejowej. Obiekt obecnie pełni funkcję mieszkaniową, jednak pomimo użytkowania jest w złym stanie technicznym. Dodatkowo budynek nie jest całościowo ogrzewany w wyniku czego w części pomieszczeń pojawia się pleśń.

[Rysunek 16 Zły stan techniczny budynków zlokalizowanych w podobszarze rewitalizacji 1 \(Wąsosz Południe\).](#)

[Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.](#)

Podobszar rewitalizacji 2 (Jednostka 1 – obręby: Chocieborowice, Drozdowice Małe, Drozdowice Wielkie i Wrząca Śląska)

Na podobszarze rewitalizacji 2 największy problem z zakresu infrastruktury technicznej dotyczy obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych. Na analizowanym obszarze znajduje się 7 takich obiektów z czego ponad 71% stanowią budynki, które powinny zostać objęte remontem (5 obiektów).

Analizowany podobszar rewitalizacji osiągnął także niski wskaźnik przedstawiający liczbę obiektów przestrzeni publicznej, które znajdują się w złym stanie technicznym, w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 0,79, przy czym dla całej Gminy jest to 0,55.

Analizując liczbę budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków, można zauważyć, że w analizowanym podobszarze rewitalizacji, sytuacja ta również nie wypada korzystnie.

W miejscowości Drozdowice Małe zlokalizowana jest świetlica wiejska. Obiekt jest w dobrym stanie technicznym i nie wymaga remontu. W placówce brakuje zorganizowanych zajęć dla pobliskich mieszkańców, sala natomiast jest udostępniana dla osób prywatnych, w celu zorganizowania przez nich spotkań w gronie przyjaciół i rodziny.

Dużym znaczeniem w przestrzeni odznacza się Stara Cegielnia położona we Wrzący Śląskiej. Obecnie obiekt jest własnością Polskich Kolei Państwowych, jednak nie jest on użytkowany. W wyniku czego ulega degradacji i powoduje wizualne pogorszenie krajobrazu.

Charakterystyka ważnych obiektów znajdujących się na podobszarze 2 została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 12. Charakterystyka ważnych obiektów na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1).

Miejsce/obiekt publiczny	Funkcje, jakie obecnie pełni miejsce/obiekt	Stan techniczny, występujące problemy, potrzeby inwestycyjne
Świetlica Wiejska w miejscowości Drozdowice Małe	Usługi publiczne	Stan dobry
Dwór w miejscowości Wrząca Śląska	Obiekt nieużytkowany	Zły stan techniczny
Stara Cegielnia w miejscowości Wrząca Śląska	Obiekt nieużytkowany	Zły stan techniczny, obiekt utracił swoje pierwotne funkcje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego.

Złym stanem technicznym na analizowanym podobszarze odznaczają się także budynki mieszkalne oraz budynki gospodarcze. Przeprowadzona wizja lokalna wskazała także na liczne problemy związane z elewacją, która w wielu budynkach uległa zniszczeniu. Budynki te również charakteryzują się przestarzałym systemem grzewczym. Są to w większości stare, wysokoemisyjne kotły, zasilane paliwami stałymi. Wiąże się to z koniecznością ponoszenia wyższych kosztów za wykorzystywaną przez mieszkańców energię oraz powoduje wzmożoną emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

Rysunek 17 Stan techniczny obiektów budowlanych w podobszarze rewitalizacji 2 – miejscowość Chocieborowice (Jednostka 1).

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Główne problemy w sferze technicznej występujące na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe):

- zły stan techniczny obiektów i budynków publicznych,
- degradacja przestrzeni ogólnodostępnych,
- brak dostosowania obiektów użyteczności publicznej do standardów dostępności,
- zły stan techniczny budynków mieszkalnych,
- brak miejsca integracji.

Główne problemy w sferze technicznej występujące na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1):

- zły stan techniczny budynków mieszkalnych,
- niska efektywność energetyczna części budynków
- zły stan techniczny obiektów zabytkowych.

3.4. Lokalne potencjały obszaru

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji lokalne potencjały, czyli silne strony i możliwości danego obszaru, powinny zostać zawarte w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji. Potencjały te widoczne są w różnych analizowanych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej czy środowiskowej. Zidentyfikowane potencjały przyczyniają się do pobudzenia lokalnego rozwoju obszaru rewitalizacji, nie zawsze występujące wyłącznie na jego obszarze.

Na obszarze rewitalizacji działa wiele instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, które wspierają rozwój lokalnej społeczności, poszerzają dostęp do kultury, rozrywki, aktywnych form spędzania czasu oraz wspierają osoby potrzebujące, znajdujące się w różnej sytuacji życiowej. Na wskazanym obszarze funkcjonują następujące jednostki, stanowiące duży potencjał dla możliwości rozwiązywania problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji:

Ośrodek Pomocy Społecznej – znajdujący się w południowej części miasta Wąsosz. Celem działania OPS jest pomoc osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkiej sytuacji życiowej, natomiast z różnych powodów nie są oni w stanie samodzielnie ich pokonać. OPS udziela świadczenia pomocy społecznej w zakresie: zasiłków stałych, zasiłków okresowych, schronienia, wydawania posiłków, w tym dla dzieci, usług opiekuńczych oraz innych zasiłków celowych i w naturze ogółem w tym zasiłków specjalnych. Ponadto OPS wspiera rodziny poprzez udzielanie poradnictwa w zakresie prawnym, psychologicznym oraz rodzinnym, a także poprzez udzielenie pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Mieszkańcy Gminy Wąsosz dzięki pracy OPS mają możliwość korzystania z usług asystenta rodziny oraz pobierania świadczeń wychowawczych.

Ochotnicza Straż Pożarna – posiadająca siedzibę przy ulicy Kolejowej 18 w Wąsoszu to umundurowana jednostka, wyposażona w specjalistyczny sprzęt, przeznaczony do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi bądź innymi miejscowymi zagrożeniami.

Rysunek 18 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowany w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy – zlokalizowany w Wąsoszu przy ulicy Korczaka 6. W skład SOSW wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa, branżowa szkoła I stopnia, szkoła przysposabiająca do pracy, a także indywidualne zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze. W placówce mogą uczyć się osoby z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim, a także z niepełnosprawnościami sprzężonymi, autyzmem, zespołem Aspergera oraz posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia socjalnego. W Ośrodku prowadzone są liczne zajęcia o charakterze terapeutycznym, a uczniowie objęci są rewalidacją indywidualną.

Biblioteka Publiczna Zespołu Placówek Kultury – ma za zadanie wspierać rozwój społeczny wśród mieszkańców Gminy w sferze kulturalno-informacyjnej. Księgozbiór biblioteczny wynosi ponad 8 tysięcy egzemplarzy książek, wobec czego każdy powinien znaleźć dla siebie coś ciekawego. Ponadto Biblioteka włącza się w liczne ogólnopolskie akcje i kampanie czytelnicze, a także organizuje konkursy tematyczne i prowadzi spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki.

Świetlica Wiejska zlokalizowana w miejscowości Drozdowice Małe – pełni ważną rolę w przestrzeni wiejskiej. Jest to obszar spotkań mieszkańców oraz ich integracji i zacieśniania więzi sąsiedzkiej. Obiekt może być wykorzystywany przez mieszkańców do organizacji imprez prywatnych jak też organizacji licznych wydarzeń i spotkań społecznych.

Amfiteatr w Wąsoszu – teren o dużym znaczeniu kulturalnym, będącym miejscem spotkań mieszkańców oraz organizacji licznych wydarzeń społecznych mających na celu zaciśnięcie więzi pomiędzy mieszkańcami Gminy.

Ponadto w obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest **Stadion miejski w Wąsoszu im. Józefa Stefaniaka**, który pełni główną rolę w strukturze rekreacyjnej w Gminie. Zlokalizowany jest w południowej części podobszaru rewitalizacji 1, tuż przy powstałym w 2020 roku placu zabaw z elementami skateparku. Na terenie Stadionu odbywają się liczne wydarzenia sportowe. Stadion jest miejscem spotkań dla klubów sportowych, które prężnie działają na terenie Gminy.

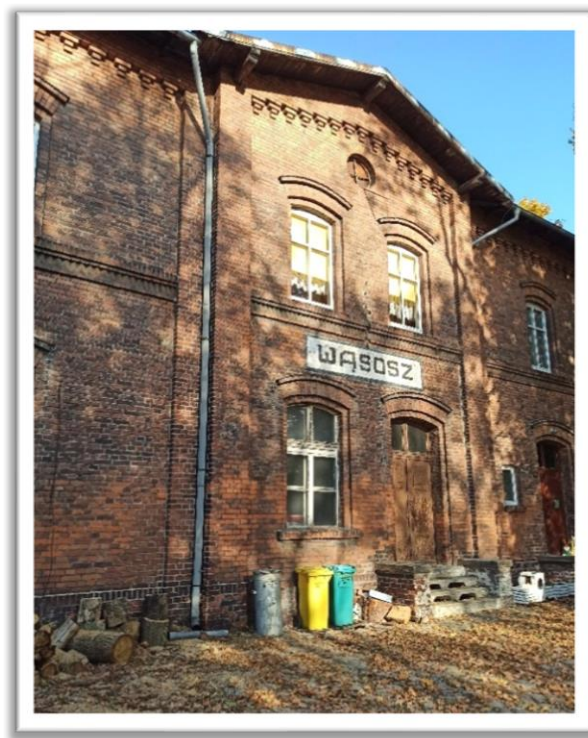
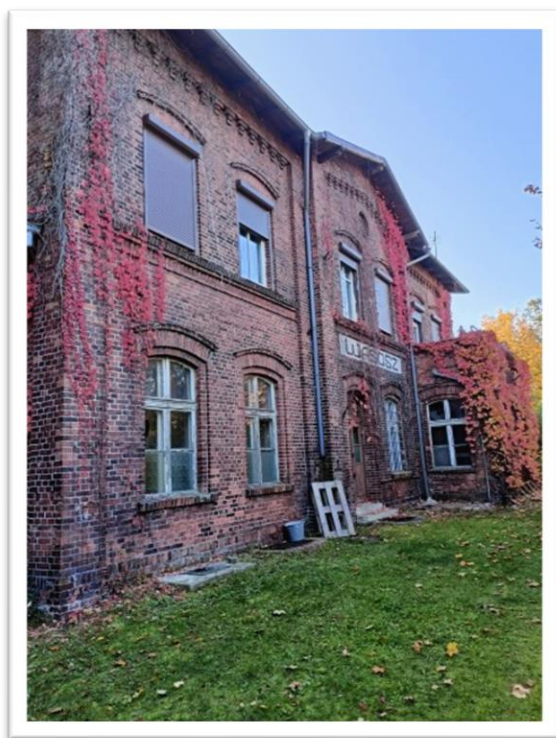
Na obszarze rewitalizacji znajdują się również przestrzenie nieużytkowane, które mogłyby stać się ciekawym miejscem spotkań dla mieszkańców Gminy, a tym samym wpłynąć pozytywnie na poprawę atrakcyjności obszaru rewitalizacji. Zaliczamy do nich:

Dwór w miejscowości Wrząca Śląska – obecnie, ze względu na nieużytkowanie, jest obiektem niszczącym, co wpływa na obniżenie estetyki przestrzennej w Gminie Wąsosz.

Zamek Książęcy w Wąsoszu – zlokalizowany przy ulicy Zamkowej w Wąsoszu został wybudowany w XIV wieku, posiada duże znaczenie historyczne. Obiekt od 1961 roku znajduje się w rejestrze zabytków pod numerem A/3741/967.

Stara stacja kolejowa – obiekt o dużym znaczeniu historycznym, położony w południowej części podobszaru rewitalizacji 1. Budynek aktualnie pełni funkcje mieszkaniowe jednak przez długi okres nieodpowiedniego użytkowania obiekt uległ znacznemu zniszczeniu.

Rysunek 19 Stara Stacja Kolejowa Wąsosz (Wąsosz Południe)

Źródło: materiały z wizji lokalnej przeprowadzonej w dniu 13.10.2022 r.

Most na rzece Baryczy – stary most pokolejowy, który jest obiektem nieużytkowanym. Zlokalizowany w zachodniej części analizowanego podobszaru. Obiekt o dużych walorach architektonicznych oraz turystycznych, po przeprowadzeniu szeregu działań rewitalizacyjnych

Istotnym potencjałem Gminy są także działające na jej terenie organizacje pozarządowe, które prężnie działają i rozwijają swój zakres działań. Organizacje te są pewnego rodzaju formą współpracy obywateli między sobą i stanowią o kapitale społecznym Gminy. Umożliwiają bardziej efektywne i racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów, co byłoby utrudnione bez wzajemnej współpracy. Na obszarze rewitalizacji można wyróżnić:

Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Wąsoszu – jest to placówka oświatowa, w której kształcą się osoby w wieku emerytalnym. Stowarzyszenie zapewnia edukację w różnych dziedzinach nauki, a w szczególności w zakresie nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk technicznych, ekonomicznych i prawnych, a także medycznych i profilaktyki zdrowotnej. Głównym celem Uniwersytetu jest aktywizacja społeczna osób starszych poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju formach życia społecznego, a także propagowanie zasad kulturalnego współżycia społecznego. Rozwój zajęć i wydarzeń dostosowanych do ludzi starszych wpływa korzystnie na zmniejszenie wykluczenia społecznego wśród wskazanej grupy osób, którzy za pomocą Uniwersytetu mogą się dalej rozwijać i uczestniczyć w życiu społecznym. Ponadto Uniwersytet Trzeciego Wieku ma za zadanie pomóc osobom starszym w zrozumieniu oraz dostosowaniu się do ciągle zmieniającego się świata, co pomoże im w lepszym zrozumieniu ludzi młodszych, a tym samym wpłynie pozytywnie na relacje międzypokoleniowe.

Wąsoskie Stowarzyszenie Opieki Nad Zwierzętami „KUNDELEK” – celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz właściwego oraz humanitarnego obchodzenia się ze zwierzętami, a także zapewnienie im niezbędnych warunków bytowania. Stowarzyszenie zajmuje się także zwiększaniem świadomości społeczeństwa na temat potrzeb i wymagań zwierząt, a także przeprowadza działania charytatywne na rzecz ludzi i zwierząt.

Stowarzyszenie Orla Wąsosz – prężnie funkcjonujące od 1946 roku na terenie Gminy. Stowarzyszenie tworzy sekcje oraz drużyny sportowe, obecnie funkcjonują sekcje w podziale na grupy wiekowe: Młodzik oraz Junior Młodszy, a w latach ubiegłych działała także sekcja przeznaczona dla osób starszych. Stowarzyszenie zajmuje się także organizacją oraz przeprowadzaniem licznych imprez sportowych.

Koła Gospodyń Wiejskich – są niezależną organizacją, która wspiera rozwój przedsiębiorczości na wsi, a także aktywnie działa na rzecz środowisk wiejskich. Według Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich w Gminie Wąsosz funkcjonują 2 KGW z czego 1 zlokalizowane jest na obszarze rewitalizacji w Chocieborowicach.

Należy także wskazać na pielęgnowane na terenie Gminy Wąsosz **tradycje wędkarskie**. Odgrywają one bowiem kluczową rolę w kształceniu charakteru i postaw człowieka. Mieszkańcy Gminy chętnie czas wolny spędzają przy wędkowaniu, tym samym relaksując się i odpoczywając. Często zainteresowanie wędkarstwem przekazywane jest młodszymi pokoleniami, tym samym powodując zacieśnienie więzi międzypokoleniowej.

3.5. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Wykonana diagnoza pogłębiona wykazała występowanie na obszarze rewitalizacji problemów społecznych, środowiskowych, gospodarczych, a także przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Wpływa to negatywnie na rozwój, nie tylko wskazanych podobszarów, lecz także całej Gminy Wąsosz.

Potrzeba rewitalizacji wynika z nagromadzenia zjawisk problemowych, ale również z ich wzajemnego powiązania i oddziaływania. Problemy w sferze społecznej wynikają częściowo z innych problemów, które mogą gromadzić się w innych sferach.

W sferze społecznej najczęściej występującymi negatywnymi zjawiskami są między innymi: zjawisko bezrobocia, nagromadzenie dużej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, przestępczość, ubóstwo, a także brak integracji wśród mieszkańców.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się niewystarczającą liczbą miejsc spotkań mieszkańców. Uczestnicy warsztatów zwrócili szczególną uwagę także na niewielką liczbę obiektów sportowych oraz niewystarczającą powierzchnię terenów zieleni ogólnodostępnej. Centralnym miejscem w przestrzeni urbanistycznej Gminy jest Rynek w Wąsoszu, który powinien stanowić funkcje reprezentacyjne oraz społeczno-gospodarcze. Jednak, obecnie ze względu na nieatrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni, wizerunek Rynku nie zachęca mieszkańców do spędzania tam wolnego czasu, a przedsiębiorców do lokalizowania swojej działalności. Obecnie teren ten wymaga niezwłocznych zmian w celu ożywienia przestrzeni, na co może wpłynąć uatrakcyjnienie także przestrzeni wokół tak zwanego Starego Miasta Wąsosz, które rozpościera się pomiędzy rzekami – Orla i Barycz. Powstanie na wskazanym terenie ścieżki pieszo-rowerowej zwiększy aktywność fizyczną wśród mieszkańców, co z kolei może bezpośrednio wpłynąć na poszerzenie zainteresowań oraz zagospodarowanie czasu wolnego między innymi wśród osób, które dotychczas dopuszczały się aktów wandalizmów w przestrzeni publicznej oraz zwiększenie liczby mieszkańców odwiedzających pobliski Rynek w celach zaspokojenia usług.

Na obszarze rewitalizacji można zaobserwować także spadek kondycji lokalnych przedsiębiorców. Niska atrakcyjność inwestycyjna obszaru, zwłaszcza w obrębie Rynku w Wąsoszu, w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej może być spowodowana poprzez niedostosowanie oferty usługowej do lokalnych potrzeb. Co skutkuje brakiem zainteresowania wśród mieszkańców, a tym samym niewystarczającą liczbą klientów, co w konsekwencji prowadzi do zamykania przedsiębiorstw. W wyniku czego prowadzi to do pogorszenia sytuacji w sferze technicznej, ponieważ w przestrzeni Rynku pojawiają się lokale, które przez dłuższy czas są nieużytkowane. Tym samym prowadzi to do pogorszenia ich stanu technicznego oraz całkowitego wizerunku przestrzeni.

Z uwagi na spadek atrakcyjności przestrzeni, wsparciem w ramach rewitalizacji należy objąć również tereny zlokalizowane w Drozdowicach Małych w celu przywrócenia im walorów

środowiskowych i nadania nowych funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych. Obszar ten stanowi staw położony w otoczeniu zieleni, jednak jego potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Staw jest obecnie nieużytkowany oraz niedostępny dla mieszkańców. Teren wokół niego jest porośnięty gęstymi krzewami co uniemożliwia dojście do zlewni. Ponadto w zbiorniku zalega osad, który znacznie zmniejsza atrakcyjność stawu.

Dodatkowo zauważalne są problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej, liczne obiekty budowlane, w tym także lokale usługowe oraz mieszkaniowe na obszarze rewitalizacji znajdują się w złym stanie technicznym. Wpływa to negatywnie na aspekt wizualny i pogorszenie estetyki przestrzeni.

Z uwagi na istotny potencjał drzemiący w środowisku naturalnym oraz nieużytkowanych obiektach budowlanych, które utraciły swoje pierwotne funkcje, i występują na obszarze rewitalizacji, dostrzega się potrzebę ich dostosowania do mieszkańców i pełnienia nowych funkcji (np. funkcja rekreacyjna, sportowa czy edukacyjna). Biorąc pod uwagę zasób w postaci mostu kolejowego na rzece Barycz, który stanowi znany i istotny punkt na mapie mieszkańcy Wąsosz, należy zwiększyć jego dostępność dla turystów, co pozytywnie wpłynie na rozwój gospodarczy, w szczególności usług.

Ze względu na położenie obszaru rewitalizacji na terenie szczególnego zagrożenia powodziowego, podczas realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy każdorazowo uwzględniać wymagania i przepisy prawne dotyczące gospodarowania na tego typu obszarach, a także dostosować je do przepisów art. 176 Prawa wodnego, które są bezpośrednio związane z przedmiotem uzgodnienia określonym w art. 166 ust. 2 pkt 6) Prawa wodnego.

Naruszenie struktury gruntu w pobliżu stopy wału może wpłynąć niekorzystnie na szczelność, a także stabilność korpusu lub podłoża wałów przeciwpowodziowych, co może przyczynić się do awarii obwoływania i zalania terenu. Należy uwzględnić iż zasięg zalewu może być wówczas znacznie większy niż wyznaczony na mapach zagrożenia powodziowego ze względu, że na wspomnianych mapach obszar ten wyznaczono w scenariuszu całkowitego zniszczenia obwoławania, przy wyznaczeniu którego przyjęto przepływ o prawdopodobieństwo przewyższenia 1%, a nie w scenariuszu lokalnej awarii obwoławania.

Należy pamiętać o zapewnieniu swobodnego przepływu wód powodziowych w międzywalu oraz realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w technologii uwzględniającej możliwość zalania wodami powodziowymi minimalizujących straty powodziowe.

4. Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji. Określa ona opis docelowego stanu obszaru po przeprowadzeniu zaplanowanych w niniejszym dokumencie działań rewitalizacyjnych.

Wizja stanowi wizualizację celu głównego, nadrzędnego względem celów rewitalizacji wskazanych w dokumencie, jednocześnie zawiera w sobie odniesienie do wszystkich sfer funkcjonowania obszaru, na których planowana jest rewitalizacja. Jest również pewnego rodzaju odpowiedzią na pytanie o powód i zasadność prowadzenia procesu rewitalizacji w danej jednostce.

Istotną rolą wizji jest także zjednoczenie interesariuszy rewitalizacji wokół pewnej idei. Zarówno mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące tam stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, jednostki administracyjne powinni utożsamiać się z określoną wizją. Wypracowana wizja powinna łączyć różne środowiska, które wspólnie będą pracowały nad jej urzeczywistnieniem.

Przyjmując powyższe założenie, zdefiniowano wizję obszaru rewitalizacji w 2030 r.:

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji stanowią zintegrowane społeczeństwo, wzajemnie się wspierające, szanujące i poszerzające swoje pasje i zainteresowania. Wykonane działania rewitalizacyjne wpłynęły pozytywnie na zmniejszenie problemów społecznych i poprawę jakości życia na obszarze całej Gminy, a bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń sprawia, że mieszkańcy mogą rozwijać swoje pasje i realizować się kulturalnie i sportowo.

Wykonane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłynęły pozytywnie na ożywienie przestrzeni oraz integrację centrum miasta Wąsosz. Zadbana, zielona przestrzeń zachęca mieszkańców do spacerowania oraz odpoczynku na świeżym powietrzu, a tym samym wpływa na zacieśnianie więzi sąsiedzkich.

Obszar wokół centrum miasta, ze względu na powstałą ścieżkę pieszo-rowerową jest dla mieszkańców atrakcyjną przestrzenią, w której organizują pikniki, spotkania ze znajomymi i wydarzenia kulturalne. Przestrzeń publiczna w Gminie zyskała nowe oblicze.

Obszar rewitalizacji nie jest zanieczyszczony, a ciekawie zagospodarowany staw w Drozdowicach Małych przyciąga w swoje otoczenie licznych mieszkańców Gminy, którzy chętnie wędkują i wspólnie spędzają czas wolny.

Wzrost atrakcyjności przestrzeni oraz zacieśnianie stosunków sąsiedzkich, a także prężnie rozwijająca się infrastruktura spowodowały zwiększenie liczby mieszkańców i inwestorów na terenie Gminy Wąsosz.

Realizacja działań rewitalizacyjnych, przyczyniła się do ograniczenia występowania problemów społecznych związanych z bezrobociem, przestępczością czy brakiem integracji i poczucia tożsamości lokalnej. Dzięki zwiększeniu miejsc spotkań społecznych oraz licznych wydarzeń kulturalnych, które sprzyjają poprawie relacji międzyludzkich wzrosło zarówno zadowolenie jak też jakość życia w Wąsoszu.

5. Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

Zdefiniowana wizja obszaru rewitalizacji w 2030 roku będzie możliwa do osiągnięcia poprzez realizację celów rewitalizacji i odpowiadających im kierunków działań. Część programowa dokumentu została opracowana na bazie przeprowadzonej diagnozy, a także podczas warsztatów rewitalizacyjnych umożliwiających zaangażowanie zróżnicowanych grup interesariuszy na etapie planowania procesu rewitalizacji.

Wskazane cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby, służące ograniczeniu bądź wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Tym samym zapewnione zostało komplementarne podejście do rewitalizacji.

Cele i kierunki rewitalizacji będą osiągnięte poprzez realizację konkretnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wskazanych w rozdziale 7. Poniżej przedstawiono strukturę programowej części procesu rewitalizacji.

Rysunek 21. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

Dla obszaru rewitalizacji wyznaczono 11 kierunków działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie 3 założonych celów rewitalizacji.

Tabela 13. Cele i kierunki rewitalizacji.

CEL 1.	Aktywne i zintegrowane społeczeństwo
Kierunek 1.1.	Wzrost integracji społecznej
Kierunek 1.2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Kierunek 1.3.	Pobudzenie aktywności mieszkańców
Kierunek 1.4.	Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych
Kierunek 1.5.	Rozwijanie oferty usług publicznych
CEL 2.	Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców
Kierunek 2.1.	Dążenie do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji
Kierunek 2.2.	Wspieranie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów
CEL 3.	Atrakcyjna przestrzeń publiczna
Kierunek 3.1.	Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni
Kierunek 3.2.	Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu
Kierunek 3.3.	Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców
Kierunek 3.4.	Adaptacja obiektów do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Źródło: opracowanie własne.

6. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na poziomie kraju, województwa i gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada na problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji, kreując tym samym rozwój na poziomie jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest Gmina.

W poniższej tabeli przedstawiono analizę spójności niniejszego Programu z dokumentami obowiązującymi w Gminie Wąsosz, a także wskazano w jaki sposób cele i kierunki działań określone w Gminnym Programie Rewitalizacji wpływają na realizację celów i założeń programów i dokumentów na poziomie regionalnym i krajowym.

Tabela 14. Opis dokumentów powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.

Dokumenty na poziomie krajowym
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR
<p>Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców kraju przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Jednym z kluczowych czynników wpływających na realizację tego celu jest zapewnienie skutecznie działającego państwa i instytucji służących wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</p> <p>W SOR przedstawiono nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Podejście to opiera się na indywidualnym potencjale terytorialnym, inwestycjach, innowacjach, rozwoju, eksporcie oraz wysoko przetworzonych produktach. Fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.</p> <p>W SOR wyznaczono trzy cele szczegółowe:</p> <p>I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna).</p> <p>II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie).</p> <p>III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).</p>

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL)

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR).

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 wyznacza cztery cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS)

Celem głównym SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Odnosi się on bezpośrednio do realizacji celów SOR.

Cel główny SRKS 2030 jest doprecyzowany przez trzy cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne.

Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich.

Cel szczegółowy 3: Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Celem głównym KSRR jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzy będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

Cel szczegółowy 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK)

KPZK jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym określającym warunki oraz wizję zagospodarowania przestrzennego kraju. KPZK 2030 posiada cechy strategii ogólnorozwojowej, która wiąże planowanie przestrzenne z elementami rozwoju społeczno-gospodarczego. W dokumencie przedstawione zostały cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju, a także wytyczne w temacie zasad i mechanizmów wdrażania polityk rozwojowych.

KPZK 2030 określa 6 głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku

W dokumencie nakreślono wizję przyszłościowego rozwoju regionu: Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju – regionem bez istotnych społecznych i gospodarczych dysproporcji, regionem wewnątrznie spójnym, regionem wyrównanych rozwojowych szans; regionem przyjaznym dla mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów i kuracjuszy, atrakcyjnym miejscem do życia, pracy, nauki i rekreacji; regionem nowoczesnym z kreatywną i innowacyjną regionalną społecznością oraz rozwiniętą sferą naukową i badawczo-rozwojową; regionem konkurencyjnym w scenerii krajowej i europejskiej z Wrocławiem jako silną metropolią oraz ośrodkami regionalnymi o znaczących przewagach konkurencyjnych.

Powyższą wizję odzwierciedlają następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu.

- 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów.
- 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki.
- 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu.
- 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.

2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.

- 2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej.
- 2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych.
- 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych.

3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego.

- 3.1. Kształtowanie postaw obywatelskich.
- 3.2. Wzrost społecznej integracji.
- 3.3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy.
- 3.4. Poprawa efektywności kształcenia.
- 3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
- 3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych.

4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

- 4.1. Poprawa stanu środowiska.
- 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska.
- 4.3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.
- 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego.
- 4.5. Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego.
- 4.6. Rozwój gospodarki cyrkularnej.

5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

- 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej.
- 5.2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych.
- 5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.

Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Wskazany dokument określa ustalenia w zakresie zasad zagospodarowania dla obszarów funkcjonalnych obowiązujących dla gmin:

- Integrowanie transportu poprzez wyznaczenie oraz budowę gminnych i aglomeracyjnych zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
- Wskazanie korytarzy ekologicznych, w tym korytarzy rzecznych. Pozostawienie wzdłuż rzek, mniejszych cieków i urządzeń melioracji podstawowych pasów terenów zielonych, wolnych od zabudowy.
- Wskazanie powiązań (ciągłości) terenów zielonych (otwartych), klasyfikowanych ze względu na sposób użytkowania jako obszary leśne, rolnicze, zadrzewione, parkowe, ogrody działkowe oraz związane z wodami powierzchniowymi – w tym mokradłowe.
- Zachowanie terenów otwartych, zagrożonych powodzią i podmokłych, jak również lasów, parków, alei drzew, obszarów tworzących korytarze ekologiczne, jako potencjału do budowy systemu zielonej infrastruktury.
- Prowadzenie współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych w celu zarządzania przestrzenią w taki sposób, aby następowała integracja oraz łączenie funkcji komplementarnych w przestrzeni w celu zmniejszenia kosztów funkcjonowania infrastruktury komunalnej i podniesienia jakości życia mieszkańców, z uwzględnieniem:
 - zrównoważonej mobilności, w tym zwiększenia udziału ruchu rowerowego w transporcie, m.in. poprzez:
 - a) planowanie i realizowanie wzdłuż dróg gminnych pozostałych tras rowerowych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg),
 - wspólnego planowania rozwoju zabudowy mieszkaniowej w formie kompleksowych zespołów zabudowy, z zapewnieniem w miejscu zamieszkania dostępu do podstawowych usług publicznych, infrastruktury technicznej oraz transportu zbiorowego
 - potrzeb ochrony obszarów cennych przyrodniczo i ochrony krajobrazu kulturowego oraz tożsamości miejsca,
 - potrzeb kształtowania struktur przestrzennych umożliwiających zachowanie i funkcjonowanie terenów otwartych i zieleni w obszarach zurbanizowanych, powiązanych z miejskimi systemami zieleni,
 - potrzeb ograniczania zagospodarowania terenów dotychczas niezurbanizowanych i zapobieganiu temu zagospodarowaniu,

- potrzeb zachowania obszarów dostępnych publicznie w ramach struktury zagospodarowania przestrzeni miejskich,
 - kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych, w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych
- Określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwarteo kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zwarty kompleks publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.
- Określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszo dojazdu i dojazdu rowerem
- Określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub jednostek bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.
- Uwzględnienie lokalnych warunków nasłonecznienia terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:
 - kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,
 - kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,
 - dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
 - nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
 - ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
 - defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.
- Ustalenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad:

- kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę,
 - uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania,
 - określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych,
 - wprowadzania szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie,
 - stosowania podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszczanie się osób w tej przestrzeni, w przypadku braku możliwości wprowadzenia szpalerów lub alei w pasach drogowych wzdłuż zabudowy kwartałowej lub pierzejowej, w ścisłej zabudowie śródmiejskiej.
- Zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500 m, a w przypadku gdy odległość ta jest mniejsza niż 500 m zaleca się ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mógłby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.
 - Zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych.
 - Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny - szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.

Ponadto w PZPW zostały przedstawione postulaty:

- Uwzględnienie infrastruktury transportu rowerowego przy planowaniu zintegrowanego systemu transportu, obejmującego różne środki transportu i elementy infrastruktury w miejskich obszarach funkcjonalnych.

- Planowanie infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.
- Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:
 - planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych, oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
 - określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;
- Uwzględnienie konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.
- Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.
- Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, groźeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.
- Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.
- Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).
- Wyłączenie obszarów chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikro-instalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2018 r. poz. 2389 z późn. zm.).
- Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.
- Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
- Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

- Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:
 - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,
 - sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.
- Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.
- Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię cieplną, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.
- Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.
- Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:
 - możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,
 - dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.
- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.
- Budowa miejskich sieci szerokopasmowych.
- Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
- Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.

- Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.
- Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”.
- Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia, z uwzględnieniem cyklicznych zalewów.
- Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.
- Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego (patrz: pkt 1. Postulaty kierowane do Rządu RP).
- Zabezpieczenie lokalizacji zbiorników małej retencji wskazanych w aneksie nr 5.
- Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:
 - możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
 - dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową; z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii
- Korytarz - przebieg: DK36 Lubin - Ścinawa - Rawicz.
- W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.

**Koncepcja Sieci Głównych Tras Rowerowych Województwa Dolnośląskiego – Dolnośląska
Cyklostrada**

Celem zasadniczym opracowania jest wskazanie przebiegu korytarzy głównych tras rowerowych na Dolnym Śląsku – stworzenie szkieletu, który jest podstawą do opracowania szczegółowych rozwiązań budowlanych.

Przez obszar rewitalizacji wyznaczony w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 przebiegają – regionalna Trasa Miedziana, Trasa Doliny Baryczy oraz kolej na rowery Żmigród - Drozdowice Wielkie.

Do zadań Gminy należy:

- pozyskanie gruntów pod inwestycje i zapewnienie prawa do dysponowania gruntem do celów budowlanych;
- czasowe przekazanie nieruchomości gruntowych lub użyczenie pasa drogi pod inwestycje związaną z realizacją Koncepcji;
- opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie niezbędnych zgód, pozwoleń i uzgodnień, w tym Samorządu Województwa Dolnośląskiego, do prowadzenia inwestycji;
- partycypacja finansowa w kosztach budowy;
- utrzymanie tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w stanie niepogorszonym po zakończeniu realizacji inwestycji;
- bieżące naprawy;
- przygotowanie miejsc obsługi rowerzystów;
- aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych pod kątem budowy dróg rowerowych, niezbędnych do realizacji Koncepcji;
- promocja.

Dokumenty na poziomie ponadlokalnym

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Górowskiego

Strategia zawiera wskazanie misji rozwoju powiatu górowskiego.

Misją powiatu jest optymalne zaspokojenie zbiorowych potrzeb jego mieszkańców przez wykonywanie zadań publicznych nie zastrzeżonych ustawowo dla samorządu wojewódzkiego oraz samorządów gminnych a także dla administracji rządowej i innych organów Państwa, z poszanowaniem środowiska i racjonalnym wykorzystaniem jego zasobów.

Realizacja strategii będzie przebiegała poprzez spełnienie określonych celów:

Cel główny I – Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego

Cel szczegółowy 1 – Kompleksowa ochrona i odnowa środowiska przyrodniczego

Cel szczegółowy 2 – Odnowa środowiska kulturowego i zagospodarowane obiekty zabytkowe

Cel główny II – Zrównoważony rozwój społeczny

Cel szczegółowy 1 – Rozwój kultury i integracji społeczności lokalnej

Cel szczegółowy 2 – Wyrównany poziom startu życiowego dla młodzieży z miast i wsi

Cel szczegółowy 3 – Wysoka świadomość ekologiczna i przestrzeganie prawa

Cel szczegółowy 4 – Partnerstwo w uzyskaniu poprawy zdrowia

Cel szczegółowy 5 – Niska stopa bezrobocia

Cel główny III – Zrównoważony rozwój gospodarczy

Cel szczegółowy 1 – Wysokie preferencje dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

Cel szczegółowy 2 – Poprawa struktury agrarnej i wysoka produktywność rolnictwa

Cel szczegółowy 3 – Atrakcyjne zagospodarowanie turystyczne powiatu

Cel główny IV – Zrównoważony rozwój przestrzenny

Cel szczegółowy 1 – Aktualne plany zagospodarowania przestrzennego

Cel szczegółowy 2 – Dobre skomunikowanie powiatu z Dolnym Śląskiem i Wielkopolską

Cel szczegółowy 3 – Pełne uzbrojenie terenów

Cel szczegółowy 4 – Bezpieczny system zasilania w energię elektryczną

Cel szczegółowy 5 – Skanalizowanie terenów wiejskich oraz nowoczesna gospodarka odpadami

Cel główny V – Ład w zarządzaniu

Cel szczegółowy 1 – Wysoka aktywność organizacji pozarządowych

Cel szczegółowy 2 – Skuteczna wewnętrzna informacja

Cel szczegółowy 3 – Pełna integracja powiatu z województwem dolnośląskim

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Górowskim

Strategia wyznacza cele, które pozwalają na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wdrożenie przewidzianych działań powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych lub zminimalizowania ich skutków.

Cel główny I – Przemoc w rodzinie

Cel szczegółowy 1 – Stworzenie bezpiecznego środowiska

Cel szczegółowy 2 – Wypracowanie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie

Cel szczegółowy 3 – Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

Cel główny II – Środowiskowa i instytucjonalna opieka nad dzieckiem

Cel szczegółowy 1 – Stworzenie rodzinnego środowiska dla dziecka pełnego miłości i bezpieczeństwa odpowiedniego do zaspokajania potrzeby, opieki i wychowania

Cel szczegółowy 2 – sprawnie działający wielofunkcyjny system opieki środowiskowej (w tym przysposobienia)

Cel główny III – Niepełnosprawni w systemie pomocy społecznej

Cel szczegółowy 1 – Poprawa, jakości życia niepełnosprawnych mając na uwadze to, że mają oni dodatkowe potrzeby wynikające z niepełnosprawności

Cel szczegółowy 2 – Rozwój różnorodnych form wsparcia

Cel szczegółowy 3 – Pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych,

Cel szczegółowy 4 – Zwiększenie dostępności do informacji osobom niepełnosprawnym

Cel szczegółowy 5 – Stworzenie środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym,

Cel szczegółowy 6 – Zwiększenie poczucia własnej wartości,

Cel szczegółowy 7 – Wspieranie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,

Cel szczegółowy 8 – Integracja społeczna,

Cel szczegółowy 9 – Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

Cel główny IV – Wykluczenie społeczne

Cel szczegółowy 1 – Podniesienie kompetencji życiowych

Cel szczegółowy 2 – Sprawny system zapobiegania kryzysom w rodzinie

Cel szczegółowy 3 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy 4 – Udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej osobom znajdującym się sytuacji kryzysowej w celu zapobieganiu powstania lub pogłębiania się dysfunkcji

Cel szczegółowy 5 – Umożliwienie prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie

Cel główny V – Współpraca instytucjonalna

Cel szczegółowy 1 – Podniesienie, jakości świadczonych usług

Cel szczegółowy 2 – Wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom społecznym

Cel szczegółowy 3 – Sprawnie działające instytucje wspierające powiatową politykę społeczną

Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Wąsosz na lata 2020-2024

Strategia rozwoju gminy Wąsosz jest formalnym dokumentem, określającym strategiczne obszary rozwoju gminy w perspektywie do 2024 roku.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i kierunki działań w poszczególnych obszarach:

Cel strategiczny 1: Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego i poprawa jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny 1.1. Integracja społeczna mieszkańców

Cel operacyjny 1.2. Wprowadzenie profilaktyki zdrowotnej

Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie oferty edukacyjnej i kulturalnej

Cel operacyjny 1.4. Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych

Cel strategiczny 2: Zwiększenie atrakcyjności Gminy poprzez rozwój turystyki i zacieśnianie współpracy ze społecznościami

Cel operacyjny 2.1. Rozwój bazy noclegowej

Cel operacyjny 2.2. Współpraca ze społecznościami lokalnymi

Cel operacyjny 2.3. Rozwój infrastruktury turystycznej

Cel operacyjny 2.4. Promowanie Gminy wśród potencjalnych turystów

Cel strategiczny 3: Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury na terenie całej Gminy

Cel operacyjny 3.1. Aktualizacja dokumentów dotyczących gospodarki przestrzennej Gminy

Cel operacyjny 3.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i sieci Internet

Cel operacyjny 3.3. Rozwój publicznego transportu zbiorowego

Cel operacyjny 3.4. Poprawa jakości dróg na terenie Gminy

Cel strategiczny 4: Wzrost poziomu przedsiębiorczości bazujący na lokalnych zasobach

Cel operacyjny 4.1. Przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych

Cel operacyjny 4.2. Wsparcie lokalnych przedsiębiorców

Cel operacyjny 4.3. Nowoczesny urząd

Cel operacyjny 4.4. Rozwój marketingu terytorialnego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz na lata 2019-2024

Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy Wąsosz, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne i kierunki działań w poszczególnych obszarach:

Cel strategiczny 1: Tworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki na rodziną

Cel operacyjny 1.1. Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełniania funkcji rodzicielskiej

Cel operacyjny 1.2. Wspieranie rodzin z problemami długotrwałego bezrobocia poprzez prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 2: Ułatwienie funkcjonowania osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 2.1. Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 2.2. Aktywizacja społeczna osób starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 2.3. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych i z niepełnosprawnościami

Cel strategiczny 3: Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy

Cel operacyjny 3.1. Prowadzenie zintegrowanej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

Cel operacyjny 3.2. Zapewnienie działań w celu diagnozowania środowiska osób w szczególności

zagrożonych przemocą oraz uzależnieniami

Cel operacyjny 3.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień na terenie gminy

Cel operacyjny 3.4. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego

Cel strategiczny 4: Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji

Cel operacyjny 4.1. Rozwój współpracy z trzecim sektorem

Cel operacyjny 4.2. Doskonalenie kompetencji zawodowych kadry pomocy społecznej

Cel operacyjny 4.3. Wspieranie inicjatyw wspólnotowych na rzecz integracji mieszkańców

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąsosz

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąsosz zostało przyjęte Uchwałą Nr XII/89/19 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 24 września 2019 roku wraz z późniejszymi zmianami. Ostatnia zmiana Studium przyjęta została Uchwałą nr XLIV/315/22 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 29 lipca 2022 roku.

Celem Studium jest uaktualnienie potrzeb polityki przestrzennej gminy Wąsosz wynikająca ze zmiany kierunków rozwoju.

Przekształcenia w strukturze funkcjonalno-przestrzennej dotyczą głównie usprawnienia układu komunikacyjnego, wyznaczenia nowych terenów pod: zabudowę mieszkaniową, usługi, rzemiosło, działalność produkcyjną, infrastrukturę techniczną, sport i rekreację oraz turystykę.

W zakresie komunikacji zaproponowane zostało rozwiązanie polegające na budowie obwodnicy Wąsosza oraz miejscowości Wodniki i Rudna Wielka.

Funkcje mieszkaniowe wielorodzinne przewidziano w północnej części miasta Wąsosz. Tereny zabudowy jednorodzinnej dotyczą miejscowości Wąsosz, Świniary, Czeladź Wielka, Cieszkowice, Gola Wąsoska, Ługi, Płoski i Drozdowice Wielkie.

Rozwój usług komercyjnych przewidziano na obszary Wąsosza oraz w obrębie Górka Wąsoska, Gola Wąsoska, Kowalowo i Chocieborowice.

Funkcję produkcyjną zlokalizowaną wzdłuż drogi nr 36 pomiędzy Wąsoszem, Kowalewem i Chocieborowicami oraz przy drodze nr 324 między Rudna Wielka a Wiewierzem.

Tereny produkcji rolno-spożywczej: Rudna Mała, Górka Wąsoska, Wiewierz, Świniary, Zubrz, Czeladź Wielka, Kowalewo, Kamień Górski, Wrząca Śląska i Lubiel.

Tereny rekreacyjno-sportowo-turystyczne zlokalizowano w Wodnikach oraz pomiędzy miejscowościami Kowalewo, Czeladź Wielka i Baranowice na terenie dawnego wyrobiska. Tereny sportowe zlokalizowano w zachodniej części Wąsosza.

[Źródło: opracowanie własne.](#)

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych wskazanych w powyższych dokumentach. Zapisy GPR pozostają spójne z zapisami przeanalizowanych dokumentów programowych i strategicznych.

7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zaplanowanymi, długofalowymi działaniami, zmierzającymi do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym ich aspektem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost poczucia przynależności lokalnej oraz rozwiązywanie innych problemów sfery społecznej.

W Gminie Wąsosz przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich realizacja zmierzała do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, w szczególności w sferze społecznej, a nie wyłącznie do poprawy estetyki przestrzeni czy modernizacji zdegradowanych obiektów.

Zaplanowano katalog działań, na który składają się dwa podstawowe działania zintegrowane oraz pięć projektów uzupełniających. Projekty podstawowe to te, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów na obszarze, natomiast projekty uzupełniające mają charakter głównie techniczny, a ich realizacja wpłynie pozytywnie na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji.

Projekty zintegrowane to grupy powiązanych ze sobą tematycznie działań, zarówno infrastrukturalnych jak i nieinfrastrukturalnych, które służą realizacji wspólnego celu. Tworzą one mikroprogramy, w ramach których modernizacja kubatury i przestrzeni stworzy warunki do zapobiegania zanikowi niektórych funkcji, a także umożliwią wprowadzenie nowych funkcji społecznych. W wyniku podjętych działań rozwijać będzie się budowa więzi społecznych i przywrócenie równowagi życia społecznego.

Oba działania zintegrowane sprzyjać będą pogłębieniu więzi społecznych wśród mieszkańców obszarów rewitalizacji, ale także przyniosą pozytywny wydźwięk w sferze gospodarczej. Powstałe elementy wygenerują napływ licznych turystów, a tym samym pobudzą gospodarkę Gminy. Atrakcyjna przestrzeń oraz możliwość spędzenia wolnego czasu w miłym, przyjaznym otoczeniu pozytywnie wpłynie także na zmiany kształtowania się struktury społeczeństwa. Młodzi ludzie chętniej będą osiedlać się w Gminie Wąsosz, mając świadomość, że jest to obszar, w którym mieszkańcy zadowoleni są z jakości życia.

Projekty zintegrowane realizowane będą przez Gminę we współpracy z interesariuszami rewitalizacji. Na tym etapie zakres projektów, a także katalog potencjalnych partnerów zostały zdefiniowane w sposób generalny. Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych projektu GPR i uwzględnieniu ewentualnych uwag, planuje się niezwłoczne przystąpienie do realizacji fazy przygotowawczej projektów zintegrowanych. W szczególności planowane są spotkania z potencjalnymi partnerami projektów, w celu zapewnienia ich udziału w planowaniu, a docelowo w realizacji projektów zintegrowanych. Wówczas zostaną doprecyzowane założenia projektów w taki sposób, żeby były one realizowane dla mieszkańców i z mieszkańcami (przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi, lokalnymi liderami, beneficjentami końcowymi procesu rewitalizacji).

7.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 15. Opis projektu zintegrowanego nr 1.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 1
SZLAKIEM PIĘCIU MOSTÓW
<p>Współcześnie coraz popularniejszy staje się siedzący tryb życia. Wiele osób, zarówno starszych, jak też młodszych większość swojego czasu poświęca na zajęcia, które nie wymagają od nich żadnego ruchu.</p> <p>Należy jednak pamiętać jak ważny dla zdrowia zarówno fizycznego, jak też psychicznego jest ruch i kontakt ze świeżym powietrzem. Aktywne spędzanie wolnego czasu pobudza w nas endorfiny, które wpływają na poprawę samopoczucia.</p> <p>Istotne jest zatem powstanie terenów rekreacyjnych, które swoim zasięgiem obejmą ciekawe elementy historyczne oraz liczne walory przyrodnicze Gminy. Spacer czy przejażdżka rowerowa w ładnym zadbanym otoczeniu, którym są tereny południowej części miasta Wąsosz, wpłynie pozytywnie na wzrost jakości życia mieszkańców oraz poprawę atrakcyjności terenów, w wyniku czego zwiększy się rozwój turystyki. Dużym atutem będą zlokalizowane przy ścieżce walory przyrodnicze do których zalicza się między innymi położenie terenu między dwiema rzekami – Odrą i Barycz, na której zlokalizowana jest przystań kajakowa. Użytkownicy ścieżki będą mieli także możliwość zobaczenia ciekawych elementów architektonicznych, do których można zaliczyć między innymi amfiteatr oraz pięć mostów, w tym most pokolejowy który stanowi ciekawy punkt obserwacyjny.</p>
Nazwa wnioskodawcy
Gmina Wąsosz
Potencjalni partnerzy
Organizacje pozarządowe, m.in. KGW, Instytut Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu
Lokalizacja przedsięwzięcia
Północna część podobszaru rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
Gmina Wąsosz charakteryzuje się niską jakością infrastruktury, a także niewystarczającą liczbą miejsc spotkań mieszkańców i obiektów rekreacyjnych. Tereny rewitalizacji charakteryzują się także małą liczbą obiektów sportowych oraz niewielką powierzchnią terenów zieleni ogólnodostępnej.

Ponadto na terenie Gminy występują liczne tereny nieużytkowane, będące miejscem spotkań osób spożywających alkohol, co wpływa na zwiększenie liczby przestępstw, zwłaszcza drobnych aktów wandalizmu.

Tereny atrakcyjne, takie jak amfiteatr, przystań kajakowa czy boisko sportowe nie są ze sobą w żaden sposób powiązane. W Gminie brakuje ciągłości i spójności w obrębie ważnych punktów społecznych i rekreacyjnych.

Cel przedsięwzięcia

Celem pierwszego projektu zintegrowanego jest stworzenie spójnej strefy rekreacyjno-kulturalnej, poprzez połączenie ważnych przestrzeni i obiektów znajdujących się między rzekami Orlą a Baryczą ścieżką pieszo-rowerową.

Wskazany projekt ma na celu podniesienie integracji wśród mieszkańców oraz ukształtowanie ich świadomości na temat lokalnych potencjałów i historii Gminy. Tym samym projekt ma za zadanie zwiększyć w mieszkańcach poczucie przynależności i identyfikacji z zamieszkiwanymi obszarami.

Ważnym celem projektu jest także wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczych, które stanowią istotną rolę w przestrzeni Gminy.

Zakres realizowanych zadań

Projekt zintegrowany obejmuje powstanie ścieżki pieszo-rowerowej, która stworzy pętlę wokół południowej części miasta Wąsosz, w otoczeniu rzeki Orla oraz rzeki Barycz. Aby stworzyć spójny kompleks sportowo-rekreacyjny należy poprowadzić ścieżkę pieszo-rowerową w taki sposób, aby połączyła ze sobą podstawowe elementy rekreacyjne takie jak boisko sportowe, a także miejsca spotkań mieszkańców.

W ślad za tym należy przeprowadzić remont amfiteatru wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów, w tym kąpieliska nad rzeką Barycz. Na wskazanych terenach zostaną organizowane liczne wydarzenia kulturalne na świeżym powietrzu, a także warsztaty dla dzieci i młodzieży oraz zajęcia, które pozwolą na aktywne spędzenie wolnego czasu.

Ponadto rewitalizacją objęty zostanie stary most pokolejowy zlokalizowany nad rzeką Barycz, który będzie pełnił rolę punktu widokowego oraz ciekawej atrakcji turystycznej.

Istotną rolę w projekcie zintegrowanym stanowi także powstanie ścieżki edukacyjnej, która zostanie poprowadzona wzdłuż wspomnianej ścieżki pieszo-rowerowej, a na jej terenie usytuowane zostaną tablice informacyjne dotyczące między innymi historii, kultury i przyrody Wąsosza.

Ścieżka pieszo-rowerowa w późniejszych etapach może zostać połączona z trasami sąsiadujących Gmin, ze szczególnym uwzględnieniem szlaków zlokalizowanych na terenie Gminy Żmigród. Ponadto wyznaczona trasa może stanowić fragment Trasy Doliny Baryczy oraz Trasy Miedzianej, które wchodzi w skład Dolnośląskiej Cyklostrady.

Moduł I: Ścieżka pieszo-rowerowa koroną wałów rzek Orli i Baryczy

Zakres prac realizowanych w ramach modułu I obejmował będzie działania infrastrukturalne. Na terenie miasta Wąsosz powstanie ścieżka pieszo-rowerowa, która, aby stworzyć pętlę będzie przebiegać koło rzeki Barycz, następnie wzdłuż granic miasta prowadzić będzie do wiaduktu kolejowego kratownicowego położonego nad rzeką Orlą. Stamtąd ścieżka będzie prowadzić wzdłuż rzeki Orla aż do mostu drogowego znajdującego się na wschodniej granicy miasta. Następnie należy poprowadzić ją dalej po wschodniej granicy miasta, tuż przy istniejących ogródkach działkowych aż do rzeki Barycz. W ten sposób proponowana ścieżka pieszo-rowerowa przebiegać będzie przez pięć mostów, stanowiących atrakcyjne punkty widokowe na otaczającą przyrodę, co dodatkowo zwiększy atrakcyjność ścieżki.

Wszelkie działania budowlane przeprowadzone zostaną w sposób zgodny z wymaganiami budowlanymi oraz z wymaganiami dotyczącymi budowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego, a także z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony wałów przeciwpowodziowych.

Przystępując do realizacji projektu niezbędne jest przeprowadzenie działań przygotowawczych, obejmujących opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy ścieżki pieszo-rowerowej, która w zakresie drogi krajowej nr 36 zostanie uzgodniona z GDDKiA. Ścieżka zostanie zaprojektowana zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych.

Prace budowlane będą obejmowały:

- 1) Przygotowanie konstrukcji nawierzchni ciągu pieszo-rowerowego,
- 2) Przygotowanie konstrukcji opaski przy jezdni,
- 3) Odprowadzenie wód deszczowych,
- 4) Oznaczenie organizacji ruchu:
 - Początek i koniec ścieżki pieszo-rowerowej za pomocą znaków pionowych,
 - Przejścia dla pieszych i przejazdy dla rowerów przez jezdnie za pomocą znaków pionowych i poziomych.
- 5) Oświetlenie ścieżki pieszo-rowerowej,
- 6) Zapewnienie systemu monitoringu,
- 7) Zamontowanie ławek oraz koszy na odpady.

Poprzez powstanie ścieżki pieszo-rowerowej Gmina Wąsosz przyczyni się do promocji gminnych walorów turystycznych. Przewidziane działania pozytywnie wpłyną na rozwój ruchu rowerowego na terenie Gminy, a tym samym przyczynią się do ograniczenia emisji CO₂. Ponadto projekt podniesie spójność i ciągłość systemu ścieżek rowerowych.

Dużym atutem jest także poprawa jakości życia mieszkańców wynikająca z możliwości zwiększenia aktywnego trybu życia, między innymi poprzez spacerowanie, nordic-walking oraz

jazdę na rowerze. Obiekt będzie dostępny także dla osób ze szczególnymi potrzebami, co będzie sprzyjać zmniejszeniu poczucia wykluczenia społecznego.

Znajdujący się na ścieżce monitoring zapewni odwiedzającym poczucie bezpieczeństwa i zniweluje akty wandalizmu.

Moduł II: Powstanie ścieżki edukacyjnej

Zakres prac, które zostaną zrealizowane w ramach modułu II polega na stworzeniu ścieżki edukacyjnej, która zachęci osoby w każdym przedziale wiekowym do spędzenia wolnego czasu na świeżym powietrzu. Ścieżka zostanie zlokalizowana wzdłuż zaproponowanej trasy pieszo-rowerowej.

Wszelkie działania przeprowadzone zostaną w sposób zgodny z wymaganiami dotyczącymi budowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodziowego, a także z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony wałów przeciwpowodziowych.

Planowane przedsięwzięcie będzie dodatkowym elementem zachęcającym mieszkańców Gminy do spacerów bądź przejażdżki rowerowej na ścieżce zaproponowanej w module I. Zaproponowana ścieżka edukacyjna będzie miała charakter historyczno-przyrodniczy. W ramach prac powstaną tabliczki lub elementy małej architektury zawierające ciekawostki o wędkarstwie, a także informacje o przepływających rzekach, wraz z uwzględnieniem znajdujących się w nich elementach flory i fauny. Dodatkowym atutem będzie usytuowanie tablic z podstawowymi informacjami związanymi ze zlokalizowanymi na ścieżce mostami. Ścieżka edukacyjna uwzględni także atrakcje związane z tożsamością Gminy, między innymi poprzez zlokalizowanie elementów promujących Gminę. Przykładem czego będzie usytuowanie dużej wędki przy moście znajdującym się na południowym wjeździe do miasta.

Powstanie ścieżki edukacyjnej wymaga takich działań jak:

- 1) Ulokowanie wzdłuż ścieżki tablic informacyjnych lub elementów małej architektury dotyczących:
 - Podstawowych ciekawostek przyrodniczych, historycznych o atrakcjach znajdujących się na ścieżce,
 - Ciekawostek dotyczących wędkarstwa,
 - Informacji o pięciu mostach zlokalizowanych w obrębie ścieżki,
- 2) Usytuowanie ławek oraz koszy na śmieci w bliskim położeniu ulokowanych tablic informacyjnych.

Poprzez wykonanie wskazanych prac poprawi się sytuacja przestrzenno-wizualna Gminy. Nowa przestrzeń społeczna zwiększy atrakcyjność obszarów rewitalizacji, dzięki czemu wzrośnie liczba osób uczęszczających ścieżką, a przy tym odwiedzających ważne miejsca zlokalizowane na ścieżce. Powstanie ścieżki edukacyjnej spowoduje wzrost integracji mieszkańców i poczucia tożsamości lokalnej.

Moduł III: Remont mostu kolejowego na rzece Barycz

W południowo-zachodniej części miasta Wąsosz nad rzeką Barycz zlokalizowany jest stary most pokolejowy, który należy do zasobów Polskich Kolei Państwowych. Obiekt ze względu na długie nieużytkowanie jest w złym stanie technicznym, a w jego otoczeniu gromadzą się osoby spożywające substancje odurzające. Wpływa to na występowanie aktów wandalizmu, a brak przystosowania mostu do użytkowania przez osoby, które na niego wchodzą i jego obniżona wytrzymałość (m.in. brak barierek, ubytki w nawierzchni, zardzewienie konstrukcji stalowej) grozi niebezpieczeństwem utraty życia.

Po wykonaniu wskazanych prac rewitalizacyjnych obiekt będzie pełnił rolę punktu widokowego.

Stworzenie nowej przestrzeni publicznej na terenie pokolejowego mostu będzie wymagało takich działań jak:

- 1) Przejęcie terenów Polskich Kolei Państwowych przez Gminę,
- 2) Rozbiórka elementów nawierzchni kolejowej oraz zniszczonych elementów mostu,
- 3) Oczyszczenie konstrukcji stalowej,
- 4) Usztywnienie konstrukcji stalowej,
- 5) Wykonanie nawierzchni obiektu oraz elementów zabezpieczających,
- 6) Wykonanie oświetlenia oraz niezbędnych elementów architektonicznych,
- 7) Instalacje obok mostu stojaków na rowery.

Wskazane działania pozytywnie wpłyną na integrację mieszkańców, którzy zyskają dodatkową przestrzeń publiczną. Dostosowanie obiektu, który przez lata ulegał stopniowej degradacji do możliwości jego użytkowania wpłynie pozytywnie na sferę przestrzenno-funkcjonalną i będzie pełnił rolę wizytówki Gminy. Przewidziane działania spowodują także wzrost atrakcyjności wizualnej terenu Gminy i przyczynią się do podniesienia jakości obiektu w sferze technicznej. Dodatkowo usytuowanie stojaków na rowery w bliskim położeniu mostu spowoduje zwiększenie zainteresowania obiektem wśród osób korzystających ze ścieżki pieszo-rowerowej.

Moduł IV: W kierunku kultury - zagospodarowanie budynku amfiteatru wraz z otaczającymi terenami

Zlokalizowany w Wąsoszu amfiteatr od wielu lat pełni rolę miejsca spotkań lokalnej społeczności. To właśnie w jego otoczeniu mieszkańcy gromadzą się na liczne wydarzenia kulturalne, które zapewniają integrację wśród mieszkańców. Do działań takich można zaliczyć między innymi Dyskotekę Pod Gwiazdami, Leśny Festyn oraz Powitanie Lata – Noc Świętojańska.

Amfiteatr odznacza się niską jakością infrastruktury i nie zachęca do spędzania wolnego czasu w swoim otoczeniu. Aby zwiększyć komfort odwiedzających należy dostosować budynek oraz przyległe do niego elementy do potrzeb społecznych. Ze względu na zły stan siedzeń należy je zreperować, a budynek amfiteatru poddać remontowi. W zakres zadań projektu wchodzi także działania związane z odnową i pobudzeniem terenów przyległych, między innymi poprzez powstanie obiektów gastronomicznych, na przykład food trucków. Ważnym aspektem jest także zagospodarowanie terenów przy wypożyczalni kajaków, gdzie należy zlokalizować plenerowe kino letnie, co spowoduje wzrost zainteresowania obszarami rewitalizacji wśród mieszkańców Gminy.

Działania polegać będą na:

- 1) Wymianie tynków,
- 2) Uzupelnieniu popękanych spoin,
- 3) Konserwacji elementów stolarki,
- 4) Przeprowadzeniu prac wykończeniowych,
- 5) Odnowie siedzeń widowiskowych,
- 6) Zagospodarowaniu terenów przyległych:
 - Zagospodarowanie terenów zielonych, w tym nasadzenie roślinności,
 - Odnowa fontanny,
 - Powstanie punktów małej gastronomii,
 - Organizacja kina letniego przy przystani kajakowej.

Przeprowadzone działania pozytywnie wpłyną na poprawę integracji wśród mieszkańców, którzy będą mogli aktywnie uczestniczyć w licznych wydarzeniach kulturalnych organizowanych na terenie amfiteatru. Wyremontowany budynek przyciągnie do siebie także wielu turystów, co będzie sprzyjać pobudzeniu gospodarki w Gminie. Pozytywnie wpłynie na to także powstanie nowych punktów gastronomicznych, dzięki którym osoby korzystające ze wspomnianej w module I ścieżki pieszo-rowerowej, bądź odwiedzający amfiteatr będą mogli zakupić ciepły posiłek lub napój, co umili im spędzanie wolnego czasu.

Moduł V: Organizacja licznych warsztatów i szkoleń dla osób w każdym przedziale wiekowym

Coraz częściej ludzie poszukują ciekawej alternatywy spędzania wolnego czasu, szukają nowych zainteresowań i są otwarci na nowe doświadczenia. Aby zaspokoić potrzeby mieszkańców moduł V obejmuje zadania społeczne takie jak warsztaty oraz szkolenia, które pozytywnie wpłyną na integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wszelkie warsztaty oraz inne formy aktywności odbywałyby się na świeżym powietrzu przy amfiteatrze omawianym w module IV. Odbywające się zajęcia miałyby charakter otwarty i każdy zainteresowany mógłby w nich czynnie uczestniczyć. Organizacja spotkań

mieszkańców pozytywnie wpłynie na ich integrację oraz zaciśnięcie więzi społecznych. Ponadto ciekawa oferta zajęć i wydarzeń kulturalnych zachęciłaby mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji.

Aby wszelkie organizowane zajęcia oraz warsztaty były odpowiednio dopasowane do mieszkańców Gminy co roku należy we współpracy z nimi wypracować ciekawy kalendarz zajęć i wydarzeń kulturowych. Należy uwzględnić, że organizowane wydarzenia powinny być dostosowane do wszystkich osób bez względu na ich przedział wiekowy, status materialny czy problemy zdrowotne.

Gmina mogłaby zorganizować między innymi:

- 1) warsztaty plastyczne;
- 2) warsztaty z ceramiki;
- 3) warsztaty taneczne;
- 4) jogę dla początkujących;
- 5) warsztaty wędkarskie;
- 6) warsztaty kulinarne z uwzględnieniem lokalnych produktów.

Wykonane na warsztatach prace plastyczne mogłyby być umieszczone wzdłuż ścieżki pieszo-rowerowej w specjalnie zaprojektowanych na ten cel punktów wystawowych.

Za pomocą organizacji licznych zajęć mieszkańcy Gminy mogliby poznać ciekawe oferty spędzania wolnego czasu, a tym samym poszerzyłyby się ich horyzonty, pasje i zainteresowania.

Wśród uczestników zaproponowanych zajęć i wydarzeń kulturalnych zwiększyłoby się poczucie przynależności i integracji, w wyniku czego zmniejszyłaby się liczba aktów wandalizmu, do których można zaliczyć powstawanie graffiti oraz picie alkoholu w miejscach publicznych. Wpłynęłoby to z kolei na poprawę jakości życia w obszarach objętych rewitalizacją i zwiększyło poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Organizowane wydarzenia wpłynęłyby także na poprawę relacji międzyludzkich oraz zwiększyły integrację międzypokoleniową. Liczne wydarzenia dla osób w różnym przedziale wiekowym pozytywnie wpłynęłoby także na aktywizację osób starszych.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja niniejszego projektu łączy działania infrastrukturalne i nieinfrastrukturalne. Projekt będzie realizowany w sposób zapewniający dostępność we wszystkich możliwych wymiarach.

Zaproponowane działania zostaną zaprojektowane w sposób uniwersalny, który umożliwi swobodne korzystanie z obiektów jak największej liczbie osób. Projekt zostanie dostosowany do potrzeb osób niesamodzielnych, a także uwzględni zakres indywidualnych preferencji odbiorców. Przestrzeń zostanie zagospodarowana w sposób umożliwiający dostęp dla osób

dotkniętych różnymi formami niepełnosprawności, osób starszych oraz osób z wózkami dziecięcymi.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Kierunek 1.1. Wzrost integracji społecznej

Kierunek 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców

Kierunek 1.4. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Kierunek 1.5. Rozwijanie oferty usług publicznych

Cel 2. Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców

Kierunek 2.1. Dążenie do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji

Kierunek 2.2. Wspieranie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.2. Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu

Kierunek 3.3. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunek 3.4. Adaptacja obiektów do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 10 000 000 zł Moduł II: 800 000 zł Moduł III: 5 000 000 zł Moduł IV: 500 000 zł Moduł V: 500 000 zł łącznie: 16 800 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)	Moduł I: 2023-2026 Moduł II: 2025-2028 Moduł III: 2023-2026 Moduł IV: 2023-2026 Moduł V: 2026-2030

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- aktywizacja społeczeństwa,
- zwiększenie terenów rekreacyjnych,
- zagospodarowanie terenów nieużytkowanych,
- wzrost świadomości mieszkańców dotycząca historii i tożsamości Gminy,
- zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji,
- poprawa walorów przestrzenno-wizualnych Gminy,
- promocja Gminy Wąsosz,
- podwyższenie jakości terenów publicznych,
- zwiększenie liczby turystów,
- rozwój gospodarczy poprzez powstanie nowych usług,
- poprawa wizerunku Gminy poprzez remont elementów infrastrukturalnych,
- wzrost poczucia przynależności,
- zmniejszenie liczby popełnianych przestępstw,
- wzrost organizowanych zajęć i wydarzeń kulturalnych.

Wskaźniki produktu	Wartość i jednostka miary	Sposób oceny i źródło danych
Długość nowopowstałych ścieżek pieszo-rowerowych	około 10 km	Protokół odbioru
Liczba wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie amfiteatru	10 szt./rok	Sprawozdanie Ośrodka Kultury
Liczba miejsc odpoczynku przy tablicach informacyjnych	7 szt.	Protokół odbioru
Liczba zmodernizowanych elementów infrastruktury	2 szt.	Protokół odbioru
Liczba nowopowstałych punktów gastronomicznych w obrębie ścieżki pieszo-rowerowej	3 szt.	CEIDG
Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów i zajęć dodatkowych	10 szt./rok	Sprawozdanie Ośrodka Kultury
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób odwiedzających ścieżkę pieszo-rowerową	500 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców raz w roku

Liczba osób odwiedzających ścieżkę edukacyjną	500 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców raz w roku
Liczba osób odwiedzających most kolejowy na rzece Barycz	500 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców raz w roku
Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w warsztatach	5 os./rok	Ankietyzacja uczestników
Liczba osób ogółem biorących udział w warsztatach	100 os./rok	Ankietyzacja uczestników
Liczba wyremontowanych obiektów przy ścieżce	2 szt.	Protokół odbioru
Liczba nowopowstałych elementów	1 szt.	Protokół odbioru
Liczba osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych organizowanych na terenie amfiteatru	150 os./rok	Ankietyzacja mieszkańców raz w roku
Liczba organizacji pozarządowych czynnie biorących udział w pomocy oraz organizacji wydarzeń kulturowych organizowanych na terenie amfiteatru	5 szt.	Dane z Urzędu Miejskiego Wąsosza
Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń na obszarze rewitalizacji	25 %	Dane z Komendy Policji

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

Tabela 16. Opis projektu zintegrowanego nr 2.

PROJEKT ZINTEGROWANY NR 2	
Aktywna rekreacja – wędkarstwo	
<p>Ważnym elementem w strukturze przestrzennej jest odpowiednio zagospodarowany teren, który zachęci mieszkańców do spędzania czasu na świeżym powietrzu i pozwoli im na aktywne spędzenie wolnego czasu. Istotne jest także aby rozbudzić w mieszkańcach poczucie tożsamości lokalnej i przynależności do danej grupy społecznej.</p> <p>Działaniem, który pozytywnie wpłynie na wskazane elementy w obszarach rewitalizacji może być prawidłowe zagospodarowanie stawu zlokalizowanego w miejscowości Drozdowice Małe, ze szczególnym uwzględnieniem powstania infrastruktury wędkarskiej. Przywróci to poczucie tożsamości i identyfikacji mieszkańców z zamieszkiwanymi terenami, a także zapewni im powrót do lokalnej tradycji.</p> <p>Drozdowice Małe to niewielka wieś położona w południowej części podobszaru rewitalizacji 2. Wieś charakteryzuje się rozproszoną zabudową, która rozciąga się wśród głównej drogi. Zlokalizowany na terenie miejscowości malowniczy staw, jest zaniedbany, a jego brzegi porośnięte są gęstą roślinnością, w wyniku czego dostęp do wody jest utrudniony.</p>	
Nazwa wnioskodawcy	
Gmina Wąsosz	
Potencjalni partnerzy	
Organizacje pozarządowe, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego nr 97 Wąsosz, Koło Gospodyń Wiejskich w Chocieborowicach	
Lokalizacja przedsięwzięcia	
Drozdowice Małe, działka nr 128/3 Podobszar rewitalizacji 2	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
<p>Na obszarach rewitalizacji widoczny jest problem niewystarczającej powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni, standaryzacja wskaźnika w przeliczeniu na 100 mieszkańców aktualnie wynosi -0,739 dla podobszaru rewitalizacji numer 2 i jest to jeden z gorszych wyników analizując wszystkie jednostki analityczne.</p> <p>Dużym problemem jest także brak miejsca spotkań dla mieszkańców, a zatem niewystarczająca ilość przestrzeni publicznej. Mieszkańcy obszaru wskazują również na słaby poziom integracji oraz niewielką liczbę wydarzeń kulturalnych odbywających się poza miastem Wąsosz.</p> <p>Staw położony w Drozdowicach Małych ze względu na brak systematycznie przeprowadzanych działań oczyszczania jest obiektem, który wymaga działań naprawczych.</p>	

Teren wokół stawu jest porośnięty gęstymi krzewami co uniemożliwia dojście do zlewni. Ponadto w zbiorniku zalega osad, który znacznie zmniejsza atrakcyjność stawu.

Cel przedsięwzięcia

Podstawowym celem wskazanego przedsięwzięcia jest zwiększenie integracji mieszkańców miejscowości Drozdowice Małe poprzez utworzenie kompleksu wędkarskiego. Istotne jest również zaangażowanie w działania Gminy wszelkich organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

Wskazany projekt zintegrowany ma również na celu zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych. Ważnym aspektem jest także poprawa sfery przestrzenno-funkcjonalnej, poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów i nadanie im funkcji spotkań społecznych.

Zakres realizowanych zadań

Realizacja projektu będzie polegała na stworzeniu infrastruktury wędkarskiej przy stawie w miejscowości Drozdowice Małe, a także powstaniu w jego otoczeniu terenów rekreacyjnych poprzez powstanie ścieżki, która umożliwi mieszkańcom aktywny odpoczynek na świeżym powietrzu.

Ważnym elementem zadania jest także odpowiednie oznakowanie terenu oraz organizacja licznych wydarzeń kulturalnych na powstałym terenie rekreacyjnym, do których zaangażowani zostaną mieszkańcy Gminy oraz organizacje pozarządowe.

Działka nr 128/3 w Drozdowicach Małych jest własnością Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w wyniku czego niezbędne jest podjęcie przez Gminę Wąsosz działań mających na celu przejęcie wskazanego gruntu.

Zakres projektu obejmuje 4 moduły:

Moduł I: Oczyszczenie oraz zarybienie stawu

Podstawowym działaniem, we wskazanym projekcie zintegrowanym, jest przeprowadzenie prac oczyszczających zbiornik w miejscowości Drozdowice Małe, a także jego zarybienie. Prace będą obejmowały również działania w otoczeniu stawu, aby zwiększyć jego dostępność dla mieszkańców.

Moduł I będzie obejmował takie działania jak:

1) Przygotowanie terenu:

- Wykarczowanie chorych drzew oraz usunięcie korzeni,
- Wycięcie krzewów,

- Uporządkowanie obszaru wokół stawu,
 - Wykonanie nowych nasadzeń drzew i krzewów,
- 2) Czyszczenie stawu:
 - Zebranie наносów błotnych z dna,
 - Usunięcie resztek organicznych oraz nadmiaru glonów z wody,
 - 3) Porządkowanie terenu:
 - Zlikwidowanie wykopanego mułu oraz innych наносów,
 - Wyrównanie powierzchni ziemi wokół stawu,
 - 4) Zarybienie stawu.

Prawidłowo przeprowadzone działania wpłyną pozytywnie na jakość i czystość wody, co spowoduje powstanie odpowiednich warunków dla hodowli ryb. Przeprowadzone działania wpłyną pozytywnie na atrakcyjność miejscowości Drozdowice Małe.

Moduł II: Stworzenie infrastruktury wędkarskiej nad stawem w Drozdowicach Małych

Działania podjęte w ramach modułu II będą dotyczyć powstania elementów infrastruktury wędkarskiej na terenie stawu zlokalizowanego w miejscowości Drozdowice Małe. Wędkarstwo nie należy do bardzo kosztownych form rekreacji, a jednocześnie zachęca do spędzania czasu na łonie natury. Ponadto sport ten łączy w sobie wiele zalet sportowej rywalizacji i wysiłku fizycznego, a także odreagowania sytuacji dnia codziennego i związanych z nim sytuacji stresowych.

Wprowadzenie elementów infrastruktury wędkarskiej do przestrzeni będzie obejmować takie działania jak:

- 1) zagospodarowanie brzegów stawu w infrastrukturę ułatwiającą wędkowanie:
 - pomost,
 - rampa do spuszczenia łódki;
- 2) stworzenie parkingu dla samochodów i przyczep blisko stawu;
- 3) stworzenie punktu wypożyczenia sprzętu wędkarskiego oraz sprzedaży licencji na połów ryb.

Wskazane działania zwiększą ilość terenów rekreacyjnych oraz zachęcą mieszkańców do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu, jednocześnie zwiększając integrację społeczną. Powstanie infrastruktury wędkarskiej przyniesie także pozytywny wydźwięk w sferze gospodarczej, wynikający z potrzeby utworzenia punktu wypożyczalni sprzętu wędkarskiego oraz wykupu licencji na połów. To z kolei przyczyni się do wzrostu turystyki i rekreacji. Drozdowice Małe staną się miejscem chętnie odwiedzanym przez wędkarzy nie tylko z obszaru rewitalizacji, lecz także spośród sąsiednich Gmin.

Moduł III: Powstanie infrastruktury w otoczeniu stawu

Ważnym elementem w przestrzeni społecznej jest infrastruktura umożliwiająca każdemu aktywne spędzenie wolnego czasu na świeżym powietrzu, w otoczeniu natury. Do infrastruktury tej można zaliczyć między innymi ścieżki, które umożliwiają spacer w bezpiecznym i przyjemnym otoczeniu.

Moduł III obejmuje więc działania dotyczące powstania szlaku pieszego w bliskim otoczeniu stawu zlokalizowanego w miejscowości Drozdowice Małe. Należy także wykonać oznakowania dróg dojazdowych oraz otoczenia zbiorników wodnych. Prawidłowe oznakowanie przyczyni się do zwiększenia liczby osób, którzy wiedzą o ciekawie zagospodarowanym stawie. Należy pamiętać, że wszelkie działania budowlane zostaną przeprowadzone zgodnie z normami budowlanymi.

Do działań budowlanych, które należy podjąć w module III zaliczamy:

- 1) Powstanie nawierzchni ciągu pieszego,
- 2) Odprowadzenie wód deszczowych,
- 3) Oznaczenie organizacji ruchu jako początek i koniec ścieżki pieszej za pomocą znaków pionowych,
- 4) Oświetlenie ścieżki,
- 5) Zapewnienie systemu monitoringu,
- 6) Zamontowanie ławek oraz koszy na odpady,
- 7) Oznakowania dróg dojazdowych i otoczenia zbiorników wodnych:
 - znaki dojazdowe,
 - znaki informacyjne,
 - tablice informacyjne.

Wskazane działania przyczynią się do poprawy stanu przestrzenno-funkcjonalnego Gminy oraz poprawią jakość wizualną obszaru rewitalizacji. Stworzenie miejsc spacerowych spowoduje wzrost terenów rekreacyjnych, co z kolei pozytywnie wpłynie na jakość życia mieszkańców, przyczyniając się tym samym do zwiększenia atrakcyjności terenów pod względem zamieszkania.

Zamontowanie monitoringu pozytywnie wpłynie także na wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz spowoduje zmniejszenie występowania przestępstw na wskazanym terenie.

Moduł IV: Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie stawu

Ważnym zadaniem w projekcie jest także organizacja licznych wydarzeń kulturalnych, które przyczynią się do zwiększenia integracji społecznej. W obszarze zrewitalizowanego stawu Gmina we współpracy z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi, takimi jak Koło Gospodyń Wiejskich w Chocieborowicach, będą przeprowadzać spotkania mieszkańców, warsztaty, konkursy i zabawy dla dzieci i młodzieży.

Do głównych wydarzeń zaliczamy stworzenie zawodów wędkarskich, a także organizację konkursu kulinarnego, który polegać będzie na przygotowaniu jak najlepszej potrawy z ryby, wyłowionej ze stawu w Drozdowicach Małych. Zwiększy to integrację wśród mieszkańców Gminy, a także wzrośnie zainteresowanie lokalnymi produktami. Ponadto ciekawym rozwiązaniem będzie stworzenie zajęć wędkarskich dla młodzieży, dzięki czemu będą mogli nauczyć się podstaw wędkarstwa, a tym samym będą pielęgnować lokalną tradycję wędkarską.

Działania w zakresie modułu IV dotyczą:

- 4) zaangażowanie mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w organizację wydarzeń kulturalnych na terenach rewitalizacji;
- 5) organizację konkursów, zawodów i pikników na terenach przyległych do stawu;
- 6) promocję wydarzeń i spotkań społecznych poprzez:
 - portale społecznościowe,
 - stworzenie chwytliwego hasła promocyjnego.

Liczne wydarzenia, które zaangażują zarówno mieszkańców jak też poszczególne organizacje pozarządowe będą sprzyjać zaciśnięciu więzi społecznych oraz wytworzeniu się sprzyjającej, miłej atmosfery wśród mieszkańców. Organizowane wydarzenia pozytywnie wpłyną także na napływ nowych mieszkańców na obszar rewitalizacji, którzy będą poszukiwać atrakcyjnej, a jednocześnie spokojnej przestrzeni do życia.

Dostosowanie do osób ze szczególnymi potrzebami

Realizacja poszczególnych modułów projektu zintegrowanego odbędzie się w sposób zapewniający dostępność we wszystkich możliwych wymiarach, zarówno na płaszczyźnie inwestycyjnej, jak i nie inwestycyjnej. Aktywności odbywające się w otoczeniu stawu, będą zawierały rozwiązania umożliwiające swobodne korzystanie i uczestnictwo, zarówno osobom z różnymi formami niepełnosprawności, jak i osobom starszym, osobom z wózkami dziecięcymi, ciężkim bagażem itp.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo w Gminie

Kierunek 1.1. Wzrost integracji społecznej

Kierunek 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunek 1.2. Pobudzenie aktywności mieszkańców

Kierunek 1.3. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Kierunek 1.4. Rozwijanie oferty usług publicznych

Cel 2. Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców

Kierunek 2.1. Dążenie do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji

Kierunek 2.2. Wspieranie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.2. Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu

Ramy realizacji przedsięwzięcia

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania	Ramy czasowe realizacji przedsięwzięcia
Moduł I: 300 000 zł Moduł II: 800 000 zł Moduł III: 500 000 zł Moduł IV: 150 000 zł łącznie: 1 750 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)	Moduł I: 2023-2025 Moduł II: 2024-2028 Moduł III: 2024-2028 Moduł IV: 2027-2030

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

- zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji,
- poprawa estetyki przestrzennej,
- zwiększenie dostępności terenów rekreacyjnych,
- wzrost poczucia przynależności wśród mieszkańców,
- wzrost infrastruktury wędkarskiej na terenie Gminy,
- wzrost poziomu jakości terenów zielonych,
- zwiększenie dostępności miejsc spotkań mieszkańców,
- podwyższenie jakości terenów publicznych,
- aktywizacja społeczeństwa,
- promocja Gminy Wąsosz,
- wzrost organizacji wydarzeń kulturalnych.

Wskaźniki produktu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba przeprowadzonych działań dotyczących oczyszczania zbiorników wodnych	1/rok	Dane z Urzędu Miejskiego Wąsosz
Liczba obiektów infrastruktury wędkarskiej	1 szt.	Protokoły odbioru
Długość nowopowstałych szlaków pieszych zlokalizowanych w obrębie stawu	0,35 km	Protokoły odbioru
Liczba elementów informacyjnych	10 szt.	Protokoły odbioru
Liczba przeprowadzonych wydarzeń kulturalnych	10 szt./rok	Sprawozdanie Ośrodka Kultury
Wskaźniki rezultatu	Wartość	Sposób oceny i źródło danych
Liczba osób korzystających z infrastruktury wędkarskiej	400 os./rok	Ewidencja prowadzona przez pracowników, ankietyzacja mieszkańców raz w roku
Liczba pieszych korzystających ze ścieżek	400 os./rok	Ewidencja zakwaterowań prowadzona przez pracowników

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

7.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 17. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
1. Remont dworu we Wrzącej Śląskiej i przekształcenie na mieszkania
Podmiot realizujący
Gmina Wąsosz
Lokalizacja
Wrząca Śląska, działka nr 132/4
Opis przedsięwzięcia
Na terenie Gminy Wąsosz zlokalizowany jest budynek wpisany do rejestru zabytków (A/3745/1458), który ze względu na długi okres nieużytkowania popadł w ruinę. Obiekt do

niedawna był własnością Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, jednak tereny te zostały przejęte przez Gminę Wąsosz.

Z racji na duże zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe, planowane przedsięwzięcie ma na celu przekształcenie budowli na obiekt mieszkaniowy. Budynek wymaga natomiast gruntownego remontu.

Przedsięwzięcie należy wykonać zgodnie z obowiązującymi warunkami techniczno-budowlanymi oraz przepisami w zakresie ochrony przeciwpożarowej, zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożarów oraz dróg pożarowych.

Przeprowadzone działania mają na celu poprawę stanu technicznego obiektu zabytkowego, a także poprawę estetyki przestrzennej Gminy. Ponadto wskazane działania przyczynią się do rozwiązania problemów mieszkaniowych, a tym samym zaspokoją część potrzeb społecznych obywateli.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Kierunek 1.5. Rozwijanie oferty usług publicznych

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.4. Adaptacja obiektów do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
łącznie: 1 500 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

2. Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Chocieborowicach

Podmiot realizujący

Gmina Wąsosz

Lokalizacja

Chocieborowice, działka nr 88/1, 85

Opis przedsięwzięcia

Inwestycja będzie polegała na odpowiednim zagospodarowaniu terenów przyległych do nowopowstałej* świetlicy wiejskiej położonej w miejscowości Chocieborowice. Przy realizacji planowanego przedsięwzięcia należy zwrócić szczególną uwagę na niewystarczające wyposażenie terenu w infrastrukturę techniczną.

Poprzez nasadzenie roślinności, wymianę ogrodzenia, a także innych drobnych działań mających na celu zagospodarowanie obszaru zwiększy się estetyka przestrzenna. Ponadto świetlica wiejska jest miejscem spotkań i integracji, wobec czego przeprowadzone na jej terenie działania wpłyną pozytywnie na aktywizację społeczeństwa.

*Świetlica ma powstać w 2023 roku w ramach programu Polski Ład

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Kierunek 1.1. Wzrost integracji społecznej

Kierunek 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców

Kierunek 1.4. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Kierunek 1.5. Rozwijanie oferty usług publicznych

Cel 2. Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców

Kierunek 2.2. Wspieranie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.2. Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
łącznie: 800 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

3. Nasadzenie roślinności na terenie Rynku Miejskiego w Wąsoszu

Podmiot realizujący

Gmina Wąsosz

Lokalizacja

Wąsosz – Plac Wolności nr 430/2, 727

Opis przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie obejmuje działania mające na celu zwiększenie przestrzeni zielonej na obszarze rewitalizacji, zwłaszcza terenu Rynku Miejskiego zlokalizowanego w Wąsoszu, czyli obszaru, który jest najczęściej odwiedzanym miejscem w Gminie.

W zakres działań wchodzi takie zadania jak:

- 1) wymiana części podłoża,
- 2) rozłożenie nowej nawierzchni,
- 3) wykonanie nasadzenia,
- 4) odpowiednia pielęgnacja roślinności.

Przeprowadzone działania pozytywnie wpłyną na zwiększenie terenów zielonych, tym samym zwiększając estetykę przestrzenną Rynku. Wpływać na to będzie także ujednoczenie elementów przestrzennych w obrębie analizowanego obszaru.

Wykonane prace przyniosą także pozytywne rezultaty w sferze społecznej, ponieważ odpowiednio przystosowana przestrzeń, która jest przyjazna dla oka zwiększa chęć nawiązywania bliskich relacji międzyludzkich, tym samym zmniejszając występowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Kierunek 1.1. Wzrost integracji społecznej

Kierunek 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców

Kierunek 1.4. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.2. Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
<p>łącznie: 300 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)</p>	<p>- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)</p>

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

4. Umieszczenie w przestrzeni Rynku tablic informacyjnych oraz historycznej makiety starego ratusza

Podmiot realizujący

Gmina Wąsosz

Lokalizacja

Wąsosz – Plac Wolności nr 430/2, 727

Opis przedsięwzięcia

Zadania wynikające ze wskazanego przedsięwzięcia mają poprawić sytuację przestrzenno-funkcjonalną Gminy. Usytuowanie w przestrzeni Rynku Miejskiego tablic zawierających informacje o najważniejszych okolicznych zabytkach oraz atrakcjach zlokalizowanych w otoczeniu Wąsosza wpłynie na poprawę świadomości historycznej mieszkańców oraz ich poczucia tożsamości lokalnej. Działania te pozytywnie wpłyną także na rozwój turystyki i rekreacji zachęcając przejezdnych do odwiedzenia również innych miejsc o dużym znaczeniu lokalnym w Gminie.

Do działań w ramach przedsięwzięcia należy także stworzenie, a następnie usytuowanie na płycie Rynku, mini-makiety przedstawiającej Wąsoski ratusz, który uległ zniszczeniu w czasie

II wojny światowej. Przedstawione działania wpłyną pozytywnie na rozwój poczucia lokalnego przez mieszkańców Gminy oraz rozbudzą w nich ciekawość historyczną.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 1. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo

Kierunek 1.3. Pobudzenie aktywności mieszkańców

Kierunek 1.4. Zwiększenie możliwości i różnorodności form spędzania czasu wolnego dla różnych grup społecznych

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.2. Tworzenie miejsc sprzyjających spędzaniu wolnego czasu na świeżym powietrzu

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
łącznie: 850 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)

Numer i nazwa pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

5. Remont remizy strażackiej w Wąsoszu z dostosowaniem do stacjonowania karetki

Podmiot realizujący

Gmina Wąsosz

Lokalizacja

Ul. Kolejowa, Wąsosz, działka nr 532/1

Opis przedsięwzięcia

Zgodnie z regulacjami prawnymi w jednostkach OSP powinny znajdować się karetki. Wobec czego remiza strażacka w Wąsoszu wymaga odpowiedniego remontu, który umożliwi stacjonowanie karetki na terenie Ochotniczej Straży Pożarnej.

Do zadań przedsięwzięcia zalicza się:

- 1) wydzielenie miejsca postojowego dla karetki w budynku OSP,
- 2) remont istniejącej bazy OSP w Wąsoszu:
 - remont pomieszczeń garaży,
 - stolarka drzwiowa i okienna,
 - modernizacja instalacji elektrycznej.

Przedsięwzięcie należy wykonać zgodnie z obowiązującymi warunkami techniczno-budowlanymi oraz przepisami w zakresie ochrony przeciwpożarowej, zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożarów oraz dróg pożarowych.

Poprzez wykonanie wskazanych działań zwiększy się bezpieczeństwo mieszkańców, którzy dzięki dostępności karetki będą mieli łatwiejszy dostęp do usług medycznych. Istotnym

zagadnieniem jest także poprawa wizerunkowa budynku, a co za tym idzie centrum miasta Wąsosz. Przeprowadzone działania wpłyną więc pozytywnie na atrakcyjność Gminy.

Powiązanie przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań

Cel 3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna

Kierunek 3.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni

Kierunek 3.3. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunek 3.4. Adaptacja obiektów do pełnienia nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Szacowana wartość przedsięwzięcia	Możliwe źródła finansowania
łącznie: 1 000 000 zł (szczegółowe kwoty podane zostaną na etapie opracowania dokumentacji projektowej)	- Budżet Gminy Wąsosz - Środki zewnętrzne (w tym m.in.: fundusze europejskie, dotacje krajowe, środki własne partnerów, pożyczki, kredyty)

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z prowadzonego naboru przedsięwzięć.

8. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1. Kompleksowość programu

Przez rewitalizację należy rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, **prowadzony w sposób kompleksowy**, poprzez zintegrowane działania szczególnie na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie oraz prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji zgodnie z przyjętym programem rewitalizacji. Założeniami procesu rewitalizacji są: interdyscyplinarność, kompleksowość, partnerstwo oraz reakcja na kryzys.

Kompleksowo prowadzone działania uwzględniają projekty rewitalizacyjne współfinansowane ze środków unijnych oraz innych publicznych lub prywatnych, które skupione są na **aspekcie społecznym z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego**. Planowane przedsięwzięcia uwzględniają najpilniejsze potrzeby obszaru rewitalizacji i ich długofalowe oddziaływanie.

8.2. Koncentracja programu

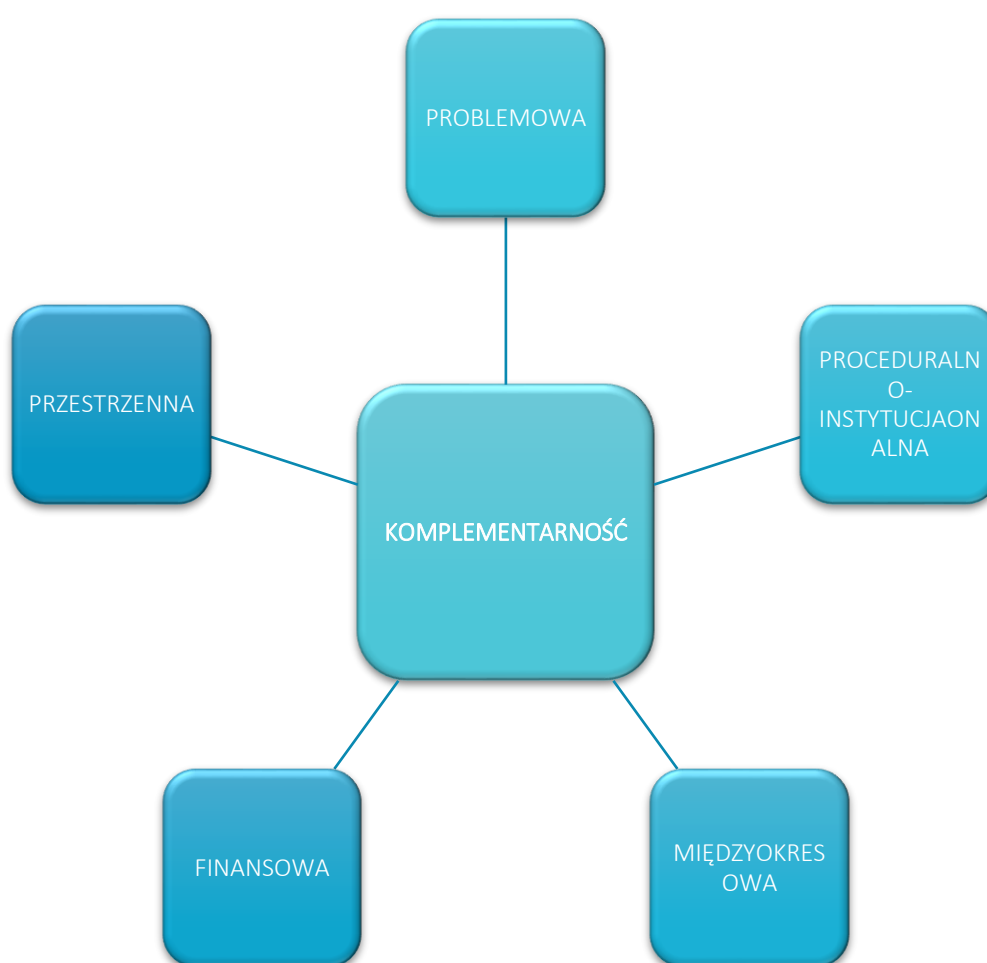
Na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w Gminie Wąsosz zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w szczególności w sferze społecznej oraz technicznej, a także w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i gospodarczej. Z kolei przeprowadzona diagnoza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk również w sferze środowiskowej.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą w granicach obszaru rewitalizacji. Wykorzystanie na cele integracyjne, rekreacyjne, a także na cele usług społecznych istniejących już obiektów, zniweluje konieczność powstawania nowej zabudowy.

8.3. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 wspierają proces rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie i zewnętrznie. Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest widoczna w obecnie wdrażanych działaniach o charakterze rewitalizacyjnym lub planowanych do realizacji.

Zaplanowane w programie rewitalizacji przedsięwzięcia są komplementarne w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, a także międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania.

Każde podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne składa się z kilku powiązanych ze sobą działań (modułów), które mają charakter zarówno infrastrukturalny, jak i miękki, tworząc w ten sposób projekt zintegrowany. Dodatkowo istnieją powiązania pomiędzy projektami zintegrowanymi, co zwiększa komplementarność zaplanowanych do realizacji działań.

8.3.1. Komplementarność problemowa

Prowadzone działania rewitalizacyjne w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 mają dążyć do założonej w Programie wizji oraz przyczynić się do realizacji celów rewitalizacji. Powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji, a także ich pożądane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny przedstawiono w rozdziale 7.1. Z kolei spójność pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z kierunkami działań, które realizują, została przedstawiona w rozdziale 7.2. Komplementarność problemową przedsięwzięć powinno się również zapewniać stosując mechanizm powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Gminy w innych sferach, co wpłynie na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały również opracowane w myśl wzajemnego oddziaływania i dopełnienia tematycznego. W rezultacie będą one stanowiły odpowiedź na występujące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 18. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Oddziaływanie na problemy w sferze:					Powiązanie z innymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi
		społecznej	gospodarczej	przestrzenno-funkcjonalnej	technicznej	środowiskowej	
PZ nr 1	Szlakiem Pięciu Mostów						PZ2, PU1, PU3, PU4, PU5
PZ nr 2	Aktywna rekreacja - wędkarstwo						PZ1, PU2
PU nr 1	Remont dworu we Wrzącej Śląskiej i przekształcenie na mieszkania						PZ1
PU nr 2	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Chocieborowicach						PZ2
PU nr 3	Nasadzenie roślinności na terenie Rynku Miejskiego w Wąsoszu						PZ1, PU4, PU5
PU nr 4	Umieszczenie w przestrzeni Rynku tablic informacyjnych oraz historycznej makiety starego ratusza						PZ1, PU3, PU5
PU nr 5	Remont remizy strażackiej w Wąsoszu z dostosowaniem do stacjonowania karetki						PZ1, PU3, PU4

Źródło: opracowanie własne.

8.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Zakłada się połączenie systemu wdrażania, zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 wraz z procedurami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Gminy Wąsosz na lata 2020-2024. Wspólnymi organami w realizacji obu wymienionych dokumentów będzie Burmistrz Gminy Wąsosz odpowiedzialny za stymulowanie i koordynację działań, a także odpowiednie komórki Urzędu Miejskiego Wąsosza, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy, którym zadania wynikające z Programu będą zlecane w taki sposób, aby wykonywały je podmioty mające do tego najlepsze kompetencje.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie zapewniona nie tylko na etapie programowania, ale również na etapie wdrażania, dzięki współpracy i działaniu osób odpowiedzialnych za poszczególne elementy programu w ramach Komitetu Rewitalizacji, na którego czele będzie stał Przewodniczący.

Szczegółowy opis systemu zarządzania, monitorowania i oceny efektywności wdrażanych działań przedstawiony został w rozdziale 10 i 12.

8.3.3. Komplementarność międzyokresowa

Wszelkie podejmowane działania rewitalizacyjne muszą być spójne i zachować zgodność ciągłości programowej. Zostanie to zrealizowane poprzez kontynuację bądź rozwijanie wsparcia polityki spójności, która ma kluczowe znaczenie w działaniach rewitalizacyjnych. Zaproponowane w niniejszym dokumencie działania są komplementarne z działaniami, które były prowadzone we wcześniejszych perspektywach finansowych Unii Europejskiej, a także kolejnej perspektywie.

W poniższej tabeli przedstawiono projekty realizowane na terenie Gminy w perspektywach finansowych 2007-2013 oraz 2014-2020.

Tabela 19. Zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w poszczególnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej.

Perspektywa finansowa 2007-2013				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wąsoszu przy ul. Rzemieślniczej	7 692 357,51 zł	4 526 344,87 zł	Gmina Wąsosz
2.	Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Ługi, Unisławice, Bartków.	1 463 717,67 zł	914 396,16 zł	Gmina Wąsosz
3.	Praca to przyszłość	652 764,08 zł	554 849,47 zł	Gmina Wąsosz/Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu
4.	Nowy start - Radosne nauczanie	177 220,61 zł	150 637,52 zł	Gmina Wąsosz
Perspektywa finansowa 2014-2020				
Lp.	Nazwa zrealizowanego projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie UE	Beneficjent
1.	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w budynkach mieszkalnych na obszarze Doliny Baryczy	10 853 279,00 zł	9 225 287,15 zł	Gmina Wąsosz
2.	Pozytywna edukacja w gminie Wąsosz.	800 710,21 zł	680 603,67 zł	Gmina Wąsosz
3.	Klub Dziecięcy dla Wąsosza!	668 142,40 zł	567 921,04 zł	Gmina Wąsosz
4.	Wsparcie uczniów w Gminie Wąsosz	383 755,62 zł	326 192,27 zł	Gmina Wąsosz
5.	Wąsosz stawia na maluchy!	285 777,60 zł	242 910,94 zł	Gmina Wąsosz

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl.

8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

Wszelkie działania rewitalizacyjne mają za zadanie wyprowadzić wskazane obszary ze stanu kryzysowego. Występujące negatywne zjawiska w każdej z analizowanej sferze powoduje, że zwiększają się nakłady finansowe przeznaczone na realizację wskazanych działań naprawczych.

Projekty o charakterze rewitalizacyjnym łączące środki prywatne i publiczne, mogą być wspomagane środkami zewnętrznymi, pochodzącymi z:

- funduszy unijnych;
- funduszy publicznych krajowych;
- programów jednostek samorządu terytorialnego wyższego szczebla, w tym zwłaszcza programów finansowanych ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- innych funduszy międzynarodowych, w tym m.in. funduszy EOG i funduszy Norweskich;
- innych zwrotnych i bezzwrotnych źródeł finansowania, dystrybuowanych przez podmioty publiczne i prywatne.

Ramy perspektywy finansowej 2021-2027 umożliwiają samorządowi możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na wskazane lata obejmuje Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), oraz Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+).

Do krajowych programów w ramach Umowy Partnerstwa w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE),
- Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Gmina może korzystać także z funduszy dedykowanych dla województwa dolnośląskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Kolejnymi możliwościami finansowania działań rewitalizacyjnych z uwzględnieniem udziału interesariuszy procesu jest finansowanie w ramach formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz zaangażowanie do działań organizacji pozarządowych.

Szczegółowe informacje dotyczące potencjalnych źródeł finansowania poszczególnych projektów znajdują się w rozdziale 9.

8.3.5. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są wyłącznie w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Pomimo iż działania są prowadzone w różnych częściach obszaru, to znacząco oddziałują pomiędzy sobą prowadząc do efektu synergii.

Zapewnienie komplementarności przestrzennej powinno wiązać się z wprowadzeniem mechanizmów analizy następstw decyzji przestrzennych w skali Gminy i otoczenia dla skuteczności Programu Rewitalizacji. Warto zaznaczyć, że realizowane projekty będą oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem, a nie wyłącznie punktowo. Zakładają one możliwość korzystania z nowej infrastruktury publicznej nie tylko przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale i całej Gminy. Należy również zaznaczyć, że realizacja zaplanowanych przedsięwzięć nie będzie skutkować przenoszeniem się problemów na inne obszary, co mogłoby prowadzić do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna, czy marginalizacja.

Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych zobrazowana została w załączniku nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji.

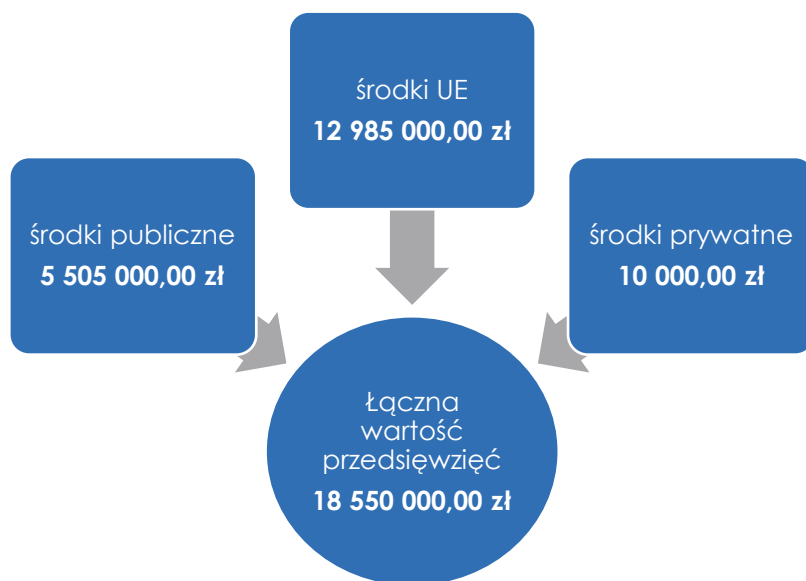

9. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Poniżej zostały przedstawione ramy finansowe, które zostały zaplanowane dla wskazanych przedsięwzięć zintegrowanych, a także szacunkowe nakłady finansowe w podziale na środki publiczne, środki UE, a także środki prywatne.

Całkowita wartość kosztów wskazanych przedsięwzięć zintegrowanych szacowana jest na 18 550 000 zł, z czego 5 505 000 zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych, a ze środków prywatnych około 10 000 zł. Ze środków Unii Europejskiej finansowane będzie około 12 985 000 zł (zakładając 70% dofinansowania) .

Rysunek 22. Szacunkowe zestawienie wartości podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku projektów uzupełniających całkowita wartość kosztów szacowana jest na 4 450 000 zł, z czego 1 335 000 zł wydatkowana zostanie ze środków publicznych. Ze środków Unii Europejskiej finansowane będzie około 3 115 000 zł, zakładając 70% dofinansowania.

Podane kwoty są jedynie wartościami szacunkowymi, a kwoty rzeczywiste będą określone na podstawie dokumentacji projektowej oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Wąsosz. Założono również maksymalne wartości dofinansowań ze środków Unii Europejskiej, jednak przy braku takich możliwości realizacja przedsięwzięć będzie odbywała się w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków z innych źródeł. Dopuszcza się również możliwość realizacji przedsięwzięć etapami (modułami), jeśli zaistnieje możliwość pozyskania funduszy na dany moduł. W poniższej tabeli przedstawiono podział źródeł finansowania dla każdego z dwóch projektów zintegrowanych.

Tabela 20. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Numer projektu	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Szacunkowe nakłady finansowe (zł)			Źródła finansowania
				Środki publiczne	Środki UE	Środki prywatne	
PZ NR 1	Ścieżka pieszo-rowerowa koroną wałów – rzeki Barycz i Orla	Gmina Wąsosz	16 800 000	5 040 000	11 760 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PZ NR 2	Aktywna rekreacja - wędkarstwo	Gmina Wąsosz	1 750 000	515 000	1 225 000	10 000	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PU NR 1	Remont dworu we Wrzącej Śląskiej i przekształcenie na mieszkania	Gmina Wąsosz	1 500 000	450 000	1 050 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PU NR 2	Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy w Chocieborowicach	Gmina Wąsosz	800 000	240 000	560 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PU NR 3	Nasadzenie roślinności na terenie Rynku Miejskiego w Wąsoszu	Gmina Wąsosz	300 000	90 000	210 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PU NR 4	Umieszczenie w przestrzeni Rynku tablic informacyjnych oraz historycznej makiety starego ratusza	Gmina Wąsosz	850 000	255 000	595 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
PU NR 5	Remont remizy strażackiej w Wąsoszu z dostosowaniem do stacjonowania karetki	Gmina Wąsosz	1 000 000	300 000	700 000	-	- budżet Gminy, - środki zewnętrzne
Ogółem			23 000 000 zł	6 890 000	16 100 000	10 000	

Źródło: opracowanie własne

10. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

10.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 to dokument operacyjny, oddziałujący na różne obszary funkcjonowania Gminy, realizowany w różnym czasie, we współpracy z różnymi podmiotami, zarówno w trakcie jego przygotowania, jak również podczas realizacji, monitoringu i ewaluacji. Z tego względu wymaga on zaplanowania odpowiedniego systemu zarządzania. Właściwa realizacja Programu zakłada aktywną współpracę ze wszystkimi interesariuszami rewitalizacji oraz przyporządkowanie poszczególnym jednostkom konkretnych zadań tak, aby przyniosła ona jak najlepsze efekty.

Za zarządzanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji, odpowiedzialny jest Burmistrz Gminy Wąsosz. Pełni on rolę nadzorcą nad całym procesem rewitalizacji, a jego zadania wykonywane są we współpracy z powołanym przez niego organem.

Osobami odpowiedzialnymi realizację założeń Gminnego Programu Rewitalizacji będą pracownicy Urzędu Miejskiego z Referatu Budownictwa i Inwestycji. Do ich zadań należeć będzie:

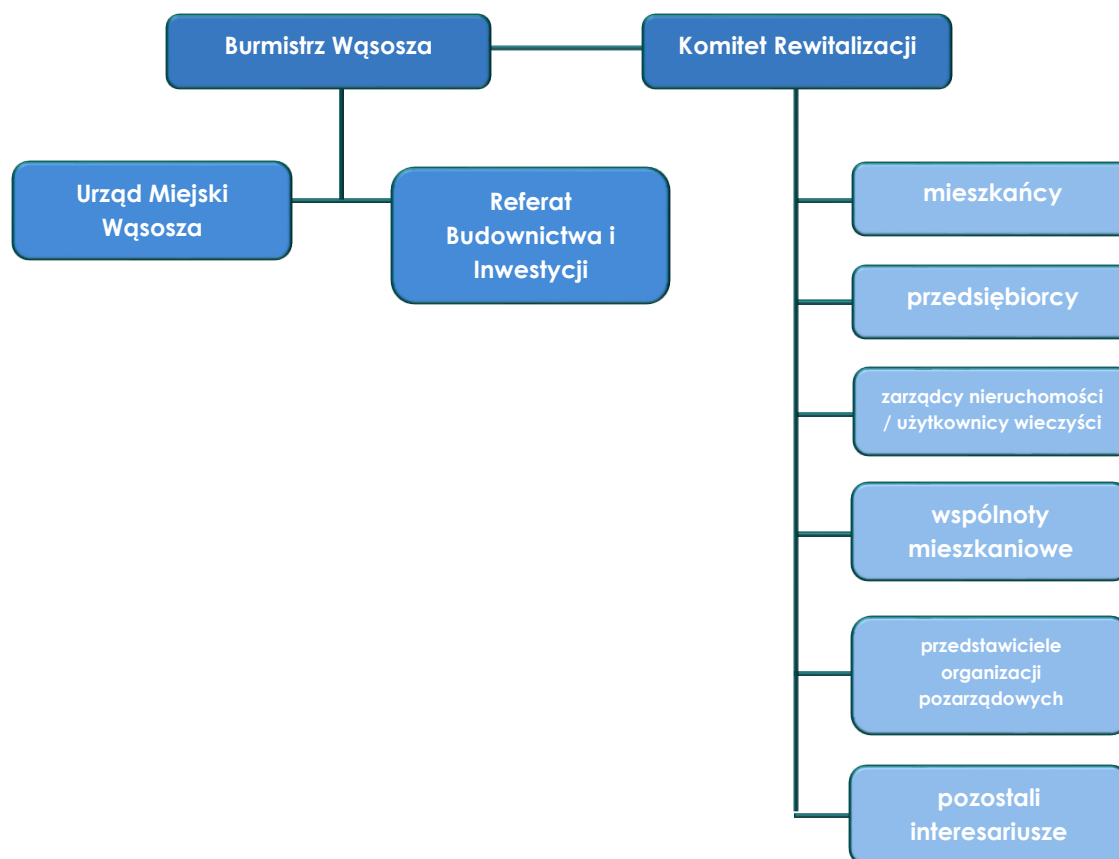
- koordynacja wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- współpraca z komórkami organizacyjnymi Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami społecznymi,
- gromadzenie i aktualizacja danych dotyczących sytuacji kryzysowych w Gminie,
- sporządzanie raportów z wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i przekazywanie ich Komitetowi Rewitalizacji,
- organizacja systemu oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności opracowanie wzoru formularza sprawozdań z realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- bieżące informowanie mieszkańców nt. wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- zbieranie propozycji zmian do Programu zgłaszanych przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji,
- aktualizacja założeń Programu na skutek przeprowadzonej oceny skuteczności i bieżącego monitoringu Programu.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, Rada Miejska zobowiązana jest podjąć uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy

z organami Gminy oraz sprawuje funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji. Tworzą go osoby reprezentujące wszystkich interesariuszy rewitalizacji przed organami władz Gminy Wąsosz. Do minimalnego zakresu uprawnień i zadań Komitetu należy zaopiniowanie, sporządzonej przez Burmistrza, oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Do pozostałych zadań Komitetu należy m.in.: podejmowanie działań mających wpływ na proces rewitalizacji na każdym etapie i poziomie prac nad Programem, sprawowanie nadzoru, monitorowanie i ewaluacja działań rewitalizacyjnych. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu określa się w regulaminie Komitetu.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030.

Rysunek 23. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

10.2. Koszty zarządzania

Z uwagi na to, iż osoby zaangażowane w proces zarządzania Programem to pracownicy Urzędu Miejskiego Wąsosza z Referatu Budownictwa i Inwestycji koszty związane z zarządzaniem procesem rewitalizacji w Gminie Wąsosz uwzględnione zostały w ogólnych kosztach funkcjonowania Urzędu Miejskiego.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników Urzędu w 2021 roku wyniosło 4805,25 zł. Oznacza to, że ogólne koszty zarządzania (wynagrodzenia pracowników zajmujących się wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z pochodnymi od wynagrodzeń) wyniosą około 274 860,30 zł w skali miesiąca. Należy jednak pamiętać, że koszty wynagrodzeń pracowników zostały przedstawione w ramach pracy na pełen etat. Z kolei zadania pracowników związane z wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będą wykonywane w części etatu, co pozwala wnioskować, że rzeczywiste koszty zarządzania będą niższe.

10.3. Ramowy harmonogram realizacji programu

Gminny Program Rewitalizacji jest programem wieloletnim. Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym Programem wynosi 7 lat. Rok 2023 jest rokiem kończącym prace nad przygotowaniem dokumentu oraz rozpoczynającym jego realizację.

Z uwagi na fakt, iż ustawa o rewitalizacji obliguje do przygotowywania oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych przynajmniej raz na 3 lata, został zaproponowany podział realizacji Programu na 3 letnie okresy. Rok 2030 jest rokiem kończącym Program.

Tabela 21. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.

2023	2023-2025	2026-2028	2029-2030
Prace nad GPR:	Pierwszy okres realizacji GPR:	Drugi okres realizacji GPR:	Zakończenie prac nad GPR:
Uchwalenie GPR	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2023-2025	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2026-2028	Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2029-2030
Powołanie jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie GPR	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za - rok 2023 (do 31 marca 2024 r.), - rok 2024 (do 31 marca 2025 r.) - rok 2025 (do 31 marca 2026 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za - rok 2026 (do 31 marca 2027 r.), - rok 2027 (do 31 marca 2028 r.) - rok 2028 (do 31 marca 2029 r.)	Opracowanie rocznych raportów monitoringowych za - rok 2029 (do 31 marca 2030 r.) - rok 2030 (do 31 marca 2031 r.)
Powołanie Komitetu Rewitalizacji	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2023-2025 (do 30 kwietnia 2026 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2026-2028 (do 30 kwietnia 2029 r.)	Opracowanie oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych za okres 2029-2030 (do 30 kwietnia 2031 r.) Ewaluacja ex-post realizacji GPR za okres 2023-2030

Źródło: opracowanie własne.

11. Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Partycypacja społeczna polega na aktywnym uczestnictwie obywateli, a także na podejmowaniu przez nich decyzji, które są istotne dla całej społeczności, którą reprezentują. W procesie rewitalizacji, polega ona na relacji między władzami samorządowymi a obywatelami danej społeczności. Istotnym elementem w partycypacji jest konsultacja społeczna oraz wypracowanie konkretnych działań, mających na celu przyniesienie określonych rezultatów. W *ustawie o rewitalizacji* partycypacja odnosi się do aktywnego udziału interesariuszy w kształtowaniu całego procesu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem, który angażuje wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Uczestnictwo różnych grup interesariuszy należy umożliwić na wszystkich etapach prac nad Programem (diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania).

Na etapie diagnozowania i programowania wykorzystano następujące formy partycypacji społecznej:

- zbieranie uwag w formie elektronicznej,
- ankiety/formularze,
- warsztaty,
- spotkania,
- wywiady.

Aktywną partycypację na etapie diagnozowania i programowania umożliwiono:

- mieszkańcom Gminy Wąsosz,
- przedstawicielom instytucji funkcjonujących na terenie Gminy,
- przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wąsosz,
- organizacjom pozarządowym działającym na terenie Gminy,
- samorządowi gminnemu,
- pozostałym interesariuszom np. przyszłym inwestorom, przyszłym mieszkańcom.

Interesariusz mogli aktywnie uczestniczyć przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji od czasu konsultacji społecznych, które odbyły się 6 września 2022 roku. Wszelkie uwagi oraz wnioski dotyczące projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wąsosz mieszkańcy mogli zgłaszać od dnia 23 sierpnia 2022 roku do dnia 21 września 2022 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, informację o konsultacjach społecznych projektu uchwały wraz z załącznikami, zamieszczono 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. 16 sierpnia 2022 r. w następujących formach:

- na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <http://bip.wasosz.eu/>;

- na stronie internetowej www.wasosz.eu;
- na tablicach ogłoszeń w Urzędzie Miejskim Wąsosza, Plac Wolności 17, 56-210 Wąsosz;
- w mediach społecznościowych.

Formularz zgłaszania uwag, diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy oraz projekt ww. uchwały wraz z załącznikiem graficznym, dostępne były:

- na stronie internetowej Gminy Wąsosz: www.wasosz.eu;
- na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej: <http://bip.wasosz.eu/>;
- w formie papierowej w Urzędzie Miejskim Wąsosza, Plac Wolności 17, 56-210 Wąsosz (pokój nr 18).

Następnie mieszkańcy Gminy mogli brać czynny udział przy tworzeniu dokumentu poprzez wypełnienie ankiety w formie kwestionariusza on-line. Badania te pozwoliły na przeanalizowanie opinii mieszkańców dotyczących występowania problemów w różnych sterach funkcjonalnych. Odpowiedzi zbierane były do 10 września 2022 roku.

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu uchwały wraz z załącznikiem było spotkanie konsultacyjne on-line z interesariuszami procesu rewitalizacji, które odbyło się w dniu 6 września 2022 r. w Zespole Placówek Kultury w Wąsoszu. Podczas spotkania przedstawiona została propozycja granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz metodologia ich wyznaczenia. Uczestnicy mieli możliwość przedstawienia swoich wniosków, a także swobodnego udziału w dyskusji nad przedstawionymi propozycjami dotyczącymi założeń programu. Podczas spotkania nie zgłoszono żadnych uwag ani propozycji zmian projektu.

Dnia 13 października 2022 w Gminie Wąsosz odbyły się warsztaty i interesariuszami GPR. Uczestnicy zapoznali się z głównymi założeniami rewitalizacji, a także z wnioskami otrzymanymi na podstawie wykonanej diagnozy, która służyła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Część warsztatowa składała się z takich modułów jak:

- 1) Gdzie leży problem i co można z tym zrobić?
- 2) Mamy potencjał!
- 3) To jest nasz cel!

Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, wskazanie przyczyn tych zjawisk oraz znalezienie rozwiązań mających na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. W dalszej części uczestnicy wskazali lokalne potencjały, które znajdowały się w obszarze rewitalizacji, a także zaproponowali cele i kierunki działań. Wypracowane wnioski posłużyły do opracowania rozdziału 3, 4 i 5 niniejszego dokumentu.

Ważnym elementem partycypacji były przeprowadzone wywiady pogłębione, w których uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Miejskiego Wąsosza oraz jednostek organizacyjnych, które pozwoliły na uszczegółowienie wniosków płynących z warsztatów.

Na etapie programowania zaproszono interesariuszy rewitalizacji do zgłaszania pomysłów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pomysły zbierano za pomocą uproszczonych fiszek projektowych, udostępnionych w trakcie trwania naboru. Propozycje mogły być zgłaszane zarówno przez osoby fizyczne, jak i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, koła, kluby, podmioty gospodarcze i inne.

Rysunek 24. Przykłady materiałów z przeprowadzonych warsztatów.

Źródło: dokumentacja fotograficzna warsztatów przeprowadzonych z interesariuszami w dniu 13.10.2022 roku.

Ostatnią formą partycypacji społecznej na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji były konsultacje społeczne projektu dokumentu. Przeprowadzono je w trzech formach: zbierania uwag w postaci wypełnionego papierowego lub elektronicznego formularza uwag, wypełnienia ankiety on-line oraz spotkania konsultacyjnego o charakterze otwartym.

Udział lokalnej społeczności istotny jest również na etapie wdrażania dokumentu. Funkcję doradczą, opiniującą, a także monitorującą sprawował będzie Komitet Rewitalizacji. Dodatkowa forma partycypacji społecznej wystąpi też na etapie wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, dla którego prowadzone będą konsultacje społeczne.

Mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz inni zainteresowani będą mogli brać czynny udział w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pozwoli to również na lepsze dostosowanie tych przestrzeni do potrzeb interesariuszy i bardziej efektywne wykorzystanie środków. Takie działania wpłyną również na zwiększenia poczucia współodpowiedzialności, przynależności do miejsca zamieszkania i dbania o wspólną przestrzeń oraz zintegrują społeczność bez względu na wiek czy status społeczny.

Wszelkie informacje o prowadzonych działaniach rewitalizacyjnych, będą przekazywane mieszkańcom we wszelkich możliwych formach, zakładających dotarcie do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, status społeczny, poglądy czy stopień i rodzaj niepełnosprawności. Sprzyjać to będzie większej partycypacji społecznej w proces rewitalizacji oraz wpływać na większe zaangażowanie mieszkańców w życie Gminy.

12. System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

12.1. Monitoring programu

W skutecznym prowadzeniu procesu rewitalizacji bardzo ważny jest system monitorowania, a także oceny realizacji zadań zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030. Za wdrażanie, a także monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadał będzie Referat Budownictwa i Inwestycji.

Aby sprawdzić efektywność wszelkich działań należy przeprowadzać analizę stopnia realizacji zakładanych celów. Systematyczny monitoring pozwoli na weryfikację, a także w miarę konieczności szybką i skuteczną reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk. W razie potrzeby, monitoring ułatwi także wprowadzenie aktualizacji dokumentu.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej oraz formularza, stanowiącego załącznik 2 do niniejszego Programu. Narzędzia te, będą zawierały analizę wskaźnikową obszaru i będą dostarczane corocznie do Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego.

Monitoring Programu przejawiać się będzie w czterech płaszczyznach:

- 1) Monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji.
- 2) Monitorowanie stopnia realizacji celów.
- 3) Monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji.
- 4) Bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu – stopień realizacji poszczególnych projektów.

Raport monitoringowy będzie przygotowywany corocznie we współpracy z Komitetem Rewitalizacji. Sprawozdawczość za dany rok zostanie opracowana do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

12.2. Ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych

Stałe monitorowanie procesów zachodzących w przestrzeni obszaru zdegradowanego daje możliwość rozpoznania kierunków oraz bieżących potrzeb interesariuszy rewitalizacji.

Skuteczność procesu rewitalizacji jest możliwa do zweryfikowania dzięki ocenie realizacji przedsięwzięć naprawczych. Analiza zachodzących zmian pozwoli stwierdzić, czy skutecznie zostało wyeliminowane zjawisko degradacji i jego negatywne konsekwencje oraz czy w wyniku

powadzonego procesu nie zaistniała konieczność skupienia się na problemach wcześniej niewystępujących.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza przy pomocy odpowiedniej, powołanej do tego jednostki, i co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona ocena podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz zostanie opublikowana na stronie BIP Urzędu Miejskiego Wąsosz, zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 1, 2 ustawy o rewitalizacji.

12.3. System wprowadzania modyfikacji do programu

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w Programie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz Gminy Wąsosz wraz z Referatem Budownictwa i Inwestycji w porozumieniu z Komitetem Rewitalizacji zidentyfikują konieczność modyfikacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030. Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku należy załączyć opinię, że Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz wymaga aktualizacji wraz z oceną aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewentualna zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim został on uchwalony.

13. Określenie zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego implementacja Gminnego Programu Rewitalizacji prowadzi ze sobą szereg zmian podejmowanych uchwałami dotyczącymi:

1. Wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.
2. Zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasad i kryteriów wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Dla Gminy Wąsosz są to:

- Uchwała nr XXXIX/279/22 z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wąsosz na lata 2022-2026.
- Uchwała nr XXXI/222/21 z dnia 14 maja 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Wąsosz.
- Uchwała nr XLIV/315/22 z dnia 29 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsosz.

Jednak z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się zmian w powyższych uchwałach w przypadku wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąsosz na lata 2023-2030.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dot. Komitetu Rewitalizacji

Zasady wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji uchwali Rada Miejska Wąsosza w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji stanowił będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnił będzie funkcję opiniodawczo-doradczą.

Zakłada się, że w strukturach Komitetu Rewitalizacji znajdą się m.in. przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, w tym instytucji kultury i oświaty czy przedsiębiorców działających w obszarze rewitalizacji.

Przewiduje się ewentualną możliwość dokonania zmian w Uchwale regulującej zasady wyboru członków Komitetu Rewitalizacji w celu włączenia przedstawicieli obszaru rewitalizacji. Liczebność Komitetu Rewitalizacji może zostać przedyskutowana w przypadku podjęcia zmian w powyższej Uchwale w drodze konsultacji społecznych.

15. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Takie rozwiązanie można wprowadzić na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta za pomocą odrębnej uchwały przyjmowanej przez radę gminy. Uchwała ta stanowi akt prawa miejscowego. Specjalna Strefa Rewitalizacji może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz plany inwestycyjne Gminy, nie przewiduje się ustanawiania Specjalnej Strefy Rewitalizacji na terenie Gminy Wąsosz.

16. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

16.1. Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Obszar rewitalizacji, jak i całej Gminy Wąsosz objęty jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąsosz, przyjętego Uchwałą Nr XII/89/19 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 24 września 2019 roku wraz z późniejszymi zmianami.

Ostatnia zmiana Studium przyjęta została Uchwałą nr XLIV/315/22 Rady Miejskiej Wąsosza z dnia 29 lipca 2022 roku.

Na podstawie analizy dokumentu, stwierdzono, iż nie wystąpi konieczność wprowadzenia zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąsosz na lata 2023-2030, gdyż projektowane przedsięwzięcia są zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w Studium.

W wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie nastąpi zmiana funkcji obszarów wskazanych w ww. dokumencie.

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Obszar rewitalizacji nie jest pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga uchwalenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

17. Załączniki

Załącznik 1: Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik 2: Tabela ewaluacyjna

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa (2020)	Wartość docelowa (2030)
Cel 1	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	2,65%	2,00%
		Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	3,60%	2,00%
		Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	0,61	0,62
		Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	28,49	32,35
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	17,60%	20,00%
		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	96,95%	97,00%
		Cel 2	2.1. 2.2.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,00			0,05
Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	3,60%			2,00%
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	0,33			0,50
Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	6,14			4,91
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	9,93			8,04
Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	56,65%			54%
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	28,49			32,35
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	17,60%			20,00%
Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	96,95%			97,00%
Cel 3	3.1. 3.2. 3.3. 3.4.	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	15,76	9,71
		Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	0,61	0,62
		Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków	2,20%	1,00%

		Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	1,07	0,90
		Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	0,53	0,55

Załącznik 3: Karta oceny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa przedsięwzięcia		
Jednostka odpowiedzialna	Wskaż jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia.	
Partnerzy	Wskaż partnerów przedsięwzięcia lub wpisz nie dotyczy.	
Miejsce realizacji	Podaj miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji.	
Aktualny status projektu	Podaj aktualny postęp rzeczowy projektu: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”	
Termin realizacji	Planowany	Podaj planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
	Rzeczywisty	Podaj rzeczywistą datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
Opis realizacji projektu	Opisz zrealizowany projekt oraz zakres zrealizowanych zadań, podaj cel przedsięwzięcia, wskaż jakie problemy rozwiązuje, określ udział interesariuszy rewitalizacji w tworzeniu i realizacji przedsięwzięcia.	
Rezultaty projektu	Podaj efekty zrealizowanego projektu oraz ich wpływ na negatywne zjawiska w szczególności w sferze społecznej, oraz w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej.	
Nazwa wskaźnika odpowiadająca realizacji projektu i jego wartość	Wskaźnik produktu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika produktu realizacji celów i przedsięwzięć.
	Wskaźnik rezultatu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika rezultatu realizacji celów i przedsięwzięć.
Wartość projektu	Wskaż całkowitą wartość projektu	
Poniesione koszty	Wskaż dotychczas poniesione koszty projektu	
Dofinansowanie UE	Określ wartość dofinansowania ze środków unijnych	
Program wsparcia	Wskaż fundusz, program wsparcia i działanie, w ramach którego został zrealizowany projekt	

Tabela 1. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego – zestawienie zbiorcze	9
Tabela 2. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Wąsosz tj. jednostki dla których wskaźnik syntetyczny przyjął w sferze społecznej wartości poniżej 0 oraz dla których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer	9
Tabela 3. Zabytki wpisane do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony zabytków zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)	13
Tabela 4. Zabytki wpisane do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony zabytków zlokalizowane na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1).....	22
Tabela 5 Wskaźniki sfery społecznej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji.	28
Tabela 6 Wskaźniki sfery gospodarczej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji	37
Tabela 7 Wskaźniki sfery środowiskowej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji	41
Tabela 8 Stan powietrza atmosferycznego w strefie dolnośląskiej w 2021 roku.....	43
Tabela 9 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji.....	48
Tabela 10 Wskaźniki sfery technicznej uzyskane w poszczególnych podobszarach rewitalizacji	56
Tabela 11. Charakterystyka obiektów publicznych w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).....	57
Tabela 12. Charakterystyka ważnych obiektów na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1).	59
Tabela 13. Cele i kierunki rewitalizacji.	71
Tabela 14. Opis dokumentów powiązanych z Gminnym Programem Rewitalizacji.....	72
Tabela 15. Opis projektu zintegrowanego nr 1.....	89
Tabela 16. Opis projektu zintegrowanego nr 2.....	99
Tabela 17. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	105
Tabela 18. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	113
Tabela 19. Zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w poszczególnych perspektywach finansowych Unii Europejskiej.....	115

Tabela 20. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	119
Tabela 21. Ramowy harmonogram realizacji procesu rewitalizacji.	123

Spis rysunków

Rysunek 1 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Wąsosz.....	8
Rysunek 2 Obszar rewitalizacji w Gminie Wąsosz.....	10
Rysunek 3 Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)	21
Rysunek 4 Struktura przestrzenno-funkcjonalna podobszaru rewitalizacji 2 (Jednostka 1)	27
Rysunek 5 Struktura ludności w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)	31
Rysunek 6 Struktura ludności w podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1).....	35
Rysunek 7 Przykład opuszczonego lokalu użytkowanego przy ul. Plac Wolności 5 (podobszar rewitalizacji 1 – Wąsosz Południe).....	38
Rysunek 8 Niezagospodarowane odpady zalegające na podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe) przy moście kolejowym nad rzeką Barycz.	44
Rysunek 9 Obszar szczególnego zagrożenia powodzią.	45
Rysunek 10 Przykłady budynków pokrytych azbestem na podobszarze rewitalizacji 2 (Jednostka 1).....	46
Rysunek 11 Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).....	50
Rysunek 12 Most nad rzeką Barycz (Wąsosz Południe).	51
Rysunek 13 Amfiteatr w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe)	51
Rysunek 14 Dwór w miejscowości Wrząca Śląska (podobszar rewitalizacji).....	53
Rysunek 15 Staw w miejscowości Drozdowice Małe (podobszar rewitalizacji 2).	54
Rysunek 16 Zły stan techniczny budynków zlokalizowanych w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).	58
Rysunek 17 Stan techniczny obiektów budowlanych w podobszarze rewitalizacji 2 – miejscowość Chocieborowice (Jednostka 1).....	60
Rysunek 18 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowany w podobszarze rewitalizacji 1 (Wąsosz Południe).	62

Rysunek 19 Stara Stacja Kolejowa Wąsosz (Wąsosz Południe)	63
Rysunek 20 Przystań kajakowa na rzece Barycz (Wąsosz Południe)	64
Rysunek 21. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji.	70
Rysunek 22. Szacunkowe zestawienie wartości podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	118
Rysunek 23. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.	121
Rysunek 24. Przykłady materiałów z przeprowadzonych warsztatów.....	126

Uzasadnienie

Zasady oraz tryb przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji określone zostały w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej realizacja w zakresie właściwości stanowią zadania własne gminy. Proces rewitalizacji prowadzony jest na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji, w związku z czym Rada Miejska Wąsosza przyjęła uchwałę nr XLVI/336/22 z dnia 28 października 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji zostało poprzedzone szczegółową diagnozą w szeroko rozumianym obszarze zagadnień społecznych, a także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych (diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku). Tak przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. To na nich ostatecznie zdefiniowano katalog działań, które – konsekwentnie wdrażane i realizowane – będą prowadziły do sukcesywnego wychodzenia z sytuacji kryzysowej lub przynajmniej minimalizowania jej skutków. W programie ujęto działania, które w najbliższych latach winny być realizowane z wykorzystaniem środków unijnych, ale również z innych środków publicznych oraz prywatnych. Połączenie aktywności wielu osób i instytucji, także różnych środków, w tym właśnie zarówno publicznych, jak i prywatnych pozwoli w sposób kompleksowy rozwiązać wszystkie zdiagnozowane w dokumencie problemy.

Gminny Program Rewitalizacji współtworzony był przy udziale interesariuszy rewitalizacji w postaci uczestnictwa w warsztatach rewitalizacyjnych oraz spacerze z wizją lokalną. Po ukończeniu prac nad projektem, został on szeroko konsultowany w dniach od 20 marca do 20 kwietnia 2023 r. Uwagi można było zgłaszać w formie papierowej, w postaci odpowiedzi na ankiety oraz podczas spotkania konsultacyjnego, które przeprowadzono dnia 5 kwietnia 2023 r. W trakcie konsultacji nie wpłynęły uwagi do projektu w żadnej z powyższych form.

Ostatnim etapem było opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji przez instytucje wskazane w art. 17, ust. 2, pkt 4 ustawy o rewitalizacji: Zarząd Powiatu Górowskiego, Zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wojewodę Dolnośląskiego, właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa, właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną, operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych, Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223), Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego we Wrocławiu, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie we Wrocławiu, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe.

Zgodnie z opinią przedstawioną w piśmie z dnia 23 maja 2023 r., nr sprawy WSI.410.2.28.2023.KM Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także zgodnie z pismem z dnia 27 kwietnia 2023r. Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu (numer sprawy ZNS.9022.4.34.2023.DG), uzgodnione zostało odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wąsosz na lata 2023-2030, umożliwi prowadzenie przez interesariuszy kompleksowego i zaplanowanego procesu rewitalizacji oraz uruchomi narzędzia i instrumenty jego wsparcia. W związku z tym zasadne jest przyjęcie wyżej wymienionego dokumentu.